

İDARE

Dahiliye Vekâletinin aylık mecmuası

Yıl: 4

TEMMUZ 1931

Sayı 40

Resmî Kısım:

Vekâlet emrine alınanlar
Emniyet işleri umum müdürlüğü tayinleri
İnzibat komisyonları kararları
Kanunlar
T. B. M. M. kararları
İcra Vekilleri Heyeti kararnameleri
Teşkilât, fek, ilhak ve isim tebdiline ait kararnameler
Tamimler

Gayri Resmî Kısım:

İdare mahkemelerinin salâhiyeti hakkında umumî kaideler

Ali Kemali
Erzincan Valisi

Mahallî İşler:

Japonya'da, Amerika'da, Türkiye'de vilâyet idareleri

K. Naci
Mahallî İdareler Umum Müdür Muavini

İlâve :

Hukuku idare (Berthelmy)

Tercüme eden :

M. Atıf
İktisat Vekâleti Ziraat Müsteşarı

.....
İstanbul — Hamit Matbaası
1931

Resmî Kısım

Vekâlet emrine alınanlar

Kaymakamlar:

Kararname No. 7516

Görülen lüzumu idariye binaen Bünyan kaymakamı Sıtkı Beyin Vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

5/7/931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Tayinleri

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü müracaat memurluğuna Ankara serkomiserlerinden Mehmet Ali Efendi tayin edilmiştir.

Emniyet İşleri beşinci şube memurluğuna Konya polis mektebinin lâğvile açıkta kalan Nazmi Ef. tayin edilmiştir.

İkinci komiserlikten serkomiserliğe terfi edenler

Sıra No.	No.	İsmi	Rütbesi	Müstahdem bulunduğu vilâyet	Tâyin olunduğu vilâyet
1	87	O. Naci Ef.	İkinci komiser	İstanbul	Zonguldak

Sıra No.	No.	İsmi	Rütbesi	Müstahdem bulunduğu vilâyet	Tayin olduğu vilâyet
1		Necati	El Muavin	Cebeli bereket	Adana
2		Eşref	»	Ankara	Ankara
3		Ömer	»	Balıkesir	Balıkesir
4		Mehmet Tahir	»	Bayazıt	Bayazıt
5	144	İbrahim Halil	»	İstanbul	Bilecik
6		Ali Fethi	»	Amasya	Çorum
7	240	Mustafa	»	İstanbul	Diyarbakır
8		Osman Nuri	»	Gümüşhane	Gümüşhane
9		Ragıp	»	Muğla	Antalya
10	249	İsmail	»	İstanbul	İstanbul
11		Abdullah	»	Aiyon	Mardin
12		Tahsin	»	Bayazıt	Van
13		Fuat	»	Kars	Artvin
14		Halil İbrahim	»	Kırşehir	Kırşehir
15		Yusuf Ziya	»	Malatya	Malatya
16		Abbas Hilmi	»	Kastamoni	Çankırı
17	327	Lütfü	»	İstanbul	Elâziz
18		Ahmet Tahir	»	Aksaray	Aksaray
19		Ahmet Mithat	»	Niğde	Maraş
20		Refik	»	Samsun	Sivas
21		Emin Naci	»	Edirne	Sinop
22		Cemal	»	Çanakkale	İstanbul

Komiser muavinliğinden ikinci komiserliğe terfi edenlerin miktarı yukarıda gösterildiği üzere yalnız yirmi ikidir.

Sıra No.	No.	İsmi	Rütbesi	Müstahdem bulunduğu vilâyet	Tayin olunduğu vilâyet
1	1294	Ekrem	Ef.	Polis	İstanbul
2	2284	İbrahim Hâkmet	»	»	»
3	2180	Rafet	»	»	»
4	2242	Selâhattin	»	»	»
5		Remzi	»	Maiyet kadresinden	Ankara
6		Ali Rıza	»	Antalya	Antalya
7		Kenan	»	»	Adana
8		Tahsin	»	Aydın	Aydın
9		Veydi	»	Artvin	Artvin
10		Nusret	»	»	»
11		Haydar Hilmi	»	Bayazıt	Bayazıt
12		Mustafa Kâzım	»	»	»
13		Remzi	»	Denizli	Denizli
14		Nusret	»	Muğla	Muğla
15		Mustafa Ragıp	»	Kayseri	Kayseri
16		Yılmaz Nuri	»	»	»
17		Mehmet Şükrü	»	Diyarbakır	Diyarbakır
18		Tahsin	»	Erzurum	Erzurum
19		Cevdet	»	»	»
20		Hakkı	»	Gümüşhane	Gümüşhane
21		Mustafa Remzi	»	İçel	İçel
22		Ali Rıza	»	Amasya	Amasya
23		Şerif	»	Malatya	Malatya
24		İbrahim	»	Afyon	Afyon
25		Emrullah	»	Bayazıt	Bayazıt
26		Ali	»	Rize	Rize
27		Mustafa	»	Niğde	Niğde
28		İbrahim	»	Zonguldak	Zonguldak
29		Sadrettin	»	İstanbul	İstanbul
30		Hayri	»	»	»
31		Alâattin	»	»	»
32		Mehmet Remzi	»	Tekirdağ	Çanakkale
33		Galip	»	Gazi ayıntap	Maraş
34		Şakir	»	»	»
35		Süleyman	»	Giresun	Rize

Sıra No.	No.	İsmi	Rütbesi	Müstahdem bulunduğu vilâyet	Tayin olduğu vilâyet
36		Niyazi Ef.	Polis	Aydın	Burdur
37		Sami »	»	Maiyetten	Kayseri
38		Şükrü »	»	Kastamonu	Çankırı
39		Bekir Sıtkı »	»	Maiyetten	Kırşehir
40		Etem »	»	Kocaeli	Bolu
41		Akif »	»	İstanbul	Kütahya
42		Davut »	»	Bahkesir	»
43		Ahmet Cemal »	»	Bayazıt	Van
44		Hüseyin Lütfü »	»	Edirne	İstanbul
45		Nuri »	»	»	»
46		Hahk «	»	»	»
47		Cemil »	»	Kastamonu	Çorum
48		Cemalettin »	»	»	»
49		İsmail »	»	İstanbul	Kırşehir
50		Arif »	»	Cebeli bereket	Adana
51	2078	Hasan Fehmi «	»	İstanbul	»
52		Cevdet »	»	Eskişehir	Kırşehir
53		Hamdi »	»	İstanbul	Kayseri
54		Asım »	»	»	Çankırı
55		İhsan »	»	Zonguldak	Şebinkarahisar
56	948	Mahmut Besim »	»	İstanbul	Adana
57	3488	İlyas »	»	»	Ankara
58	2013	Seyfettin »	»	»	»
59	2275	Halit »	»	»	»
60		Sait »	»	»	»
61		İbrahim »	»	»	Eskişehir
62		Recep »	»	Amasya	Çorum
63		Abdürrahman »	»	Mardin	Diyarbakir
64		İsmail »	»	Sivas	Erzincan
65		Mehmet »	»	Gümüşhane	»
66		Hüseyin Avni »	»	Diyarbakir	Elaziz

Polis memurluğundan komiser muavinliğine terfi edenlerin miktarı yukarıda gösterildiği üzere yalnız altmış altı kişiden ibarettir.

İnzibat Komisyonları

Kararları

Vekâlet İnzibat Komisyonunun
21 / 7 / 1931 tarihli

Mukarreratı

No. 160

Kanun ve nizamlara muvafık olarak verilen emri ifade teallül göstermesi hasebile hakkında inzibatî muamele takibine lüzum gösterilen Bodrum kaymakamı Necmi Bey hakkındaki işbu evrak ve mumailayhin müdafaanamesi tetkik olundu:

Aynı mes'eleye mütedair olup Şûrayı Devlete sevk edildiği anlaşılan evrakın neticesine intizaren işbu evrakın muamelât dosyasında hıfzına.

No. 161

Yol parasını muayyen taksit müddetleri içinde tahsil etmeğe muvaffak olamadığı ve idarei hususiye akaratının vak-

tinde kontratoya raptetmediği bildirilen sabık Malkara ve Lahik Susıgırlık kaymakamı Salâhattin Bey hakkındaki işbu evrak ve mumailayhin müdafaanamesi okundu:

Vazifede lâkaydisi görülen mumaileyhin memurin kanununun 28 inci maddesi mucibince ihtarla tecziyesine.

No. 162

Muhilli haysiyet ve namus hareketinden dolayı Manisa Vilâyeti inzibat komisyonunca ihracına dair verilen karara itiraz eden Salihli muhasebei hususiye tahsildarı Halit Ef. nin itiraznamesi evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

İtirazı gayri varit ve karar kanuna muvafık görülmekle tasdikine.

No. 163

Mahallî varidatının tahsilâtında ve mülhakat müessesatı hususiye ve mekteplerin inşaatında ve vilâyetçe tesis edilen fidanlığın inkişafında azamî gayret gösterdiği Ankara Vilâyetinin işbu tezkeresile bildirilen vali muavini Abdülhak Beyin hidematı vakıası şayanı takdir görülmekle takdirname ile taltifine.

No. 164

Şiran kaymakamı Ziya Beyin Nazilli'de bulunduğu sırada sıhhî icraatında ve Şiran kazası merkezindeki hamamı ihya ederek sıhhat işlerinin ilk şartı olan temizliği temin eylemiş olduğu hakkındaki Sıhhat Vekâletinin işbu tezkeresi okundu. Mumaileyhin hidematı vakıası şayanı takdir görülmüş olmakla takdirname ile taltifine.

No. 165

Mezuniyet almadan üç dört defa İstanbul'a gittiği anlaşılan Mülkiye müfettişi Nedim Nazmi Beyin müdafaanamesi evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

Mezuniyetine dair vesika ibraz edemiyen mumaileyhin harekâtının tevafuk ettiği memurin kanununun 31 inci maddesi mucibince kıdeminden üç ay tenziline.

No. 166

Yol parası naktî mükellefiyet tahsilâtında betaet gösterdikleri ve haklarında inzibatî muamele tatbiki Antalya Vilâyetinden bildirilen Serik kaymakamı Memduh, Finike kaymakamı Hayri, Elmalı kaymakamı Bahattin ve Akseki kaymakamı Şükrü Beylerin müdafaanameleri evrakı asliye ile birleştirilerek okundu.

Yol paralarının tahsilâtında alâkadaranı vazifeye davet etmemek suretile kayıtsızlık gösterdikleri anlaşılan mumaileyhimin memurin kanununun 28 inci maddesi mucibince ihtarla tecziyelerine.

No. 167

Anamur kaymakamı Remzi Beyin Şemdinan kaymakamlığında bulunduğu sırada numerotaj için toplanan ve hü-
kûmet konağına sarfedilen para ile telefon tesisatı için toplanan mebalîğ hakkındaki evrakın cem'i ianat nizamnamesi mucibince mecrayı kanunisine ircai için dairei aidesine sevkine dair evvelce verilen karar üzerine ledelmuhabere Hakkâri Vilâyetinden cevaben alınan tahriratta bu paranın Remzi Bey zimmetinde

kaldığı ve bu baptaki evrakın Van ağırceza mahkemesine tevdi olunduğu iş'ar kılınmakta olduğundan muhakeme neticesine kadar evrakın muamelât dosyasında hıfzına.

No. 168

Babaeski nüfus kâtibi Yahya Efendi nüfus vukuatını muayyen vakitte defterlere geçirmediğinden nısıf maaşının kat'ına dair Kırklareli İnzibat komisyonunca verilen karara itiraz etmekle ikinci derecede tetkik edildi.

İtirazı gayri varit ve karar kanuna muvafık görüldüğünden tasdikine.

No. 169

Arühicabı mucip harekete tasaddisinden dolayı Kastamonu İnzibat komisyonunca memuriyetten ihracına karar verilen Araç kazası tahrirat kâtibi Hüseyin Efendinin işbu karara karşı vaki olan itirazı üzerine ikinci derecede tetkik edildi.

İtirazı gayri varit ve karar kanuna muvafık görüldüğünden tasdikile mahaliine iadesine.

No. 170

Saray kazası belediye intihabı hakkında reis Sadık Ef. ile aralarında tahaddüs eden noktayı nazar ihtilâfı üzerine mes'ele Vilâyetle Vekâlet arasında derdesti muhabere iken bilâistizan icraata teşebbüs ile şekli tatbikte hata vukua getirdiğinden

hakkında inzibatî muamele tatbikine lüzum görülen Saray kaymakamı Vasfî Beyin alınan müdafaası evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

Vazife icabını takdir ve ifada müsamahası görülen mumaileyhin Dahiliye memurları kanununun 21 inci maddesi mucibince tevbihle tecziyesine.

No. 171

Vazifesine lakayt kalarak tahsilât derecesinin pek dun kalmasına sebebiyet vermesinden dolayı Eskişehir Vilâyeti inzibat komisyonunca 15 günlük maaşının kat'ma dair verilen karara itiraz eden Seyitgazi muhasebei hususiye memuru Mes'ut Efendinin itiraznamesi evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

Mumaileyhin müdafaası alınmadan karar verilmiş olduğu anlaşıldığından memurun kanununun 55 inci maddesine tevfikan mezkûr kararın nakzile mahalline iadesine.

No. 172

Hüsnü hizmet ve gayretine mükâfaten takdirname ile taltifi Bursa Vilâyetinden iş'ar olunan Yenişehir kaymakamı Emin Refik Beyin beyan olunan hizmeti vazifesi icabından olup takdirname itasına mahal olmadığına.

No. 173

Alpu nahiyesi müdürü Veli Beyin mektepte bir asker karısı

oylattığı sabit olduğundan ihtarla tecziyesine dair Eskişehir Vilâyeti İnzibat komisyonunca verilen karara cürüm ile ceza arasında nisbet bulunmamasından dolayı ikinci derecede Vekâlet İnzibat komisyonunca tetkiki Vali Hakkı Bey tarafından talep edilmesi üzerine yapılan tetkikatta filhakika kararı mezkûrda isabet görülememiş olduğundan nakzile memurin kanununun 29 uncu maddesi mucibince muamele ifa edilmek üzere evrakın mahalline iadesine.

No. 174

Vazifesinde ihmalinden dolayı hakkında inzibatî muamele tatbikine lüzum gösterilen sabık Çorum ve lâhik Bilecik Vilâyeti nüfus müdürü Kemal Beyin ihmal mes'elesinden dolayı idare heyetince men'i muhakemesine karar verildiği anlaşıldığından hakkında inzibatî muamele tayinine mahal olmadığına.

No. 175

Vazifei mürakabeyi ifa etmediği ve tahsildarın zimmetine para geçmesine sebebiyet verdiğiinden dolayı Manisa

Vilâyeti İnzibat komisyonunca memuriyetten ihracına dair verilen karara itiraz eden Kasaba muhasebei hususiye memuru İbrahim Efendinin itiraznamesi evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

Mumaileyhin müdafaası alınmadan karar verildiği anlaşıldığından memurin kanununun 55 inci maddesine tevfi kan mezkûr kararın nakzile mahalline iadesine.

No. 176

Sarhoşluğu itiyat ettiğinden Sivas Vilâyeti İnzibat komisyonunca memuriyetten ihracına dair verilen karara itirazda bulunan Hafik muhasebei hususiye memuru İzzet Efendinin itiraznamesi evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

İtiraz gayri varit ve karar kanuna muvafık görülmekle tasdikine.

No. 177

Eshabı mesalihe suubet gösterdiğinden hakkında inzibatî muamele tatbikine lüzum gösterilen Manisa Vilâyeti nüfus müdürü Hidayet Efendinin müdafaanamesi evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

Mumaileyhin harekâtı vakiasının temas ettiği memurin kanununun 30 uncu maddesi mucibince bir haftalık maaşının kat'ına.

No. 178

Giresun mektupçusu iken idare heyetinden berayi tetkik kendisine tevdi olunan bir evrakı tahkikatın hilâfına ve maznunların lehine tashihat yapılmak üzere Görele kaymakamlığına gönderilmek suretile vazife icabını takdir ve ifada ihmali görülen Kars mektupçusu Şevket Beyin müdafaanamesi okundu:

Serdettiği müdafaat gayri varit görölmekle vazife icabını takdir ve ifada müsamaha gösterdiği anlaşılan mumaileyhin Dahiliye memurları kanununun 21 inci maddesine tevfikan tevbihle tecziyesine.

No. 179

Vazifelerini sui istimal ve ihtilas yaptıklarından dolayı Diyarbekir Vilâyeti İnzibat komisyonunca memuriyetten ihraçlarına karar verilen muhasebei hususiye müdürü Beşir ve masraf kâtibi Hüseyin Avni Efendilerin işbu karara karşı vaki olan itirazları üzerine kararı mezkûr ikinci derecede tetkik edildi:

Muterizlerin itirazları gayri varit ve karar kanuna muvafık görölmekle tasdik ve mahalline iadesine.

No. 180

Vazifesine devamsızlığından dolayı bir haftalık maaşının kat'ına Antalya Vilâyeti İnzibat komisyonunca karar ve-

rilen Finike tahrirat kâtibi Adil Efendinin işbu karara karşı vaki olan itirazı evrakı asliye ile birleştirilerek tetkik olundu:

İtiraz gayri varit ve karar kanuna muvafık görüldüğünden tasdik ve mahalline iadesine.

No. 181

Vazifesi başına geç gelmeği ve vaktinden evvel gitmeği itiyat haline getirerek nüfus idaresine ait işlerin teahhur ve teşevvüşüne sebebiyet verdiği anlaşılan Erzincan nüfus müdürü Kadri Beyin alınan müdafaası evrakı asliye ile birleştirilerek okundu:

Serdolunan müdafaâ gayri varit görüldüğünden harekâtı vakiasının tevafuk ettiği memurin kanununun 29 uncu maddesine tevfikân tevbihle tecziyesine Vekâlet inzibat komisyonunca karar verilmiştir.

Vilâyetlerin İnzibat Komisyonları Mukarreratı

Bilecik

Vilâyet idare heyeti kâtibi Tevfik Fikret Efendinin gerek vazifesinde ve gerekse iskân muamelâtında görülen hüsnü hizmet ve sayügayretine binaen memurin kanununun 22 inci maddesi mucibince takdirname ile taltif edilmiştir.

Giresun

Vilâyet muhasebei hususiye tarik kâtibi Mehmet Efendi tarik tahakkukatı için günü gününe gelmiyen köyleri dairesine haber vermediğinden vazifesine davet için ihtar ile tecziye edilmiştir.

İçel

Anamur kazası tapu memuru sabıkı Murat Efendinin mahkemeye ait vezaiften olan tashihi hudut muamelesini ken-

İdare — 2

diliğinden ifa ettiğinden dolayı memurin Kanununun 51 inci maddesi mucibince iki ay kıdemi tenzil edilmiştir.

Kırklareli

Babaeski muhasebei hususiye tahsildarı Şükrü ve Raif Efendiler nisbeti tahsiliyeleri dun olmasından dolayı tevbih cezasile tecziye edilmiştir.

Lüleburgaz muhasebei hususiye memuru Halil Refet Efendinin âmiri tarafından muvafıkı kanun olarak verilen emri infazda terahi ve hilafı salâhiyet muameleye içtisar eylediği iddia olunmakta ise de mumaileyhin ef'ali mezkûreye mücaseretine dair delâil görülemediğinden hakkında tayini muameleye mahal bulunmadığına karar verilmiştir.

Sinop

Meclisi umuminin esnayı içtimanda zabıtların ve bütçenin ve sair bilûmum meclis işlerinin kısa bir zaman içinde ve azamî gayret sarf ile hüsnü tanzim ve tedvirinde fevkalâde mesaileri masruf olan Daimî Encümen başkâtibi Zihni ve ikinci kâtip Avni Efendilerin hidematı vakılarına binaen birer kıt'a takdirname ile taltif edilmişlerdir.

Trabzon

Vilâyet muhasebei hususiye beşinci daire tahsildarı Osman Efendinin tahsilatta betaet göstermesinden ve tahsil eylediği parayı vaktinde teslim etmemesinden evvelce iki defa kıdeminden tenzilât yapılmak suretile cezalandırılmış ise de mütenebbih olmayıp aynı halde devam etmekte olduğu anlaşılmasına ve cezalarının tekerrür eylemesine binaen memurun kanununun 32 inci maddesine tevfikân sınıfı tenzil edilmiştir.

Vilâyet muhasebei hususiye merkez tahsildarlarından Abdurrahman Efendi memuriyetle alâkası katedilen bazı zevatın şapka avansından olan borçlarının tahsili hakkındaki evrakı bilâlüzum sekiz ay yanında sakladıktan sonra tahsil etmiyerek alâkadar eşhastan bir kısmının bir ay evvel mahalli ahara gittiklerinden bahisle iade etmiş olmasından memurun kanununun 31 inci maddesine tevfikân kıdeminden üç ay tenzil edilmiştir.

Vilâyet muhasebei hususiye ikinci daire tahsildarı Mehmet Efendi emri tahsilât ve takibatta betaet gösterdiğinden dolayı bir çok paranın bakayaya kalmasına sebep olmasından dolayı memurun kanununun 31 inci maddesine tevfikân kıdeminden 3 ay tenzil edilmiştir.

**1777 numaralı kanun mucibince
Hakâri Vilâyetince resen tecziye
olunan memurlar:**

Beytüşebap kaymakam vekili jandarma kumandanı yüzbaşı Enver Efendinin kaymakamlık vazifesinde iken merciini tecavüz ve vilâyete karşı çok ağır yazılarla hürmetsizlik şeklinde resmî ve hususî telgraflar çektiğinden 1777 numaralı kanun mucibince Hakâri Vilâyetince tevbih cezasile tecziye edilmiştir.

Kanunlar

Arazi vergisi kanunu

Kanun No. 1833

Kabul tarihi: 27/6/1931

Neşri tarihi: 6/7/1931

Verginin mevzuu

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti hududu dahilinde bulunan umum arazi bu kanun mucibince kıymetleri üzerinden arazi vergisine tâbidir.

Üzerinde bina bulunmayan ve bina mütemmimatından madut olmıyan arsalar da araziden maduttur.

Etrafı çevrilmiş olsun olmasın ticaret ve san at işlerinde kullanılmak üzere müstakillen kiralanan arsalar iratlı ve bu suretle kullanılmıyan arsalar İratsız arsa addolunur.

İstisnalar

Madde 2 — Aşağıda yazılı arazi vergiden muaftır:

A) Devlete ve mülhak veya hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere ve umumun menfaatine hiz-

met eden cemiyetleer ait olup mücerret kazanç maksadile tesis edilmiş olmıyan ve icar edilmıyen ziraatin ıslah ve inkişafına matuf nümune fidanlıkları, meyvalıklar, numune tarla ve çiftlikleri, spor sahaları, umuma mahsus meccani parklar, çocuklara mahsus bahçeler ve oynama mahalleri.

B) Devlet ve mahallî idarelere veya belediyelere ait her nevi yollar, caddeler, sokaklar, meydan ve pazar yerleri ve umumun istifadesine terk ve tahsis edilip icar olunmıyan mer'a, harman yeri ve çayırılık gibi mahaller ile Köy kanunu mucibince köylere ait gayri menkul orta malları.

C) Ziraate elverişli olmadığı gibi sair suretle de istifade edilmıyen taşlık, bataklık, fundalık ve ot dahi yetişmıyen çoraklık arazi.

Ç) Hususî kanunlar veya mukavelenamelerle muafiyeti kabul edilmiş veya edilecek olan arazi ve arsalar.

Kanunî salâhiyetlerini istimal ederek hükümet tarafından tasarrufu menedilen arazi ve arsaların vergisi memnuiyetin devamı müddetince alınmaz. Memnuiyetin zer'iyat mevsimine tesadüfı halinde vergi muafiyeti o senenin tamamına, şamil olur.

Muvakkat muafiyetler

Madde 3 — Aşağıda yazılı arazi bu kanunla tayin olunan müddetler zarfında vergiden muaftır:

A) Yeniden vücade getirilecek bağlar, güllükler (altı sene müddetle).

B) Yeniden vücade getirilecek meyvalıklar ve incir bahçeleri (sekiz sene müddetle).

C) Yeniden vücade getirilecek fındıklıklar ve aşılama suretile vücade getirilecek zeytinlikler (on sene müddetle).

Ç) Yeniden vücade getirilecek zeytinlikler (on iki sene müddetle).

D) Hükümetçe muayyen bir mıntakaya iskân edilen muhacir ve aşiretlere tahsis ve tefviz edilen arazi (üç sene müddetle).

E) Hususî kanunlarına ve usullerine göre yeniden zira-ate elverişli bir hale getirilen arazi (üç sene müddetle).

F) Hususî kanunlarına göre yeniden vücade getirilen ormanlar (yirmi sene müddetle), dutluklar (on sene müddetle).

Madde 4 — Üçüncü maddenin A, B, C, Ç, E, F, fıkralarında yazılı muafiyetlerden istifade için arazinin mezkûr maddede yazılı cihetlere tahsis edilmiş olduğunun alâkadar varidat idaresine senesi içinde beyanname ile bildirilmesi meşruttur.

Muafiyetler, arazinin tayin olunan cihetlere tahsis edildiği seneyi takip eden malî seneden başlar. Senesi içinde beyanname verilmezse muafiyet, beyannamenin verildiği malî seneyi takip eden seneden muteber olur. Bu takdirde beyannamenin verildiği malî senenin nihayetine kadar geçen müddetlere ait muafiyet hakkı sukut eder.

Muafiyetleri hitam bulan arazi de muafiyetin hitamını takip eden malî seneden itibaren vergiye tâbi tutulur.

Madde 5 — Her hangi bir köy veya kasaba şeyra şehir

arazisinin tamamının veya muayyen bir mıntakasının mahsulleri sel, dolu, kuraklık, yangın, muzir haşarat veya bulaşıcı hastalıklar gibi fevkalâde arızalar dolayısıyla en az üçte bir derecesinde zayiata uğrarsa bu suretle zarar gördüğü idarî tahkikatla sabit olanların o seneye ait vergileri Maliye Vekâletinin müsaadesile kısmen veya tamamen terkin edilir. İcar edilmiş veya mahsulâtı sigortalanmış araziye ait vergiler için terkin muamelesi tatbik olunmaz.

Madde 6 — Ziraat arazisinden iken fevkalâde bir ârıza neticesi olarak taş, kum veya su altında kalan ve bu suretle zeredilemeyecek bir hale geldiği İdarî tahkikatla sabit olan araziden, sahibinin müracaati tarihinden sonra gelen taksitten başlamak üzere, ârızanın devam ettiği müddetçe, vergi alınmaz.

Mükellef ve teklif mahalli

Madde 7 — Arazi vergisi, arazinin mutasarrıfına ve intifa hakkı varsa müteneffiine ve bunlar yoksa araziye mutasarrıf gibi istimal edene aittir.

Şayi hisse ile araziye mutasarrıf olanlar hisseleri nisbetinde vergi ile mükellefdirler.

Arazi vergisi, arazinin bulunduğu kaza varidat idaresince tarholunur.

Verginin matrahı

Madde 8 — Arazi vergisinin matrahı, arazi ve arsaların tahrir ve hususî tadil usullerinde ve bu kanun hükümlerine göre tayin edilmiş veya edilecek kıymetleridir.

Verginin nisbeti

Madde 9 — Arazi vergisi aşağıda yazılı nisbetler üzerinden alınır:

- A) Arazi ve iratlı arsalar için kıymetlerinin binde onu.
- B) İratsız arsalar için kıymetlerinin binde beşi.

Tahsilât

Madde 10 — Arazi vergisi iki taksitte alınır. Taksit zamanları her mahallin ziraî ve iktisadî vaziyetine göre vilâyet umumî meclislerinin mütalesası alınarak Maliye Vekâletince tayin olunur.

Hususî tadilât

Madde 11 — Arazi, bağ, meyvalık, fidanlık, güllük, dutluk, zeytinlik ve orman haline giren veya bu halde bulunan arazi, üzerindeki kütükler, fidanlar ve ağaçlar sökülerek

veya mahvolarak tarla haline gelirse mükelleflerin veya malmemurlarının talepleri ile bu araziye yeniden kıymet takdir olunur. Tadilen takdir olunan kıymetler tahavvülün vuku bulduğu seneyi takip eden malî seneden itibaren vergiye matrah ittihaz edilir.

Üçüncü maddede yazılı muafiyetlerden istifade eden arazinin kıymetleri, muafiyet müddetinin sonuncu senesinde tayin edilerek ertesi malî seneden muteber olur.

Madde 12 — Bir şehir veya kasaba veya köyün tamamındaki arazi veya arsaların ve yahut bir mıntaka veya mevkiye bulunan arazinin veya bir mahalle veya meydan veya sokaktaki arsaların umumiyetle kıymetleri her hangi bir sebeple yüzde yirmi nisbetinde artar veya eksilirse mükelleflerden bir veya bir kaçının veya malmemurlarının talepleri üzerine tadilât yapılır.

Tadilât, mıntaka, mevki, mahalle, sokak ve meydanlardaki arazi ve arsalar için belediye hududu dahilinde olan yerlerde belediye ve köylerde köy heyeti mazbataları üzerine idare heyeti kararı ve bunların haricindeki mahaller için evvelki fıkradaki mazbatalara istinaden idare heyetinin kararı ve Maliye Vekâletinin mezuniyetile yapılır.

Bununla beraber her hangi bir mükellefin kendi arazi ve arsası için vaki olacak tadil talepleri nazari itibare alınır. Ancak vaki talebin muhik olmadığı nihaî kararlar tahakkuk ettiği takdirde tadil heyetinin masarifi müracaat sahibine tazmin ettirilir.

Bu kanunun neşrinden sonra yapılacak umumî tahrir neticelerinin mer'iyete girdiği yerlerde mer'iyet tarihinden itibaren üç sene geçmedikçe münferit tadilât talep edilemez.

Madde 13 — 11 ve 12 inci maddeler mucibince tadilen tesbit olunan kıymetler, tadil taleplerinin müsadif olduğu seneyi takip eden malî seneden muteberdir. Tadil muameleleri, tadil taleplerinin vuku bulduğu sene içinde neticelendirilmemiş bulunursa mukayyet kıymetler üzerinden verginin istifasına devam olunur. Bu takdirde vergi tadilen tesbit olunacak kıymetlere göre fazla alınmışsa fazla farkı ret veya mahsup ve noksan alınmışsa noksan farkı ayrıca tahsil olunur.

Madde 14 — Tahrir kayıtlarına geçmeyip mektum kalmış olan arazi için yalnız, mektumiyetin tahakkuk ettiği seneden evvelki beş sene için vergi aranabilir. Bu senelere ait vergiler de, mektumiyetin tahakkuk ettiği tarihte takdir edilecek kıymet üzerinden hesap edilir ve müteakip beş sene için de bu senelere ait vergi miktarlarına ilâve edilerek müsavi taksitlerle tahsil olunur.

Bu kanunun mer'iyetinden sonra yapılacak tahrirlerde kayıtlarına miktarı eksik veya fazla geçmiş olan araziye ait kıymetler, kayıtlı kısmının umumî kıymetinden beher dlönüme isabet eden miktara göre hesap edilerek vergi noksanı yukarıdaki fıkra mucibince tahsil olunur. Fazlası mükellefin müracaat ettiği malî sene iptidasından itaberen tenzil ve fazla tahsil edilmiş olan vergi ret veya mahsup olunur.

Madde 15 — İratsız arsanın üzerine bina yapılmaksızın ticaret ve san'atta istimal tahsis suretile iratlı arsa halini alması ve yahut iratlı arsanın iratlı olarak istimalden sakit olması, istimal tarzındaki tebeddüle göre nisbetin değişmesini istilzam eder. İratsız arsanın iratlı arsaya tebdili halinde, te-

beddülün vuku bulduğu tarihten itibaren iki ay içinde beyanname

ile mahallinin vergi idaresine ihbar edilmesi mecburidir. Yeni istimal tarzına ait vergi nisbeti, bu tebeddülü takip eden malî seneden muteberdir. Şayet tebeddül, ihbar edilmemiş veya ihbar geçikmişse tebeddülün vuku tarihinden ihbar tarihine kadar geçmiş olan senelerin vergileri yüzde on fazlasile tahsil olunur.

İratlı arsanın iratsız arsaya tahvili halinde yeni vaziyete ait vergi nisbeti, mükellefin varidat idaresine tahrirî müracaatının vukuunu takip eden seneden itibaren tatbik olunur.

Madde 16 — Arsalar üzerine bina yapıldığı takdirde arsaya ait vergi, inşaatın başladığı seneyi takip eden seneden itibaren terkin olunur. Ancak bina iki sene zarfında ikmal edilmese üçüncü seneden itibaren arsa vergisinin alınmasına devam olunur.

Madde 17 — Tadilât talepleri, salâhiyettar mercilerin mezuniyetine iktiran eylediği takdirde, aşağıda yazılı tadilât komisyonlarınca umumî tahrir için mevzu kaidelere tevfikân tetkik olunur. Ancak ferdî taleplerin tetkiki, salâhiyettar mercilerin mezuniyeti kaydına tâbi değildir.

Bu komisyonlar belediye hududu dahilinde bulunan arazi ve arsalar için mahallin en büyük malmemuru tarafından varidat tahakkuk memuru unvanım haiz olmıyan diğer varidat memurları arasından intihap edilecek bir memurun riyasetinde, biri belediye meclisince, diğeri ikisi arazi veya arsanın bulunduğu mahalle ihtiyar heyetince müntehap dört kişiden mürekkeptir.

Köylerde yapılacak tadilâtta, tadilât komisyonları köyün tâbi bulunduğu merkezin en büyük malmemuru tarafından ikinci fıkrada şerait dairesinde intihap edilecek memurun

riyasetinde köyün ihtiyar heyeti tarafından köy halkından müntahap iki aza ile beraber üç kişiden mürekkeptir.

İcap eden yerlerde müteaddit komisyonlar teşkil edilir.

Madde 18 — Tadilât komisyonları, komisyona verilen tadilât taleplerini, verildiği tarihten itibaren iki ay zarfında neticelendirirler.

Kararlar varidat tahakkuk memuruna imza mukabilinde verilir. Bu kararlar ihbarname ile alâkadarlara tebliğ olunur. İhbarname tahmin edilen kıymeti, vergi nisbet ve miktarını ihtiva eder.

Tadil komisyonlarının kararları mükellefler ve varidat idareleri tarafından tebliğ tarihinden itibaren bir ay zarfında temyiz edilebilir.

Tevdi edilen evrak üzerindeki tetkikatını ve muameleyi yukardaki müddet zarfında intaç etmiyen komisyonların reis, ve azaları hakkında ihmal ve terahi cürmünden dolayı takibat yapılır.

Madde 19 — Merbut cetvelde isimleri yazılı hükümlerden arazi vergisine müteallik olanlar mefsuttur.

Merbut cetvel

Tarih	No.	Cinsi	Hulâsa
15 k. sani 295		İdare	Arazi ve arsalardan binde dört, yirmi binden yukarı kıymetli meskenlerden binde sekiz vergi alınmasına dair

Tarih	No.	Cinsi	Hulâsa
26 eylül 1300		Şûra kararı	Tadil istidasında bulunan hissedarın vergisince yapılacak tenzilâtın istida-da bulunmıyan hissedarın vrgisine de teşmili hakkında
24 temmuz 1302	Emlâk nizam- namesi		Emlâk vergisi nizamna-mesi
24 temmuz 1302	Emlâk nizam- namesi		Mezkûr nizamnamenin 9 uncu maddesini muaddil 21 haziran 1317 tarihli nizamname
24 temmuz 1302	Emlâk nizam- namesi		Mezkûr nizamnamenin 12 inci maddesini muaddil 29 ağustos 1304 tarihli nizamname
12 şubat 1310		İrade	Cesim yangınlarda muh-terik olan mebanî ve ar-salar kıymetlerinin esha-bının müracaatlerine talik edilmeksizin tadili hak-kında
9 mayıs 1314		İrade	Bostanların vergi nisbet-leri ve 1314 senesi niha-yetine kadar vergilerinin affı hakkında

Tarih	No.	Cinsi	Hulâsa
5 eylül 1314		Şûra kararı	Emlâk ve araziye takdir olunan kıymetlere ait ihbarnamelerin sureti tebliği hakkında
3 k. sani 1315		Talimatname	Vergi tadilâtı umumiyesine dair
1 ağustos 1318	1695	Şûra kararı	Kıymeti mukayyedesinden fazla bedel ile kat'î ferağı veya bey'i bilvefa muamelesi yapılan emlâk ve arazi kıymetlerinin ferağ veya bey'i bilvefa bedeli nisbetinde tezyidine dair
11 k. sani 1321		İrade	Kıymeti emlâkten bir defeye mahsus olarak alınacak masarifi tahririye hakkında
26 t. evvel 1324	2560	Şûra kararı	Canibi vakfa meşrut bulunan arsaların vergi ile mükellefiyetine dair
20 nisan 1326		Şûra kararı	Vergi tadil istidalarının kânunuevvel nihayetine kadar kabulü, ondan sonra verilenlerin de ertesi tesi senede muameleye konulması hakkında

Tarih	No.	Cinsi	Hulâsa
9 nisan 1327		Şûra kararı	Tahrir esasında kıt'a ve dönümleri noksan yazıldığı anlaşılan araziden tashihi kayıt tarihinden itibaren fazla zuhur eden arazi vergisinin istifası ve tarihi tashihinden evveline ait zararı hazinenin memurini müteallikasının mes'uliyetile telâfisi hakkında
1329	773	Şûra kararı	Kayıt harici kalan emlâk ve araziye her beş sene için ayrı ayrı kıymet takdirî caiz olmayacağına dair
14 ağustos 1330		Kanun	1330 senesi bütçe açığına karşılık olmak üzere arazi vergisinin aslına % 50 zammedildiğine dair
16 nisan 1334	162	Şûra kararı	Beş senede bir tadilâtı umumîye yapılmadıkça şeref ve kıymetlerinin artması vesilesile emlâk ve arazi kıymetlerinin arttırılmıyacağına dair

Tarih	No.	Cinsi	Hulâsa
6 haziran 1334	Şûra kararı	Emlâk ve araziye	takdir olunan kıymetlerin, usulü dairesinde itiraz olunduğu takdirde, tezyit ve tenzili tadilât komisyonlarının salâhiyeti dahilinde bulunduğu dair
29 eylül 1336	878 Şûra kararı	Biliştirak tasarruf	olunan emlâk ve araziden bir hissenin kıymeti mukayyedesinden fazla bedel ile satıldığında ferağ bedelinin satılmıyan hisseye de teşmili hakkında
11 k.sani 1339	295 Kanun (ikinci fıkrai ulâsı)	[Bilât ve kasabat dahil maddesinin ve civarında bulunan ve öşre tâbi olmıyan müstakil sebze bahçelerinin tahrir kıymeti 1339 senesi martı iptidasından itibaren altı misle iblâğ olunmuştur.]	
17 şubat 1341	552 Kanun	Âşar usulünün	ilgasile yerine kaim olan arazi vergisinin nisbetlerinin tezyidi hakkında

İdare — 3

Tarih	No.	Cinsi	Hulâsa
10 mart 1926	779	Kanun	Âşarın ilgasile yerine ka- im olan arazi vergisi hak- kındaki 17 şubat 1341 tarih ve 553 numaralı ka- nunun (D) fıkrasını mu- addil
18 mayıs 1929	1454	Kanun	Bilâvasıta vergilere mun- zam kesirlerin tevhide ve nisbetlerinin tadiline dair [arazi ve arsalarla müteal- lik altıncı maddesi].

Muvakkat hükümler

Birinci muvakkat madde — 1340 senesinden itibaren arazisinin umumî tahrirleri icra edilmemiş olan yerlerde, yeniden umumî tahrir yapılmıya kadar arazi vergilerine 1331 senesinde mukayyet kıymetlerin altı misli matrah ittihaz edilir. 1331 senesinden sonraki senelerde ferağ, ipotek ve vadeli satışlar gibi sebeplerle arttırılmış olan arazi kıymetleri de 1331 kıymetlerine irca edilir.

1331 senesinde mukayyet kıymeti bulunmayan veya 1331 senesinde tarla olarak kayıtlı iken bağ, meyvalık, fidanlık veya orman haline gelmek gibi bir sebeple hal ve heyeti tebeddül eden ve yahut bunlardan kütük ve ağaçları her hangi bir "sebeple sökülerek veya mahvolarak tarla halini al-

miş bulunan araziye 1331 senesinden sonraki senelerde ta- dilen takdir edilmiş ve edilecek olan kıymetler altı misle tâbi olmaksızın aynen vergiye matrah ittihaz edilir.

İkinci muvakkat madde — 26 haziran 1326 tarihli Müsakkafat vergisi kanunu mucibince müsakkafatının tahrirleri yapılmış olan yerlerde, iratlı arsaların vergilerine elyevm matrah ittihaz edilmekte olan gayri safi varidatlarının on misli bu kanun mucibince vergiye matrah addolunur.

Üçüncü muvakkat madde — 1340 senesile onu takip eden senelerde arazisinin umumî tahriri icra kılınmış olan cüz'ü tamlarda mukayyet kıymetlerinin en az yüzde yirmi nisbetinde fazlalığı iddiasile sahiplerinin bu kanunun mer'ie- te girdiği tarihten itibaren iki sene içinde vaki olacak tadil talepleri nazarı dikkate alınır.

Bu bapta talepler 17 inci maddede mevzuu bahis tadilât komisyonları tarafından mahallinde tetkik ve yüzde yirmi ve daha ziyade fazlalık olduğu anlaşılan arazinin kıymetleri yeniden takdir olunur.

Ancak mükellef tarafından talep olunan tadil muamelesi talepname tarihinden itibaren bir sene zarfında neticelendirilmezse müteakip senede vergi yüzde yirmi, ikinci sene zarfında neticelendirilmezse müteakip senelerde yüzde elli noksanile tahakkuk ettirilir. Tadil neticesinde verginin fazla alındığı tahakkuk ederse fazlası mahsup suretile ret, noksan alındığı tahakkuk ederse noksan farkı ayrıca tahsil olunur.

Dördüncü muvakkat madde — işbu kanunun neşir ve ilânını müteakip iki ay zarfında umumî tahrir gören şehir,

kasaba, nahiye ve köylerde muvakkat üçüncü madde hükümlerinin bütün arazi sahiplerine ihtiyar heyetleri ve ilân varakaları vasıtasile bildirilmesi temin olunur.

Umum köylere bu kanundan birer nüsha verilmesi mecburidir.

Madde 20 — Bu kanunun tatbik tarzları bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 21 — Bu kanun 1931 malî senesine ait vergilere de şamil olmak üzere 1 haziran 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 22 — Bu kanunun icrasına Maliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

2/7/1931

Maarif Eminliklerinin ilgası hakkında

Kanun

Kanun No. 1834

Kabul tarihi :29/6/1931

Neşri tarihi : 2/7/1931

Madde 1 — Maarif teşkilâtına dair olan 22 mart 1926 tarih ve 789 numaralı kanunun 20 inci maddesi mucibince teşkil edilmiş olan Maarif Eminlikleri lâğvolunmuştur.

Madde 2 — Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut cetvelin Maarif Vekâletine ait kısmından derece, adet ve maaşları aşağıda yazılı memuriyetler tayyedilmiştir:

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
5	Birinci sınıf maarif emini	6	80
6	ikinci sınıf maarif emini	6	70
7	Maarif emini muavini	1	55
11	Mümeyyiz	13	30
14	Kâtip	29	20
17	»	14	14

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30/6/1931

1835 numaralı kanun Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü temmuz 1931 muvakkat bütçesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1838 sayılı nüshasında münderiçtir.

Veraset ve İntikal Vergisi hakkındaki kanunun bazı maddelerinin tadiline ve bazılarının ilgasına dair

Kanun

Kanun No. 1836

Kabul tarihi : 4 /7 /1931

Neşri tarihi : 16 /7 /1931

Madde 1 — 3 nisan 1926 tarih ve 797 numaralı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 1, 2, 3, 5, 6, 8, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 31, 32, 34, 45, 48, 50 ve 1357 numaralı kanunla tadil edilen 4 ve 46 ıncı maddeleri aşağıda yazılı şekillerde tadil edilmiştir.

Verginin mevzuu ve İstisnaları

Birinci muaddel madde — Gerek veraset ve vasiyet tatkile gerek bedelsiz her hangi bir tarzda ivazsız olarak hakikî veya hükmî bir şahıstan diğerine intikal eden menkul ve

gayri menkul umum emval ile veraset veya vasiyet suretile vaki intifa hakları ve kanunlarına göre tescile tâbi bütün hukuk ve menafî bu kanun mucibince veraset ve intikal vergisine tâbidir.

İkinci muaddel madde — Aşağıda yazılı intikaller vergiden müstesnadır:

1) Umum, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen devlet müessesatı ile belediyelere ve köylrin manevî şahsiyetlerine vaki umum intikaller;

2)Umumun menfaiine hâdim cemiyetlerle umuma mahsus ibadethanelerin ve meccani hastahane, darülâceze ve yetimhanelere vaki menkul intikaller;

3)Veraset tarikile intikal eden bütün ev eşyası:

4)Füru ve karı, koca ve ana ve babaya intikal eden menkul mallardan her biri üç yüz lirayı geçmiyen mirasçı hisseleri;

5) Akraba ve ehibba gibi şahıslar arasında alınıp verilen ve resmî bir daire tarafından tescili mutat olmıyan ve tescil edilmıyen miktarı ne olursa olsun bütün menkul hediyeler ;

6) Yabancı hükümetlerin sefirlerle sefarethaneleri memurlarına ve bunların aileleri efradına vaki olan bütün intikaller (mütekabiliyet şartile) ;

7) Harpte veya eşkıya müsademelerinde, manevra ve talimler esnasında ve yahut bunlarda aldığı yaralar neticesinde ölen asker ve jandarma efradının, vazife esnasında ölen

polislerin fûru ve karılarına ve ana ve babalarına intikal eden bütün mallar;

8) Türk Tayyare Cemiyeti Piyango ikramiyeleri;

9) Bilûmum sadakalar.

Mükellef ve teklif mahalli

Üçüncü muaddel madde — Kendilerine menkul, gayri menkul emval ve hukuk ve menafî intikal eden şahıslar bu kanun mucibince tarh ve tahakkuk ettirilecek vergiyi vermekle mükelleftirler. Henüz kendi namına vergi tarhedilmeden ölen mükellef, mirasçıları tarafından temsil olunur.

Dördüncü muaddel madde — Vergi, veraset veya vasiyet tarikile vaki intikallerde ölen kimsenin, diğer suretle vukua gelen intikallerde tasarrufu yapan şahsın ikametgâhının bulunduğu yer varidat memuru tarafından tarholunur. Bu ikametgâh yabancı bir memlekette ise ölen veya tasarrufu yapan şahsın Türkiye'deki son ikametgâhının bulunduğu yer varidat memuru tarafından, ölen veya tasarrufu yapan şahıs Türkiye'de hiç ikamet etmemiş ise Ankara Vilâyeti Varidat Müdürlüğünce verginin tarh ve tahakkuku yapılır.

Verginin matrahı

Beşinci muaddel madde — Verginin matrahı, intikal eden menkul ve gayri menkul mallar ile hukuk ve menfaatlerin bu kanun mucibince tayin edilecek kıymetleridir. 8, 9,

10, 11,13 ve 14 üncü maddeler hükümlerine göre borç ve masrafların tenzili lâzım geldiği takdirde tayin edilen kıymetlerden bunlar tenzil edildikten sonra kalan kıymet matrah addolunur.

Vergi mükellef tarafından verilen beyanname üzerine tarholunur.

Bu beyanname:

1) Veraset sebeble vuku bulan intikallerde mirasçının ismini, şöhet, san'at ve ikametgâhlarını, yaşlarını, ölen zatın öldüğü yeri ve tarihini, mirasçılarla olan nisbet ve karabet derecesini, intikal eden malların ve hukuk ve menfaatlerin nev'ü cinsini ve mirasın açıldığı gündeki kıymetlerini ve nerede bulunduklarını ve ölen kimsenin varsa borcunun miktarını;

2) Vasiyet ve bağışlama suretile intikallerde vasiyet eden ve bağışlayanın ve kendisine vasiyet olunan ve bağışlananın isim, şöhet, san'at, ikametgâhlarını ve vasiyet olunan veya bağışlanan malın bulunduğu yeri ve mevkiini ve vasiyet olunan veya bağışlanan malın cinsi ve nev i ile hukukan tesahup edildiği gündeki kıymetlerini;

3) Sair ivazsız intikallerde intikal sahiplerinin isim, şöhet, san'at ve ikametgâhlarının ve intikal eden mallar hukuk ve menfaatlerinin cins ve nev'ini ve hukukan tesahup edildiği gündeki kıymetlerini ve bulundukları yeri ve ne suretle temellük edildiğini muhtevi olmak lâzımdır.

İntikal eden gayri menkullerin yalnız bulunduğu yer ve mevki ve umumî evsafı ve hangi kaza varidat dairesinde kayıtlı bulunduğu yazılır.

Kanunu medeninin 533 ve 572 inci maddeleri mucibince sulh hâkimi tarafından resmen idare edilen terekelerle resmî tasfiye talep edilmiş olan terekelerde muamelenin neticesi sulh hâkimi tarafından mahallî varidat memurluğuna bildirilir.

Altıncı muaddel madde — Mükellef, beyannamesini:

1- Veraset suretile vuku bulan intikallerde:

A) Ölüm. Türkiye’de vuku bulmuş ise, ölüm tarihini takip eden dört ay içinde;

B) Ölüm yabancı bir memlekette vukua gelmiş ise, ölümün haber alındığını takip eden dört ay içinde;

2- Diğer suretlerle vaki intikallerde malların ve hak ve menfaatlerin hukukan tesahup edildiği tarihten itibaren bir ay içinde vergiyi tahakkuk ettirecek varidat idaresine veya oranın en büyük mülkiye veya malmemuruna vermek ve yahut taahhütlü olmak şartile posta ile göndermek mecburiyetindedir.

Beyannamenin her mükellef için ayrı ayrı veya müştereken verilmesi caizdir.

Sekizinci muaddel madde — Veraset tarikile intikal eden malların kıymetinden müteveffanın vesaika müstenit borcu tenzil olunur, ikametgâhı yabancı memleketlerde bulunan müteveffanın borçlarından yalnız Türkiye’de vergiyi tâbi menkul ve gayri menkul mallarına taallük edenleri kabul olunur.

Müteveffanın hali hayatında mahkemeye intikal etmiş olan alacak ve borçlarının beyannamede gösterilmesi şarttır.

Bunların vergileri tahakkuk ettirilirse de tahsilleri mahkemenin vereceği kat'î hüküm neticesine intizaren tecil edilir.

Ancak mükellefler her altı ayda bir dava vaziyetlerini varidat idaresine bildirmeğe mecburdurlar.

Kıymet takdiri

On beşinci muaddel madde — Veraset sebeble intikal eden menkul malların kıymetler ilr müteveffanın müruru zamanına uğramamış bulunan matlup senetlerinin hakikî kıymetleri her kaza ve vilâyet merkezinde ticaret odalarınca, ticaret odası bulunmayan yerlerde belediye meclislerince kendi azalan arasından veya hariçteki erbabı vukuftan intihap edilecek üç kişilik bir heyet tarafından takdir edilir. Heyet icabında meslekî ekisperlerin mütaleasna da müracaat edebilir.

Bu heyetler malî sene iptidasında yeniden inithap olunur. Borsa bulunan yerlerde alım satımı borsaya tâbi malların kıymetlerine vefat veya intikal tarihindeki borsa fiatı ve menkul kıymetlerle ecnebi paraları kıymetlerine, esham ve tahvilât borsasının vefat veya intikal tarihindeki fiat cetvelinde münderiç fiatlar esas tutulur.

Ancak tereke tahrir edilir veya defter tutma veya resmî tasfiye talepleri vuku bulursa mahkemece menkul mallara tayin ve kabul edilecek kıymetler vergiye esas ittihaz edilir.

Kanunu medenin 532 inci maddesinde muayyen ahvalde tereke tahririnden üç gün evvel sulh hâkimi mahallî

tahakkuk memurunu tahiren haberdar etmeğe ve tereke cetvelinin bir suretini tarhiyatı yapacak olan tahakkuk memuruna göndermeğe mecburdur.

Sair ivazsız intikallerde menkul malların kıymetleri alelittlak 1 inci fıkrada münderiç heyet tarafından takdir olunur.

On altıncı muaddel madde — Veraset tarikile vaki intifalardan maada tescile tâbi intikal eden diğer hukuk ve menafî kıymetlerinin tayininde teessüsleri sırasında tapu sicillinde kayıtlı bedeller, şayet bedel tayin edilmemiş ise on birinci muaddel madde mucibince ehli vukufa takdir ettirilen kıymetler esas tutulur.

Maden işletme imtiyazlarına ait hukuk ve menafim ve çıkarılmış olan madenî cevherlerin ve edebî ve sınaî diğer hukuk ve menafim kıymetleri, 15 inci maddede yazılı heyete biri alâkadâr ve birisi İktisat Vekâletince intihap olunacak iki mütehassıs zatın iltihakile teşekkül edecek heyet tarafından takdir olunur.

On yedinci muaddel madde — Gayri menkul malların kıymeti, mirasın açıldığı veya gayri menkulâta tesahup edildiği tarihte:

1) Arazide, arazi vergisine matrah ittihaz edilen kıymet. (Arazi Vergisi kanunu mucibince hususî tadelât talebi yapılmış ise tadel neticesine intizar olunur) ;

2) Binalarda, eğer binalar 1302 tarihli emlak nizamnamesi cari olan yerlerde ise vergiye matrah ittihaz edilen kıymet, 1326 tarihli Mûsakakat Kanunu cari olan yerlerde ise

bina iratları vergisine matrah ittihaz edilen iradın on misli kıymet esas tutulur.

Mirasın açıldığı veya tesahubun vuku bulduğu tarihte kayıtlı kıymet veya iratları mevcut değilse, bu vergiye matrah ittihaz edilecek kıymetler, on beşinci maddede yazılı heyet tarafından takdir olunur.

Verginin nisbeti

On sekizinci muaddel madde — Verginin nisbeti; veraset tarikile intikal vukuunda her mirasçıya ayrı ayrı isabet eden hisseler miktarı üzerinden bu kanuna merbut (1) numaralı cetvel mucibince; vasiyet, bağışlama veya sair suretle ivazsız intikallerde bu kanuna merbut (2) numaralı cetvel mucibince hesap ve tayin olunur.

On dokuzuncu muaddel madde — Veraset tarikile intifa hakkını ihtiyar eden mirasçı;

Elli veya daha aşağı yaşta ise verginin $\frac{1}{2}$ sini
 Elli ile altmış yaş arasında ise verginin $\frac{1}{3}$ ünü
 Altmış ile yetmiş yaş arasında ise verginin $\frac{1}{4}$ ünü
 Yetmiş yaşından fazla ise verginin $\frac{1}{8}$ ini
 Vermekle mükelleftir.

Mülkiyet sahibi dahi mülkiyetle beraber intifaa da sahip olduğu tarihte yukarıki fıkrada yazılı suretlerden:

Birinci halde verginin $\frac{1}{2}$ sini
 İkinci halde verginin $\frac{2}{3}$ ünü

Üçüncü halde verginin 3/4 ünü
Dördüncü halde verginin 7/8 ini verir.

Kanun Medeninin 442 inci maddesine göre intifa hakkına nail olacak büyük analar ve büyük babaların ana ve babaları ve bunların bir dereceye münhasır fûruları verginin 1/8 ini verir.

Yirminci muaddel madde — İkametgâhı Türkiye’de bulunan müteveffa veya tasarrufu yapan şahıstan intikal edip te yabancı memleketlerde bulunan menkul ve gayri menkul malların vergilerinden, bu memleketlerde alındığı sabit olan veraset ve intikal vergisi tenzil olunur.

Yirmi birinci muaddel madde — Beyannamelerde yazılı emval, hukuk ve menafiin kıymeti 15, 16 ve 17 inci maddelerde gösterilen şekiller dairesinde takdir ve tesbit edildikten sonra vergi tarh ve alâkadarlara tahriren tebliğ olunur.

Yirmi ikinci muaddel madde — İntikal eden mallardan ve hukuk ve menfaatlerden bir kısmının beyannameye ithal edilmemiş veya cins ve mahiyetleri vergi ziyama sebep olacak surette yanlış veya miktarları noksan gösterilmiş olduğu muhbirlerin kanaatbahş ifadelerine veya resmî müessese kayıtlarına veya gayri resmî müesseselerin kanunen muteber kuyut ve vesaikia istinaden malmemurlarınm İdarî tahikatile anlaşılırsa bu suretle zuhur eden noksana isabet eden sergiye bir misli zammolunur.

Yirmi üçüncü muaddel madde — Bir intikal vukuunda mirasçı, kendine vasiyet olunan veya bağışlanan yahut sair suretlerle uhdelerine intikal vaki olan şahıslar tarafından

müddeti zarfında beyanname verilmezse malmemurluğunca kendilerine müracaat edilerek intikal eden mal ve hak ve menfaatler tahkik edilir. Bunlar tarafından doğru malûmat verilmezse vergilerine ceza olarak yüzde yirmi zammolunur.

Kendilerine yazı ile müracaat tarihinden itibaren, resmî tatil günleri hariç olarak, sekiz gün içinde istenilen malûmatı vermiyenlerden kendilerine intikal eden mallar ve hak ve menfaatler İdarî tahkikatla tesbit ve vergileri tahakkuk ettirilerek yüzde elli zammile istifa edilir.

İstenilen malûmatı noksan verdikleri anlaşılanlar hakkında 22 inci maddenin son fıkrası mucibince muamele olunur.

Yirmi dördüncü muaddel madde — Tarholunan vergiye ihbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren, resmî tatil günleri hariç olmak üzere, mükellefin on beş gün zarfında itiraz hakkı vardır. Bu itiraz her kaza ve vilâyet merkezinde en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği memurun riyaseti altında en büyük malmemuru ile biri belediyece kendi azası arasından ve diğeri ticaret odası bulunan yerlerde ticaret odasınca yine kendi azası arasından intihap olunacak dört zattan mürekkep itiraz komisyonunca tetkik olunur.

Ticaret odası bulunmıyan yerlerde intihabı odaya ait bulunan aza dahi belediyece intihap edilir.

İtiraz komisyonları kendilerine tevdi olunan itirazname- leri tetkik ve muterizler tarafından arzu edilir veya komisyonca lüzum görülürse bizzat onları veya tevkil edecekleri kimseleri istisna ile iki ay zarfında karara rapteder.

Tarhedilen vergi itiraz müddetinin hitamından ve mükellef itiraz etmiş ise itiraz komisyonunca kat'î karar verilmeden evvel tahsil edilemez.

İdareten verilen kat'î kararların mercii temyizi Şûrayı Devlet olduğundan mahkemei adliye müracaat olunamaz.

Yirmi beşinci muaddel madde — İtiraz komisyonu kararları tebliğinden itibaren bir ay zarfında merkezdeki (vergi temyiz komisyonu) nezdinde kabili temyizdir. Mezkûr temyiz komisyonu, bu vergiye ait temyiz istidalarını vürudu tarihinden itibaren bir ay zarfında tetkik ve karara raptetmeğe mecburdur.

Temyiz komisyonu kararları kat'idir.

Temyiz talebi icranın tehirini müstelzim değildir. Şu kadar ki lüzumunda komisyon, temyiz olunan kararın icrasının tehirini emredebilir.

Otuz birinci muaddel madde — Menkul emvale mükellefin tesahubu tarihinden itibaren üç sene geçtikten sonra vergi tarholunamaz. Ancak bu müddetin hitamından evvel tahakkuk memurunun tesahuba ıttıla ve keyfiyeti mükellefe tahriren tebliği halinde müruru zaman münkati olur.

Tarholunan vergi mükellefe ihbarname ile tebliğ edildikten sonra zahire çıkarılan emvalin vergisi, bunların kıymetleri evvelce tesbit edilen matraha ilâve edilmek suretile, tayin olunur.

Otuz ikinci muaddel madde — Noterler, icra memurları, nüfus ve tapu memurları muttali oldukları intikal hâdis-

lerini ittilâ tarihinden itibaren on beş gün zarfında mahallî varidat idaresine tahriren bildirmeğe mecburdurlar.

Her köy veya mahalle muhtarları, her ayın on beşine kadar, geçen ay zarfında kendi köylerinde vefat edenleri mensup oldukları varidat idaresine tahriren bildirmeğe mecburdur.

Konsoloslar veya konsolosluk vazifesini yapanlar her a- yn on beşinde memur oldukları mahalde vefat eden Türk tebaasının isim, şöhrat ve sıfatlarını ve bunların Türkiye'deki ikametgâhlarını Maliye Vekâletine bildirmeğe mecburdurlar.

Otuz dördüncü muaddel madde — Hayat Türk sigorta şirketleri yahut ecnebi şirketlerinin Türkiye'de müesses şubeleri abonelerinin vefatından dolayı hak sahiplerine prim, sermaye, mükâfat, aylık ve sair bir nam ile para veya senet verebilmek için evvel emirde verginin tediye edilmiş olduğuna dair vergi dairesinden verilmiş bir tasdikname talep ederler. Tasdikname ibraz etmiyen hak sahiplerine istihkaklarının yüzde on beşi vergi mukabili olarak tevkif edildikten sonra mütebakisi verilebilir.

Kırk beşinci muaddel madde — Mevcut olmıyan bir deyni mevcut gösteren yahut hakikî miktarından ziyade borç tasdik eden dayinler, vergi tahakkuk idarelerine bilerek sahte evrak veya kayıt ibraz edenler hakkında Türk ceza kanununa tevfiakan takibat yapılır. Bu suretle ketmedilen vergi de mükelleflerinden beş kat olarak istifa olunur.

Kırk altıncı muaddel madde — Otuz ikinci maddenin ilk iki fıkrasında yazılı olup mezkûr madde ahkâmına riayet

etmiyenlerden 25 liradan 200 liraya ve 33 ve 34 üncü maddeler ahkâmına riayet etmiyen şirketlerle müesseselerden ve eşhastan 100 liradan 1000 liraya kadar hükmen cezayı naktî alınır.

Kırk sekizinci muaddel madde — Veraset ve intikal vergisine tâbi muamelâtтан, eytam nizamnamesi mucibince alınmakta olan harç ve rûsum aranılmaz.

Ellinci muaddel madde — 3 nisan 1926 tarih ve 797 numaralı kanunun mer'iyete girdiği tarihten evvel hadis olup bu kanun ile veraset ve intikal vergisine mevzu teşkil eden intikaller ve hibeler veraset ve intikal vergisine tâbi değildirler. Bu vukuata taallûk eden intikal muamelelerinden tapu harçları kanununa göre yalnız kaydiye alınır.

Madde 2 — 3 nisan 1926 tarih ve 797 numaralı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 39, 40, 41, 43, 47, 49 ve 51 inci maddeleri ile 20 inci maddesine müzeyyel 23 mayıs 1927 tarih ve 1047 numaralı kanun mülğadır.

Madde 3 — Bu kanunun tatbiki hakkında bir nizamname tanzim olunur.

Madde 4 — Bu kanun 1 haziran 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerinin icrasına Adliye, Dahiliye, Maliye ve Hariciye Vekilleri memurdur.

Birinci muvakat madde — Bu kanunun ikinci maddesinin ikinci fıkrası mucibince vergiden istisna edilen, menafii umumiyyeye hâdim cemiyetlerle, umuma mahsus ibadethanelere ve meccani hastahanelere, darülâceze ve eytamhanelere vaki menkul intikaller dolayısıyla tarhedilip henüz tahsil edilmemiş olan vergiler terkin olunur.

12/7/1931

**Kanunun on sekizinci maddesine ait
[1] numaralı Cetvel**

Karabet derecesi	500 liraya kadar yüzde	500 lirasından evvelki sütün mucibince 501 den 2500 liraya kadar yüzde	2.500 lirasından evvelki sütün lar mucibince, 2.501 den 10.000 liraya kadar yüzde	10.000 lirasından evvelki sütün lar mucibince, 10.001 den 25.000 liraya kadar yüzde	25.000 lirasından evvelki sütün lar mucibince, 25.001 den 50.000 liraya kadar yüzde	50.000 lirasından evvelki sütün lar mucibince, 50.001 den 100.000 liraya kadar yüzde	100.000 lirasından evvelki sütün lar mucibince, 100.001 lıradan 150.000 liraya kadar yüzde	150.000 lirasından evv.iki sütün lar mucibince, 150.001 lıradan fazlası için yüzde

Füru ile karı veya koca 1 2 3 5 7 9 10 15

[Evlâtlıklarla nesebi
sahih olmyan çocukla-
rın Kanunu Medenin
257 ve 442 inci madde-
lerine göre alacakları
miraslar da bu sıraya
dahildir.]

Aana ve baba ve onların
fürru 1,5 3 4 6 8 11 15 20

Büyük analar ve bü-
yük babalarla bunların
füruu 2 4 6 8 10 15 20 25

Hiç akraba olmyan
mansup mirasçılar 4 6 8 12 16 22 28 32

**Kanunun on sekizinci maddesine ait
[2] numaralı Cetvel**

Karabet derecesi	500 liraya kadar yüzde	501 liradan 2.500 liraya kadar olan kısmından yüzde	2.501 liradan 10.000 liraya kadar olan kısmından yüzde	10.001 liradan 25.000 liraya kadar olan kısmından yüzde	25.001 liradan 50.000 liraya kadar olan kısmından yüzde	50.001 lira ve ondan yukarı olan kısmından yüzde
Füru ile karı ve koca	2	3	4	5	6	8
Ana ve baba ve bunların fürru	3	4	6	8	10	14
Büyük analar ve büyük babalarla bunların diğer füruu	5	6	8	10	12	16
Büyük analar ve büyük babaların ana ve babaları ve bunların bir dereceye münhasır füruuları	7	8	10	12	14	18
Bunların haricinde kalan kan hısımları	8	10	12	14	16	20
Hiç akraba olmıyanlar	10	12	15	18	20	25

(Vergi nisbetine ait hatleri gösteren grupların bir ev- velki gruba dahil kısmından o grup için muayyen olan nis- bette alınır.)

Bina Vergisi Kanunu

Kanun No. 1837

Kabul tarihi: 4/7/1931

Neşri tarihi : 14/7/1931

Madde 1 — Türkiye hududu dahilinde bulunan her nevi binalar, ister ikamete ister her hangi bir surette istimal tahsis edilmiş olsun, bu kanun ahkâmı dairesinde bina vergisine tâbidir.

Madde 2 — Bu kanundaki bina tabiri, inşa edildiği madde ne olursa olsun, gerek karada gerek su üzerindeki sabit inşaatın umumuna şamildir. Karada nakli kabil binalar da sabit inşaat hükmündedir.

Gemiler, sabih havuzlar ve sair sabih binalar, bilûmum arabalar ve çadırlar bina addedilmez.

Madde 3 — Aşağıda yazılı binalar, icar ve isticar edilmemek şartile bina vergisinden müstesnadır:

1) Devlete, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere ait olup irat getirmiycek bir cihete tahsis edilen binalar;

2) Ecnebi devletlere ait olup sefarethane ve konsoloshane ittihaz edilen binalar ve müştemilâtı (mütekabilyet şartile);

3) Münhasıran dinî hizmetlerin ifasına muhassas ve umuma açık bulunan ibadethaneler ve bunların müştemilâtı;

4)Meccanî olmak şartile hastahane, sanatoryom ve hamamlar ile alelitlak eytamhane ve darülacezeler;

5)Umumî maarife ve menafii umumiyye hadim cemiyetlere ait binalar (kazanç temini gayesi bulunmamak şartile);

6)Zürream ziraî istihsalâtta kullandığı alât ve edevat depoları, zahire ambarları, samanlıklar, arabalıklar, ağıllar, ahırlar, kümesler, kurutma mahalleri, fırınlar, işçi ve bekçi bina, kulübe ve barakaları, köy misafir odaları, balıkçıların deniz istihsalâtında kullandıkları alâtlara mahsus depolar ile kayıkhaneler ve denizlerle göllerdeki işçi ve balıkçı kulübe ve barakaları (icar edilmemek şartile);

7) Sahiplerinin ikametine mahsus olup senelik iradı yirmi beş liradan (yirmi beş lira dahil) aşağı olanlar (iradı altmış liraya kadar olan bu kabil binaların iratlarının yirmi beş lirası vergiden muaf tutulacağı gibi binaların taaddüdü halinde muafiyetten yalnız biri müstefit olur);

Zürraa ait binaların bir kısmı ikamete ve bir kısmı da 6 ıncı fıkrada muafiyetleri muharrer maksatlara tahsis edilmiş bulunduğu takdirde vergi yalnız ikamete muhtas olan kısım üzerinden alınır.

8)Devlete veya mahallî idareler veya menafii umumiyye hadim veya hükümetçe musaddak cemiyetler tarafından menafii umumiye için vücade getirilen bilûmum su bentleri, su setleri, suların yükselmesine karşı manialar, kanallar, hendekler, cetveller, bataklıkları kurutma veya kurak yerleri sulama tesisatı, zürrain kendi arazisi için müştereken ve münferiden yapacakları her nevi su bentleri, sulama ve kurutma tesisatı (ticaret kastı olmamak şartile);

9) Yangın, feyezan, zelzele, hastalıklar, içtimalar, umumî sergiler ve saire gibi sebepler ve ihtiyaçlar dolayısı ile inşa edilen muvakkat mahiyetteki binalar (ihtiyacın devamı müddetince) ihtiyacın devamı müddeti, Maliye ve diğer alâkadar Vekaletlerce müştereken tayin olunur;

10) Hususî kanunlarla muafiyeti kabul edilmiş veya e- dilecek binalar.

Madde 4 — İşbu kanunun mevkii mer'iyete vaz'ından sonra inşa olunacak binalar inşalarının hitamını takip eden malî seneden itibaren üç sene bu vergiden müstesnadır. Bu muafiyet muhacirin iskânına mahsus inşaatta beş ve seyyar aşiretlere mahsus inşaatta on senedir.

Mevcut binalara vuku bulacak ilâveler inşaat hükmündedir.

Madde 5 — Binanın vergisi, mutasarrıfına, intifa hakkı sahibi varsa müntefiine ve bunlar yoksa binayı sahip gibi istimal veya işgal edene aittir. Şayi hisse ile binaya mutasarrıf olanlar, hisseleri nisbetinde vergi ile mükellef tutulurlar.

Binanın vergisi, binanın bulunduğu kazada tarholunur.

Madde 6 — Muafiyetlerden istifade, mükelleflerin mensup oldukları varidat idaresine inşaatın hitam bulduğu tarihten itibaren iki ay zarfında bir beyanname vermelerde meşruttur. Muafiyetler beyannamelerin müsadif olduğu seneyi takip eden malî seneden itibaren başlar.

(Üçüncü maddenin 1,2,3, 6 ve 7 numaralı fıkralarında yazılı binalar ve köylerdeki inşaat için beyanname talep olunmaz).

Madde 7 — Bina vergisi mükellefiyeti aşağıda tayin edilen tarihlerden:

1) Yeniden inşa olunan binalar hakkında altıncı maddede yazılı beyanname verilmek şartile inşaatın hitam senesini takip eden üç malî sene geçtikten sonra,

2) Yeniden inşa olup inşaatın hitamından evvel kısmen istimal olunan binalar hakkında istimaline başlanan her kısım için ayrı ayrı altıncı maddede yazılı beyanname verilmek şartile istimal mübaşeret senesini takip eden üç malî sene geçtikten sonra,

3) Yeniden inşa olup ta inşaatı hitam bulduğu ve yahut kısmen istimaline başlandığı halde keyfiyet altıncı maddede yazılı beyanname ile bildirilmemiş olan binalar hakkında binanın ikmal edildiği ve kısmen istimal edilmiş ise her kısmının istimaline başlanıldığı seneyi takip eden malî sene bidayetinde,

4) Muafiyeti sukut eden binalar için sukut tarihinden itibaren iki ay zarfında beyanname verildiği takdirde vergi sukutun tesadüf ettiği seneyi takip eden malî seneden başlar.

Beyanname verilmezse haber verilmiyen senelere ait vergi yüzde yirmi fazlasile tahsil olunur.

Madde 8 — Yıkılan, yanan veya ikamet ve istimal edilmez bir hale gelen ve ikamet ve istimali hususî kanunlarına tevfikan menedilen binaların vergisi, mükellef tarafından keyfiyeti ihbaren varidat idaresine verilecek beyannamenin tesadüf ettiği taksiti takip eden taksitten itibaren alınmaz.

Madde 9 --- Bina vergisi, on beşinci madde mucibince tahrir usul ile bulunan irat üzerine müessesistir. Bu suretle bulunacak irattan, binanın itfa ve idame masrafları mukabili olarak yüzde yirmisi tenzil edildikten sonra bakiyesi, safi irat addile vergiye matrah ittihaz edilir.

Madde 10 — Verginin nisbeti dokuzuncu madde mucibince bulunan safi iradın yüzde on ikisidir.

Madde 11 — Binanın iradı ahvali tabiiye ve sureti umumiyede mahallinde cari olan kiralardan nisbetine, aynı neviden bulunan binaların iradına, binanın mevkiine, eb adına, katların ve her kattaki odalarının adedine, dahilî taksimatı itibarile kullanış ve bakım itibarile vaziyetine, cephe ve methalindeki tezyinatına ve sureti istimaline nazaran tayin olunur.

Yalnız mevsimlik olarak kiraya verilmesi veya ikamet edilmesi mutata olan binaların bu müddete ait iratları senelik addolunur. Fabrika, imalâthane ve değirmenlerin iratlarının tahmininde içerdiklerindeki sabit imal vesaiti dahi nazari itibare alınır; ancak senenin muayyen zamanlarında işliyebilen değirmenlerin işleme müddetine ait iratları senelik addolunur.

Madde 12 — Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye hududu dahilindeki binaların ve belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde köyü teşkil eden binaların işgal eylediği saha dahilindeki binaların mütemmimatından olan avlu, bahçe ve sair arazi irat takdirinde binaya tâbidir. Mütemmimattan maksat bina ile birlikte hudutlanmış olan yerlerdir. Ticaret ve sanata tahsis edilmiş olan binaların mütemmimatından olan ve bunlarla birlikte aynı işte istimal edilen arazi her nerede olursa olsun iradın tahmininde binaya tâbidir.

Bir çatı altında bulunup ta istimal tarzı ve kapıları ayrı olan bina kısımları için her kısma ayrı ayrı irat tahmin olunur.

Madde 13 ---- Bir bina sahipleri arasında resmen ifraz ve taksim edilmiş olduğu takdirde, her kısmının iradı ayrı ayrı tahmin olunur. İfraz olunmayıp şayan tasarruf olunan binaların iradı, heyeti umumiyesi itibar ile tahmin edilir.

Madde 14 — Bir binanın iradını tahmin için kâfi vesait ve karineler bulunmadığı takdirde binanın hakikî kıymeti takdir edilerek bunun yüzde onu safi irat olarak kabul olunur.

İradı malûm olan bir binanın kıymetinin bilinmesini icap ettiren sair hususatta bina iratları vergisine matrah ittihaz edilen safi iradın on misli kıymet addolunur.

Madde 15 — Belediye hududu dahilinde binaların tahriri ve iratlarının tahmini beşer kişilik komisyonlar tarafından yapılır. Bu komisyonlardan her birinin reisile bir azası Maliye Vekili tarafından, bir azası belediye meclisi tarafından, diğer iki azası dahi tahririn icra edildiği şehir veya kasabada her komisyonun tahrir mıntakasını teşkil eden mahalleler ihtiyar heyetlerinin heyeti umumiyesi tarafından intihap olunur.

Köylerde icra olunacak tahrirler için işbu komisyonların Maliye Vekili tarafından müntehap bir reis ve bir azasından maada azaları biri ihtiyar heyeti azasından olmak üzere ihtiyar heyeti tarafından ve diğer ikisi köy halkından olmak üzere köylü tarafından intihap edilir.

Gerek şehirlerde ve gerek köylerde çalışacak komisyonların azası nizamname ile tayin olunacak hususî merasimle tahlif edilir.

Madde 16 — Bina vergisi vermekle mükellef olanlar ve kiracılar tahrir ve iratları tahmin edilecek binaları on beşinci maddede yazılı komisyona gösterip gezdirmeye ve müsakkafatın ahvali umumiyesine ve ciheti istimâline ve kiralarının miktarına müteallik her türlü malûmatı komisyona vermeğe mecburdurlar.

İmtina edenlerden veya kasten yanlış malûmat verenlerden sulh mahkemesi kararıyla yirmi beş liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası alınır.

Madde 17 — Tahrir ve tahmin cetvelleri, her mahalle veya köyün tahriri hitam buldukça, varidat kalemlerine verilir. Varidat kalemlerince bu cetvellerde yazılı tahminler esas tutularak tahmin edilen miktar, vergi nisbeti ve vergi miktarı ihbarname ile alâkadarlara tebliğ olunur. Bu tebligatın icra tarzı nizamname ile tayin olunur.

Madde 18 --- Alâkadarlar, işbu ihbarnamenin alındığı günü takip eden günden ve varidat tahakkuk memurları tahrir ve tahmin cetvellerinin kendilerine iadesi tarihini takip eden günde itibaren, tahmin komisyonunca tetkik edilmek üzere, on beş gün zarfında (resmî tatil günleri hariç) malmemurlarına makbuz mukabilinde bir itirazname verebilirler. Bu itirazname tahakkuk memurları tarafından verildiği takdirde muhtasar esbabı mucibesile beraber mükellefe tebliğ olunur.

Yukarıda yazılı mühletler zarfında itiraz vuku bulmadığı takdirde itiraz hakkı sakit olur.

Madde 19 — Tahmin komisyonu malmemuru tarafından gerek kendilerinin ve gerek mükelleflerin itiraznamelerini tetkik ve muterizler tarafından arzu edilir veya komisyonca lüzum görülürse onları bizzat veya ihtiyar heyetleri mazbatalarile ve yahut komisyon huzurunda şifahen tevkil edecekleri kimseleri istima ve icabı halinde binayı yeniden muayene ve ahvalinin tahkik ile bir ay zarfında kararını verir. Bu karar malmemurları vasıtasile alâkadarlara tebliğ olunur.

Madde 20 — Gerek mükellefler ve gerek tahakkuk memurları, tahmin komisyonu kararlarının kendilerine tebliğ edildiği günü takip eden günden itibaren, otuz gün zarfında (resmî tatil günleri hariç) malmemuruna verecekleri bir itirazname ile mezkûr kararları yirmi birinci maddede yazılı komisyon nezdinde istinaf edebilirler.

Bu itiraz varidat tahakkuk memurları tarafından yapıldığı takdirde muhtasar esbabı mucibes ile beraber mükellefe tebliğ olunur. Mühleti zarfında itiraz vuku bulmadığı takdirde istinaf hakkı sakit olur.

Madde 21 — İstinaf komisyonu mahallin en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği zatın riyasetinde mahallin en büyük maliye memur ile biri belediye meclisince kendi azası arasından ve diğeri mahallî ticaret odası ve bulunmayan mahallerde gene belediye tarafından intihap olunacak üç zattan mürekkeptir. Tahmin komisyonunda bulunan aza istinaf komisyonunda bulunamaz.

Komisyonun muvazzaf memurlardan gayri azası nizamname ile tayin olunacak hususî merasimle tahlif edilir.

Her kaza ve vilâyet merkezinde bir istinaf komisyonu bulunur. Büyük vilâyet merkezlerinde Maliye Vekâletinin müsadese ile müteaddit istinaf komisyonları teşkil edilebilir. Bu takdirde en büyük malmemuru komisyonların birinde bulunarak diğerlerinde varidat tahakkuk memuru sıfatını haiz olmıyanlardan tevkil edeceği bir varidat memuru çalışır.

Madde 22 — İstinaf komisyonları, varidat idarelerinden tevdi edilecek itiraznameleri tevdileri tarihinden itibaren on dokuzuncu maddede tayin edilen şekiller dairesinde azamî üç ay zarfında tetkik ve bir karara rapt ile varidat dairesine iade eder.

Gerek tahmin ve gerek istinaf komisyonları malmemur- ları tarafından vaki itirazların muhtasar esbabı mucibesile birlikte mükellefe tebliğ edilmiş olduğunu tetkika mecburdur. Bu cihet taayyün etmedikçe karar veremezler.

İstinaf komisyonlarının salâhiyeti itiraz edilen noktaların tetkikına münhasırdır. Müddeti kanuniyesi zarfında temyiz edilmeyen komisyon kararları kat iyet kesbeder.

İstinaf komiyyonları, muterizler tarafından arzu edilir veya komisyonca lüzum görülürse muterizleri bizzat ve yahut ihtiyar heyetlerinin mazbatalarile veya komisyon huzurunda şifahen tevkil edecekleri zevatı istima eder. Ancak mu- terizlerin tayin olunan günde komisyonunda hazır bulunmaları şarttır.

Madde 23 — İstinaf komisyonlarının kararları alâkadar mükellefler veya varidat dairesi tarafından bir ay zarfında temyiz olunabilir. Temyiz arzuhalleri bunlara müteallik evrak ile beraber merkezde müteşekkil temyiz heyetine gönderilir.

Temyiz komisyonu, hâkimler kanunu mucibince ikinci sınıf hâkim evsafını haiz olan zevat arasından Adliye Vekâletince intihap edilecek bir reis ile biri Maliye Vekâleti ve diğeri iktisat Vekâleti tarafından malî mevzuata vâkıf ve tecrübeli zatlardan tayin olunacak iki azadan teşekkül eder.

Temyiz komisyonuna tayin edilecek zatlar bu vazife haricinde diğeri hiç bir vazife alamazlar.

Temyiz komisyonu tahrir ve tadil muamelelerinde tatbikatın kanunlarına muvafık olup olmadığına ve tahmin edilen irat miktarına itiraz edilmiş ise gerek mevcut vesailden ve gerek icabında mahallinden sormak suretile elde edeceği malûmattan hasıl olacak kanaatlere göre tahmin edilen iradın hakikate mutabık bulunup bulunmadığına karar verir. Arazi ve arsalar hakkında dahi tahrir ve tadil komisyonlarının kararları alâkadarlar tarafından bu komisyon nezdinde temyiz edilebilir.

Madde 24 — İşbu kanun mucibince yeniden tahrir yapılan mahallerde vergi, binaların tahrir ve iratların tahmin ve itiraz muamelesinin hitamını takip eden malî seneden itibaren tahakkuk ettirilir.

Bu muamelâtın hitam bulduğu Maliye Vekâletince ilân olunur.

Madde 25 — Tekâlif cetvelleri her sene nisan ayından evvel tahsilât idaresine verilir. Ancak gerek esas ve gerek miktar üzerinde yapılan hatalı tahakkuklara istinaden vergi tahsil olunamaz. Tahsil memurları muttali oldukları bu gibi hatalı tahakkukları varidat idaresine bildirmeğe mecburdurlar.

Madde 26 — Bu kanun mucibince yapılacak umumî tahrirlerin her on senede bir tekrarı mecburidir.

Madde 27 — Bir şehir, kasaba veya köyün tamamında ve yahut bir mahalle, meydan veya sokağında bulunan binaların iratları her hangi bir sebeple yüzde on beş nisbetinde artar ve eksilirse on senede bir yapılacak umumî tahrirden maada, mükelleflerden bir veya bir kaçının veya varidat memurlarının talepleri üzerine tadilât yapılır.

Bu tadilâtın icrası meydan ve sokaklarda bulunan binalar için belediye hududu dahilinde olan yerlerde belediye ve köylerde köy heyeti mazbatası üzerine vilâyet idare heyetleri kararla ve bunların haricindeki mahaller için belediye veya köy heyeti mazbataları üzerine idare heyetinin kararı ve Maliye Vekâletinin mezuniyetile yapılır.

Bununla beraber her hangi bir mükellefin kendi binaları hakkında vaki olacak talepleri nazari itibare alınır. Vaki talebin muhik olmadığı nihaî karar ile tahakkuk ettiği takdirde

tadilât komisyonunun bu iş dolayısıyla yapılmış masrafları müracaat sahibine tazmin ettirilir.

Bu kanunun neşrinden sonra yapılacak umumî tahrir neticelerinin mer'iyete girdiği yerlerde mer'iyet tarihinden itibaren üç sene geçmedikçe (kuyudat hataları müstesna) münferit tadilât talep edilemez.

Madde 28 — Tadilât talepleri, salâhiyettar mercilerin mezuniyetine iktiran eylediği takdirde, aşağıda yazılı tadilât komisyonlarınca umumî tahrir için mevzu kaidelere tevfi kan tetkik olunur. Ancak ferdî taleplerin tetkiki salâhiyettar mercilerin mezuniyeti kaydına tâbi değildir.

Bu komisyonlar belediye hududu dahilinde bulunan binalar için mahallin en büyük malmemuru tarafından varidat tahakkuk memuru unvanını haiz olmıyan diğer varidat memurları arasında intihap edilecek bir memurun riyasetinde biri belediye meclisince, diğer ikisi binanın bulunduğu mahalle ihtiyar heyetince müntehap dört kişiden mürekkeptir. Köylerde yapılacak tadilâtta, tadilât komisyonu köyün tâbi bulunduğu merkezin en büyük malmemuru tarafından ikinci fıkradaki şerait dairesinde intihap edilecek memurun riyasetinde köyün ihtiyar heyeti tarafından köy halkından müntehap iki aza ile beraber üç kişiden mürekkeptir. İcap eden yerlerde müteaddit komisyonlar teşkil edilir.

Madde 29 — Bir binanın istimal tarzı kısmen değiştirilirse (kalp ve ifrağ) keyfiyet beyanname ile alâkadar varidat idaresine senesi içinde bildirilir. Varidat idaresi bu beyannameyi tadilât komisyonuna tevdi eder. Komisyon yirmi yedinci madde hükmü dairesinde karar ittihaz eyler.

Madde 30 — Gerek tahrir ve gerek tadil komisyonlarına intihap edilecek azada aranacak evsaf şunlardır:

Hal ve şanı ve dürüstlüğü itibarile ikamet ettiği muhit halkının itimadını kazanmış olmak, hepsi müstelzim hiç bir suçla mahkûm edilmiş bulunmamak, bina işleri sahasındaki vukufu müsellemler bulunmak.

Madde 31 — Tadilât komisyonlarının kararları varidat tahakkuk memuruna imza mukabilinde verilir. Bu kararlar, ihbarname ile alâkadarlara tebliğ olunur, ihbarname tahmin edilen iradı, vergi nisbet ve miktarını ihtiva eder.

Madde 32 — Tadilât komisyonları kararlarına, alâkadarlar tebliğ tarihinden itibaren ve varidat tahakkuk memurları kararların kendilerine tevdi tarihinden itibaren resmî tatil günleri hariç olmak üzere otuz gün zarfında itiraz edebilirler.

Bu müddet zarfında itiraz edilmediği takdirde itiraz hakkı sakit olur.

Madde 33 — Tadilât komisyonları kararlarına vaki itirazlar yirmi birinci maddede yazılı istinaf komisyonları tarafından 22 inci madde dahilinde tetkik edilerek karar altına alınır. Bu kararlar da varidat tahakkuk memuruna tevdi ve tahakkuk memuru tarafından alâkadarlara ihbarname ile tebliğ olunur.

Madde 34 --- Tadilen tesbit olunan iratlar tadilât taleplerinin müsadif olduğu seneyi takip eden malî seneden itibaren vergiye matrah ittihaz olunur.

Ferdî tadil taleplerinin azamî üç ve semt tadil taleplerinin azamî altı ay zarfında tadilât komisyonları tarafından intaç edilmesi mecburidir. Şehir ve kasabaların umumuna şamil tadilât bu kuyuda tâbi değildir. Tadil muamelâtı, taleplerin vuku tarihine ve yukarıdaki müddetlere nazaran malî sene i-

çinde neticelendirilmemiş bulunursa vergi istinaf kararına talik edilir. Temyiz verginin tahsiline mâni değilse de neticede verginin fazla alındığı tahakkuk ederse fazlası nakten veya mahsup suretile ret, noksan alındığı tahakkuk ederse farkı ayrıca tahsil olunur.

Madde 35 — Bu kanunda yazılı komisyonlar azanın mürettep adedinin tamamı ile içtima eder. Her hangi bir sebeple içtimada bulunamayacağı anlaşılan azanın yerine yedek aza davet olunur. Kararlar ekseriyet ile verilir.

Reyler müsavi olursa reisin bulunduğu taraf ekseriyet addolunur.

Komisyonların müntehap azasından mücbir bir sebebe müstenit olmayarak üç müteakip içtimaa gelmeyenler müstafi sayılarak yerlerine yedek aza asil olarak getirilir. Mücbir bir zaruret veya mezuniyetle devam edemiycek azanın vazifesini yedekler vekâleten ifa eder, intihaplarda tahmin komisyonu için mütahap aza adedi kadar, tadil ve istinaf komisyonları için müntehap aza adedinin iki misli kadar yedek aza intihap edilir.

Bu kanunda yazılı temyiz komisyonundan gayri komisyonlara intihap edilen azayı salâhiyettar daire ve meclisler, mahallin en büyük mülkiye memuru tarafından tebliğ vukuu tarihinden itibaren resmî tatil günleri hariç olmak üzere nihayet yirmi bir gün içinde intihap ile isimlerini bildirmeğe mecbur ve teahhurdan mes'uldürler.

Madde 36 — Tahrir heyetlerinin vazifeleri tahririn hitamına kadar ve hususî tadilât komisyonlarının vazifesi intihap tarihinden itibaren iki sene devam eder.

Madde 37 — Tevdi edilen evrak üzerindeki tetkikatını kanunun yirmi iki ve otuz dördüncü maddelerinde münderiç müddetlerde intaç etmiyen komisyonlar reis ve azaları hakkında ihmal ve terahi cürmünden dolayı takibat yapılır.

Madde 38 — Umumî tahrirde unutulmuş yazılmamış olan binaların vergisini tediye ile mükellef olanlar, keyfiyeti tahririn hitamile verginin alınmağa başlandığı malî senenin nihayetine kadar, bir beyanname ile ihbar etmeğe mecburdurlar. Bu suretle haber vermedikleri takdirde o mahalde bu kanunun tatbikatında, mektumiyetin meydana çıkarıldığı tarihin müsadif olduğu tasdik müddeti hitamına kadar tahakkuk edecek vergi yüzde yirmi beş fazlasile alınır.

Mektum olarak tahakkuk ettirilen vergilerle zamları beş senede ve asıl vergiye ilâveten tahsil olunur.

Madde 39 — 14 haziran 1326 tarihli kanun ile 1454 numaralı kanunun 4 üncü maddesinin ilk fıkrası mucibince tayin kılınmış ve bina iratları vergisine matrah ittihaz edilmekte bulunmuş olan gayrisafî iratlar bu kanun ahkâmı dairesinde yeniden iratlar tahmin edilinceye kadar dokuzuncu madde mucibince safi irada tahvil edildikten sonra vergiye matrah ittihaz olunur.

Bu kanunun üçüncü maddesine göre tamamı muaf olan zirâî binaların vergi kayıtları re sen malmemurları tarafından terkin, kısmî muafiyetten istifade edenlerin muaf kısımları dahi tadilât komisyonu kararile tesbit edilir.

Madde 40 — 1302 tarihli emlâk nizamnamesile ona müteferri hükümlerin cari olduğu yerlerde bu kanun mucibince tahrir yapılmıya kadar eski hükümler cereyan eder.

Madde 41 — Bu kanun mucibince umumî tahrirler, şehir, kasaba ve köy cüzütamlarına göre mer'iyete konur.

Kazalarda umumî tahrir icrasına Maliye Vekâletince karar verilir.

Kanunun umumî tahrire müteallik hükümleri kararın mahallinde ilânından itibaren tatbik olunur.

Madde 42 — 14 haziran 1326 tarihli müsakkafat vergisi kanunu ile bu kanunun bilcümle tadilleri ve zeyilleri.

Temettü vergisi ile ferağ ve intikal harçlarının istifasında ve hususatı sairede müsakkafat kıymetlerinin sureti takdiri hakkındaki 14 kânunuevvel 1330 tarihli kanun,

Tahriri umumî nizamnamesinin 58 inci maddesinde tadilât icrasına dair 23 mayıs 1927 tarih ve 1040 numaralı kanun,

Bazı müessesat muafiyetleri hakkındaki ahkâmın ilgasına dair olan 24 mayıs 1928 tarih 1301 numaralı kanunun 3 üncü maddesi,

Bilâvasıta vergilere munzam kesirlerin tevhit ve nisbet-lerin tadiline dair 24 mayıs 1929 tarih ve 1454 numaralı kanunun 2 inci maddesi hükümleri mülgadır.

Madde 43 — Bu kanunun hükümlerinden umumî tahrire müteallik olanları kırk birinci madde ahkâmı dairesinde mer'iyete girmek ve diğerleri 1931 malî senesi bina iratları vergisine de şamil olmak üzere 1 haziran 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 44 — İşbu kanunun sureti tatbiki hakkında bir nizamname tanzim olunacaktır.

Madde 45 — İşbu kanunun icrasına Adliye, Dahiliye, Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

Birinci Muvakkat Madde — İşbu kanunun üçüncü maddesi mucibince muaf tutulan zürra binalarının 1930 malî senesi nihayetine kadar olan vergileri bakayasının kesirler de dahil olmak üzere kayıtları terkin olunur ve bu müddete ait yeniden tahakkuk muamelesi yapılamaz.

İkinci Muvakkat Madde — Bilûmum tahrir ve tadil işleri hakkında vaki olup henüz nihaî karara iktiran etmemiş bulunan bilcümle muamelât, bu kanunda yazılı hükümlere göre intaç edilir.

11/7/931

1838 numaralı kanun Maarif Vekâleti tarafından idare edilecek mektep pansiyonları hakkında olup Resmî Gazetenin 1846 sayılı nüshasında münderiçtir.

Hayvanlar Vergisi Kanunu

Kanun No. 1839

Kabul tarihi : 6/7/1931

Neşri tarihi : 15/7/1931

Verginin mevzuu

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti hududu dahilinde bulunan bilûmum davarlar, develer, sığır ve mandalar, at, idiş, kısarak, katır, eşek ve domuzlar bu kanun mucibince vergiye tabidirler.

Bu kanun mucibince mükellefiyet, her sene kayıt müddetinin hulûlile terettüp eder ve taksit müddetlerinin hitamından sonra hiç bir hayvan hakkında mektum muamelesi tatbik olunamaz.

Malî sene girdikten sonra ecnebi memleketlerden Türkiye dahiline ithal edilen hayvanlardan o sene için vergi alınmaz.

Muafiyetler

Madde 2 — Aşağıda yazılı hayvanlar vergiden muaftırlar:

- A) Her malî seneye takaddüm eden nisan ayının iptidasında henüz bir yaşını ikmal etmemiş bulunan davarlar;
- B) Her malî seneye takaddüm eden nisan ayının iptidasında henüz iki yaşını ikmal etmemiş sığır ve mandalar ve develer ;
- C) Her malî seneye takaddüm eden nisan ayının iptidasında henüz üç yaşını ikmal etmemiş at, idiş, kısırak, katır ve eşekler;
- D) Eylöl aynın on altıncı günü henüz altı aylık olmıyan domuzlar;
- E) Hükümetçe tayin edilecek şerait altında memleket dahil ve haricinden tedarik edilip damızlık oldukları resmî vesikalarla teyit olunan aygır, boğa, teke, koç ve eşekler;
- F) Nakliyatda kullanılmaları itibarile kazanç vergisi kanunu mucibince vergiye tâbi olan bilûmum hayvanlar;
- G) Ordu ve jandarmaya ait hayvanlarla kanunen rükûp hakkına malik olan zabitan ve efradın binek hayvanları;
- H) Hususî kanunları mucibince vergiden muaf tutulmuş bulunan hayvanlar.

Madde 3 — Hayvanlar vergisini hayvan sahipleri verir. Hayvan kimin elinde bulunursa sahibi hükmündedir.

Verginin matrahı

Madde 4 — Vergi hayvan başına alınır. Hayvanların nevi ve adedi her sene hayvan sahiplerinin beyanlarına müsteniden şehir ve kasabalarda mahalle ve köylerde köy ihtiyar meclisleri tarafından kayıt ve tesbit olunur. Hayvanlar beşinci maddede yazılı kayıt müddeti içinde hangi mahalle veya köyde bulunursa o mahalle veya köyde kaydedilir.

Geçici hayvanların kaydı, kayıt ve yoklama müddetleri zarfında ilk tesadüf edildikleri mahlede yapılır. Bu hayvanların vergileri taksite tâbi tutulmaksızın tahsil veya kat'î teminata raptolunur.

Her sene nisan iptidasından on beş gün evvel valiler, kaymakamlar, nahiye müdürleri, köy ihtiyar meclislerine kayıt zamanının yaklaştığını, hayvanların kayıt ve tesbiti için matbu defter ve ilmühaberleri almamış iseler gelip almalarını ve kayıt ve tesbit muamelesini usulü dairesinde ve muntazam surette zamanı geçmeden yapmalarını ve okur yazarları bulunmayan köy meclislerine civar köylerden okur yazar kimselerin yardımlarını temin zımında ittihaz edecekleri tedbirleri tahriren ve şifahen bildirmek vazifesile mükelleftir.

Madde 5 — Bu kanun mucibince vergi alınacak hayvanlardan domuzdan maada hayvanlar için, her malî seneye tekaddüm eden nisanın birinci gününden itibaren on beş gün içinde sahiplerinin beyanları zabıt ve kaydedilir. Domuzlar için kayıt müddeti her sene eylül iptidasından itibaren on beş gündür.

Hayvan sahipleri bu müddetler içinde hayvanların bulunduğu mahallin köy veya mahalle ihtiyar meclislerine müracaatle nevi ve adedini, erkek veya dişi olduklarını beyan ederek ihtiyar meclisleri nezdinde açılmış olan matbu kayıt defterine kayıt ve zaptettirmeğe ve defteri imza eylemeğe ve yazı bilmediği takdirde mühürlemeğe ve kaydettirdiği hayvanların adet ve nevilerini gösterir muhtar ve ihtiyar meclislerinin resmî ve zatî mühür ve imzalar ile tasdikli kayıt ilmühaberini almağa mecburdur. Bu ilmühaberler hayvan sahipleri

tarafından yoklama zamanında alâkadar memurlara ibraz olunur.

Madde 6 — Kayıt müddeti içinde kazanç vergisine tâbi bulunan hayvanlarla ikinci maddenin (E) fıkrasında zikri geçen damızlık hayvanları, sahipleri kayıt defterine yazdırmağa mecburdur. Bu nevi hayvanlar kaydettirildiği sırada kazanç vergisine tâbi olanlar için ruhsat ve unvan tezkereler ile tediye makbuzları ve damızlıklar için buna ait resmî vesaik gösterilerek deftere işaret ettirilir ve kendilerine verilecek ilmühaberlerde de bu cihetler dercedilir. Hudutlarda, hattı fasılın öbür tarafında rayı hakkında haiz olan şahıslar da, kayıt müddeti içinde hudut haricinde bulunan hayvanların nevi ve adetlerini mübeyyin bir beyannameyi mensup oldukları mahalle veya köy ihtiyar meclisine tevdi edilmek üzere kaza varidat idarelerine vermeğe mecburdurlar. Bu beyannameler hayvanların kaydına esas ittihaz olunur.

Madde 7 — İhtiyar meclisleri kayıt müddeti hitam bulduktan sonra beşinci maddede yazılı defterin bir suretini alıkoyarak mükelleflerin imzasını havı olan aslını, hem resmî mühür hem de zatî imzalarile tasdikli olarak müddetin hitam bulduğu günü takip eden günden itibaren - resmî tatil günleri hariç olmak üzere - azamî bir hafta zarfında köy veya mahallenin birinci derecede merbut bulunduğu en büyük mülkiye memuruna makbuz mukabilinde vermeğe mecburdur.

Mülkiye memurları bu defterleri vürutlarından itibaren nihayet kırk sekiz saat zarfında kezaik makbuz mukabilinde malmemuruna tevdi ederler.

Yoklama

Madde 8 — Kayıt defterlerinin mal dairelerine tevdi için yedinci maddede tayin edilen müddetin hitamını takip e- den günden mayısın on beşinci günü akşamına kadar devam etmek üzere domuzdan maada bilûmum hayvanların yoklaması yapılır. Domuzların yoklaması eylülün on altıncı gününden otuzuna kadar olan müddet zarfında icra olunur.

Madde 9 — Yoklama memurları yoklama mıntakaları dahilindeki hayvanların bulundukları mahaller ile ahır, mandıra gibi yerleri yoklayarak defterde yazılı miktarlara ve sahiplerinin ellerindeki kayıt ilmühaberleri muhteviyatına mutabakatını tetkik ve tesbit ettikten sonra kayıt ilmühaberlerini alarak mukabilinde sahiplerine yoklama ilmühaberi verirler.

Kazanç vergisine tâbi tutuldukları yazılı hayvanlara ait unvan ve ruhsat tezkereler ile tediye makbuzlarının ve ikinci maddenin (E) fıkrasında yazılı damızlık hayvanlara ait resmî vesikaların yoklamada kayıt defter ile mutabakatı tetkik olunur.

Seyyar nakliyecilerden yoklama esnasında hazır bulunmayanların unvan ve ruhsat tezkereler ile tediye makbuzları avdetlerinde görülür.

Madde 10 — Yoklamada kayıt harici zuhur eden hayvanlar için sahiplerinin isim ve şöhrat ve ikamet mahallerini ve hayvanların cins, nevi ve adetlerini ve bulundukları mahalleri ve kayıt harici bulunduklarının sureti sübutunu mübeyyin yoklamayı yapan tarafından mahallinde bir zabıt varakası tanzim edilerek sahiplerine, bunlar hazır değilse çobanlarına veya adamlarına imza ettirilir. Bunların imzadan imtinaları halinde

imtina keyfiyeti zabıt varakasına şerh verilerek hayvanların bulunduğu mahalle veya köyün muhtar veya ihtiyar meclisi azasından en az iki zata tasdik ettirilir.

Madde 11 — Yoklama memurları, memur oldukları mıntakanın yoklama muamelesini muayyen müddet içinde bitirmeğe ve bu müddetin hitamından itibaren azamî üç gün zarfında yoklama netayicini mübeyyin defter ve vesaiiki taraflarından tasdikli olarak varidat dairelerine tevdi etmeğe mecburdurlar.

Hayvanların nakli

Madde 12 — Kayıt müddeti içinde vergiye tâbi hayvanların bir daha dönmek üzere bulundukları köyden diğer bir köye nakletmek isteyenler, hayvanlarını bulundukları köyün kayıt defterine kaydettirip kayıt ilmühaberi almağa ve bu ilmühabere hayvanlarını nakledeceklerini işaret ettirmeğe mecbur oldukları gibi hayvanları götürdükleri köyün ihtiyar meclisine müracaatle kayıt ilmühaberlerini göstermeğe ve vize ettirmeğe de mecburdurlar.

Yoklama müddeti içinde hayvanlarını bulunduğu köyden diğer köye götürecekler dahi yoklama memuruna müracaatle hayvanlarının yoklamasını icra ve kayıt ilmühaberlerini yoklama ilmühaberler ile tebdil ettirmeğe mecburdurlar.

Yoklama muamelesini gidecekleri zamana kadar yaptırmıyan hayvan sahipleri bulundukları köyün ihtiyar meclisine müracaat ederler ve bir vesika alırlar.

Bu vesika ile ellerindeki kayıt ilmühaberlerini gittikleri köyün ihtiyar meclisine gösterirler ve vize ettirirler ve keyfiyeti o köyün yoklama memuruna bildirmesini ihtiyar meclisinden isterler. Yoklama müddeti içinde damızlık hayvanlarını bu suretle nakledenler damızlık vesikalarını yanlarında bulundurmamak mecburiyetindedirler.

Madde 13 — Kayıt, yoklama ve taksit müddetleri içinde hayvanların, bulundukları kaza haricine, tezkeresiz nakil ve sevki memnudur.

Kayıt müddeti içinde hayvanlarının hepsini veya bir kısmını bulundukları kaza haricine çıkarmak isteyenler bizzat veya ihtiyar azasından biri vasıtasile kayıt ilmühaberlerini mensup oldukları kaza varidat idaresine göstermeğe ve nakledecekleri hayvanlar için nakil veya ifraz tezkeresi almağa mecburdurlar.

Köylerdeki hayvanların hudut geçidindeki müşterek mer'alarına gidip gelmeleri bu hükme tâbi değildir.

Yoklama müddeti esnasında hayvanlarının hepsini veya bir kısmını mukayyet bulundukları kaza hududu haricine çıkarmak isteyenler dahi yoklama memuruna müracaat ederler ve ellerindeki kayıt ilmühaberlerini yoklama ilmühaberleri ile tebdil ettirirler. Yoklama ilmühaberlerini ya bizzat veya ihtiyar meclisi azasından biri vasıtasile tâbi bulundukları kaza varidat idaresine gösterirler ve alacakları nakil veya ifraz tezkeresi ile hayvanlarını naklederler.

Bu suretle kayıt, yoklama veya taksit müddetleri içinde hayvanlarını mukayyet bulundukları kaza hududu haricine

çıkarmak isteyenler borçlarını tamamille vermeğe veya bir banka mektubu göstermeğe ve yahut bulundukları mahallin ihtiyar meclisleri tarafından, bu meclislerin kendi malî mes'uliyetleri altında, kefaleti tasdik edilen bir zatı kefil göstermeğe mecburdurlar. Binek hayvanı sahipleri de hayvanlarının kayıt ve yoklama ilmühaberlerini beraberlerinde bulundurmağa mecburdurlar.

Kaza haricindeki yaylaklarına çıkarılacak hayvanlar için sahiplerine vergilerini, yaylaklarının bulunduğu kaza mal sandığına tediye etmek üzere yayla tezkeresi verilir. Bu takdirde hayvan sahipleri, aldıkları tezkereleri yaylanın bulunduğu kaza varidat idaresine müracaatle vize ettirmeğe mecburdurlar. Yayla tezkeresi veren kaza varidat idaresi de tezkeresi verilen hayvanların nevi ve adedini ve sahibinin ismile tezkerenin tarih ve numarasını göstererek yaylağın bulunduğu mahal mal dairesine tahiren malûmat verir.

Kazanç vergisine tâbi hayvanların kaza haricine nakillerinde kayıt veya yoklama ilmühaberleri beraber bulunmak şartile, kazanç vergileri için almış oldukları unvan ve ruhsat tezkereleri nakil ve ifraz tezkeresi yerine geçer.

Malî sene girdikten sonra, taksit müddetleri içinde, ecnebi memleketlerden Türkiye'ye ithal edilen hayvanların nakli için sahipleri, bu hayvanların ithal edildikleri gümrük idaresinin bulunduğu kaza varidat idaresine müracaat ederek gümrük resminin verildiğini bildiren makbuzu gösterirler ve hayvanları nakledecekleri yerleri bildirerek buna mahsus nakil veya ifraz tezkeresi alırlar.

Kayıt zamanında memleket hudut hatlarının öbür tarafında bulunup ta sahiplerinin beyanlarına göre kayıtları yapılmış olan hayvanların yoklama zamanında Türkiye'ye avdetlerinde sahipleri gümrük memuruna müracaat ederek hayvanlarını saydırmağa ve hayvanların cins ve adedini göstermek üzere bu memurdan alacakları vesikayı mensup bulundukları kaza varidat idaresine göstermeğe mecburdurlar.

Verginin miktarı

Madde 14 — Vergi hayvan başına aşağıda hizalarında yazılı miktarda alınır:

Nev'i	Kuruş
Koyun ve kıl keçi	50
Tiftik	40
Deve	200
Manda	150
Sığır	90
At, kısrak, idiş, katır	125
Eşek	50
Domuz	300

Verginin tahakkuku

Madde 15 — Hayvanların vergileri kayıtlı bulundukları kaza varidat idarelerince tahakkuk ettirilir. Kayıt defterlerinde kayıtlı hayvanların vergileri bu defterlerin ve yoklamada kayıt harici zuhur eden hayvanların vergileri de yoklama defterlerinin varidat idarelerine tevdiini müteakip on dördüncü maddede yazılı vergi miktarlarına göre hesap ve icap ediyorsa ceza zamları da ilâve edilerek tarh ve ihbarname ile mükelleflere tebliğ olunur. Varidat tahakkuk memurları bu tebliğleri, vergilerin taallûk ettiği malî seneden evvel gelen mayıs ayının yirmi beşinci günü akşamına kadar ikmale mecbur ve teahhurdan mes'uldürler.

Madde 16 — Nakil ve ifraz tezkeresi almaksızın bulundukları kaza haricine çıkarılan hayvanların ceza zamlarile birlikte vergileri, bu suretle nakledildiği tebeyyün eden kaza varidat idaresince tarh ve sahiplerine tebliğ ve tahsil olunur. Bu gibi hayvanların kayıt zamanında bulunduğu kazada tarhedilmiş vergileri varsa terkin olunur.

İtiraz

Madde — Hayvan sahipleri, ihbarnamelerin tebliğinden itibaren¹⁷, resmî tatil günleri hariç olmak üzere, on beş gün içinde tarholunan vergilere ve ceza zamlarına, belediye

ve ziraat odası reislerinin, ziraat odası bulunmıyan yerlerde belediye ve ticaret odası reislerinin, ziraat ve ticaret odalarının bulunmadığı yerde de belediye reisi ile belediye azasından iki zatın dahi iştirakile içtima edecek olan mahallî idare heyetleri nezdinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar, hulûl eden vergi taksitlerinin tahsilini tehir edemez.

Bu suretle teşekkül edecek meclislerce verilen kararlar, alâkadarlar ve varidat idareleri tarafından merkezdeki temyiz komisyonu nezdinde, tebliğ tarihinden itibaren, resmî tatil günleri hariç olmak üzere, bir ay zarfında temyiz edilebilir. Temyiz kararları kat'idir.

Nihaî karar neticesinde fazla alındığı tahakkuk eden vergi miktarı iade veya mahsup olunur.

Tahsil

Madde 18 — On üçüncü maddede yazılı ahval müstesna olmak üzere, bu kanun mucibince alınacak vergiler ile ceza zamları aşağıda yazılı müddetlerde ve iki müsavi taksitte tahsil olunur:

Birinci taksit müddeti:

Davarlar ve develer için Haziran
Sığır ve mandalarla, at, idiş, kısrak, katır ve eşekler için
.....Eylül Domuzlar içinTeşrinievvel
aylarının ilk haftasıdır.

İkinci taksit, mezkûr ayları takip eden ayların birinci haftasıdır.

Müddetleri içinde tediye edilmeyen vergi taksitleri, Tahsili Emval Kanununa tevfikân tahsil olunur.

Cezalar ve ikramiyeler

Madde 19 — Yoklama müddeti içinde kaydettirilmeyip yoklamada meydana çıkarılan hayvanlar üç misil vergiye tâbi tutulur.

Yoklama müddetinden temmuzun onuna kadar geçecek müddet içinde kayıt harici kaldıkları anlaşılan hayvanlar mektum addolunarak beş misil vergiye tâbi tutulur.

Kayıt müddeti içinde bulundukları köye kaydettirilerek ilmühaberini almaksızın diğer köye nakil ve kaydedilen hayvanların vergilerine yüzde on, yoklama müddeti içinde yoklama ilmühaberi ve ihtiyar meclislerinin vesikası olmaksızın bulundukları köyden diğer köye nakledilenlerin vergilerine yüzde yirmi, kayıt ve yoklama müddetleri içinde nakliye veya ifraz tezkeresi almaksızın bulundukları kaza haricine çıkarılan hayvanların, bulundukları yerlerde bu müddetler içinde kayıt ve yoklaması yapılmış ve vergileri verilmiş olduğu sahiplerinin göstereceği kayıt ve yoklama ilmühaberi ve tahsilât makbuzu ile anlaşılırsa (tezkeresiz nakil dolayısıyla) vergilerine yüzde yirmi, bu suretle kaydı ve yoklaması icra edilip te vergileri tediye edilmeksizin veya taminata bağlanmaksızın tezkeresiz nakledilen hayvanların vergilerine yüzde elli zammolunur.

Nakledilen hayvanların tamamı veya bir kısım nevi ve adet itibarile nakil ve ifraz tezkerelerindeki miktardan fazla zuhur ederse fazlası mektum sayılır.

Yoklamaya başlanmadan evvel kendine ait hayvanların köy defterine yanlış kaydedildiğini ihbar maksadile müracaat edenlerin eksik yazılmış hayvanlarından ceza alınmaz.

Madde 20 — Nakliyyede kullanılmaları dolayısıyla sahipleri kazanç vergisile mükellef tutulan hayvanlardan kayıt müddeti içinde kayıt defterine kaydedilmemiş olanlardan, nevilerine göre bu kanun mucibince tayin edilecek vergi miktarının yüzde yirmisi cezaen tahsil olunur.

Deftere kaydedilmeyen veya nakil yahut ifraz tezkeresi olmaksızın bulunduğu kaza haricine nakledilen ikinci maddenin (E) fıkrasında zikri geçen damızlık hayvanlardan nevilerine göre bu kanun mucibince tarhedilecek vergi miktarının yarısı cezaen tahsil olunur.

Madde 21 — Köy ve mahalle muhtar ve ihtiyar meclisleri azasına köy veya mahallelerinin kayıt defterlerine kayıtlı hayvanlara göre tahakkuk eden vergi miktarının yüzde ikisi nisbetinde ve yoklama işlerinde istihdam edilen memurlara tahsisat ile beraber bir maaş nisbetinde ikramiye verilir.

Madde 22 — Yukarıda yazılı maddelerde tayin olunan vezaifi miadında ifa etmeyen veya sair suretle vazifesinde ihmal ve terahi gösteren veya her hangi şekilde olursa olsun vazifelerini sui istimal eden memurlar ile ihtiyar heyetleri hakkında kanunî takibat yapılır.

Madde 23 --- Davar ve hayvanları deftere kaydetmek sizin sahiplerine kayıt ilmühaberi veren muhtar ve ihtiyar meclisi azasile yoklama esnasında bilerek ketme meydan veren ve eshabına yolsuz olarak yoklama ilmühaberi verdiği sabit olan memurlar hakkında da Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının dördüncü faslındaki hükümlere göre takibat icra olunur.

Bu cürümleri irtikâp eden muhtar ve ihtiyar meclisleri azalarının ve memurların ikramiye istihkakları dahi sakıt olur.

Müteferrik hükümler

Madde 24 — Kazanç vergisile mükellef bulundukları sahiplerinin gösterecekleri vesaikle sabit olan hayvanlar ile ikinci maddenin (E) fıkrasındaki şerait dahilinde damızlığa elverişli oldukları alâkadar makamlardan verilmiş vesikalarla anlaşılan hayvanlar için tahakkuk ettirilen vergiler malî sene girdikten sonra usulü dairesinde terkin olunur.

Madde 25 --- Malî senenin hulûlünden itibaren üç sene içinde tahakkuk ettirilmeyen ve tahakkuk ettirilip te tahakkuk muamelesini takip eden beş sene zarfında tahsil olunmayan vergiler müruru zamana uğrar.

Madde 26 --- Transit eşyasının naklinde istihdam edilen develeri, mütekabiliyet şartile kayda ithal edilmez. Dahilî nakliyatda kullanılan hayvanlar bu hükümden istifade edemez.

Madde 27 — 12 şubat 1340 tarih ve 410 numaralı ve 30 kânunusani 1926 tarih ve 729 numaralı ve 22 haziran 1927 tarih ve 1134 numaralı kanunlarla 18 mayıs 1929 tarih ve 1454 numaralı kanunun on ikinci maddesi mülğadır.

Madde 28 — Bu kanun 1 haziran 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 29 — Bu kanunun ahkâmını icraya, Adliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

Birinci muvakkat madde — Bu kanunun neşrinden evvel bu vergiye müteallik bilcümle muamelâtta dolayı tahakkuk etmiş ve ettirilecek olan cezalar bu kanun ahkâmına tev- fik edilerek tahsil olunur.

İkinci muvakkat madde — 1931 senesinde alınacak vergi miktarı aşağıdaki cetvelde yazılmıştır.

Nev'i	Kuruş
Koyun ve kıl keçisi	60
Tiftik	40
Deve	200
Manda	150
Sığır	100
At, kısrak, idiş, katır	125
Eşek	50
Domuz	350

11/7/1931

**Türk Ceza kanununun 160 ıncı
maddesini deęiřtiren**

Kanun

Kanun No. 1840

Kabul tarihi : 11/7/1931

Neşri tarihi : 16/7/1931

Madde 1 — Türk Ceza Kanununun 160 mcı maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

157 inci maddede yazılı suçu işliyenlerle Türkiye Cümhuriyeti kanunlarına şovenler hakkında takibat yapmak salâhiyeti doğrudan doğruya Cümhuriyet müddeiumumilerine aittir.

158 inci maddede yazılı hâl ile 159 uncu maddede yazılı hükümetin manevisini tahkir halinde takibat yapılması Adliye Vekâletinin ve yine 159 uncu maddede yazılı Büyük Millet Meclisini veya Türk'lüğü tahkir ve tezyif hallerinde takibat yapılması Büyük Millet Meclisi Reisinin ve bulunmadığı takdirde reise vekâlet eden zatın ve Türk Ordu ve Donanmasını tahkir ve tezyif halinde takibat yapılması Millî Müdafaa Vekâletinin talep veya iznine bağlıdır.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 --- Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

12/7/1931

Gümrük Muhafaza Memurlarının Askerî teşkilâta göre tensiki hakkında

Kanun

Kanun No. 1841

Kabul tarihi:19/7/1931

Neşri tarihi :27/7/1931

Madde 1 — Gümrük muhafaza memurları, asıl vazifeleri değişmemek üzere askerî usullere göre tensik, teşkil talim ve terbiye edilirler.

Madde 2 — Gümrük muhafaza memurları (gümrük kıt'aları kumandanı) unvanı ile liva kumandanı salâhiyetinde bir zatın emir ve kumandasına tevdi olunur. Gümrük kıt'aları kumandanı Gümrük Umum Müdürünün emrinde bulunur.

Madde 3 — Gümrük kıt'aları kumandanı emrinde gümrük alayları veya müstakil tabur veya bölükleri bulunur.

Gümrük kıt'alarının kuruluşu da teşkilâtı askeriye gibi tabur, bölük, takım, mangalardan ve deniz vasıtalarından ibarettir. Bu kıt'alar ordu kadrolarındaki rütbelere muadil rütbeyi haiz alay, tabur, bölük ve takım kumandanı namile birer zabitin emrinde bulunur.

Madde 4 — Bir gümrük alay, tabur karargâhı ile bir gümrük bölüğünün teşkiline ait kadrolar ihtiyaca göre Millî Müdafaa ve Maliye Vekâletleri tarafından tanzim ve tesbit olunur.

Madde 5 — Hudut hattı üzerinde bulunan gümrük kıt'alarına mensup karakollar aynı zamanda hududun emniyeti ile de mükelleftirler. Orduya mensup hudut kıt'aları ile hudut üzerindeki gümrük kıt'alarının hududun emniyeti ve kaçakçılığın önüne geçilmesi için birlikte hareket tarzları ayrı bir nizamname ile tesbit ve tayin olunur.

Madde 6 — Huduttaki gümrük kıt'alarının konusu Maliye Vekâletince tesbit edilir. Ancak hududun emniyeti noktai nazarından bu konu hakkında Büyük Erkânı Harbiyece verilecek esaslar nazarı dikkate alındığı gibi mühim konu değişiklikleri için de Büyük Erkânı Harbiye Reisliğinin mütaleası sorulur.

Madde 7 — Gümrük kıt'alarının zabitleri şu tarzda temin olunur:

A - Meslekten âmirler yetiştinciye kadar gümrük kıt'a- ları kumandanile alay ve tabur kumandanları orduda alâkaları baki kalmak ve üç sene hizmet etmek şartile kıt'a vaziyetleri müsait olanlardan Millî Müdafaa Vekâletince intihapla tayin olunurlar.

B - Bölük ve takım kumandanları da Millî Müdafaa Vekâletinin muvafakatile ordu zabitanı arasında ordudan alâkası kesilerek gümrük kıt'alarına nakletmiye talip olanlarla, ihtiyat zabitlerinden matlup evsafı haiz olduğu Millî Müdafaa Vekâletince tasdik edilenlerden temin olunur.

C - Hariçten talip olup matlup evsafı haiz lise mezunları Harbiye Mektebinde de işbu mektebin talebeleri gibi tahsil ettirildikten sonra takım kumandanı tayin olunurlar.

D - Ordu, jandarma ve gümrük kıt'aları filî hizmetini ikmal etmiş gedikli başçavuşlardan lââyık görülenler ancak mülâzım maaşile takım başılığa terfî ettirilerek istihdam olunur ve bu rütbeden yukarı rütbeye terfî olunamazlar.

E - Gümrük kıt'alarının bidayeti teşkilinde yukarıdaki maddelere göre kâfi miktar zabıt temin olunmadığı takdirde kadronun üçte biri nisbetinde ve üç sene müddetle ihtiyaç muvakkaten Millî Müdafaa Vekâleti kadrosundan temin edilir. Başlangıçta kâfi miktarda zabıt temin edilmediği takdirde muhafaza mıntaka memurları vekâleten takım başılığa istihdam edilebilirler.

F - A ve E fıkralarındaki zabitanın gümrük kıt'alarındaki müddeti hizmetleri zarfındaki sicilleri ordu sicil talimatnamesine ve mertebeler silsilesine göre Maliye Vekâleti tarafından tutulur.

Madde 8 — Gümrük kıt'aları zabitlerinin maaşları, terfî, istifa ve tekaütlükleri ordudaki emsalleri gibidir. Gedikli küçük zabıtlar da aynı suretle maaş alırlar. Gümrük kıt'alarında ordu ile irtibatları bulunan zabıtların maaş ve tahsisatları Gümrük Umum Müdürlüğü bütçesinden verilir.

Madde 9 — Gümrük kıt'aları zabıt, takım başı, küçük zabıt ve neferlerinin kıyafetleri Büyük Erkânı Harbiye Riyasetinin de mütaleası alınarak İcra Vekilleri Heyeti kararla tayin ve tesbit olunur.

Madde 10 — Gümrük kıt'alarına alınacak olan efrat aşağıda yazıldığı gibi tedarik olunur:

A - Ordu ve jandarma ve gümrük kıt'alarında askerliklerini bitirdikten sonra gümrük kıt'alarında hizmete talip olanlardan matlup evsafı haiz olan efrat ve küçük zabitler.

B - Halen mevcut asıl gümrük muhafaza memurlarından maaşı hazırlarile gümrük kıt'alarında ipka edilenler.

Madde 11 — Gümrük kıt'aları mükellef efrat ve küçük zabitler ile muhafaza memurlarından mürekkep olmak üzere iki kısımdır. Her kıt ada bunların miktarları ihtiyaca ve bütçeye göre kadrolarında tesbit ve işaret olunur.

Madde 12 — Mükellef efrat her sene son yoklamada ihtiyaç ve tevziat nisbetinde askerlik meclislerince gümrük kıt'alarına tefrik ve muayyen celp zamanlarında sevkolunurlar.

Bu efratta aşağıdaki şartlar bulunacaktır.

A - Türkçe okuyup yazmak bilmek.

B - Hüsnühal eshabından olmak ve fena şöhretle tanınmış olmamak ve cinayet ve muhilli namus cürümlerle mahkûm bulunmuş olmamak.

C - Silâhlı hizmete salih bulunmak.

Madde 13 — Efrat ihtiyacı ve nerelere gönderileceği her celp tarihinden üç ay evvel Maliye Vekâletinden Millî Müdafaa Vekâletine bildirilir.

Madde 14 — Mükellef efradın gümrük kıt'alarında hizmeti müddeti jandarmada olduğu gibi iki buçuk senedir.

Madde 15 — Gümrük muhafaza kıt'alarının talim ve terbiyeleri aşağıdaki tarzda yapılır:

A - Zabitanın gümrük kıt'alarındaki talim ve terbiyeleri vazifei asliyelerine hâlel gelmiyecek surette ve mümkün olduğu kadar ordudaki usullere tevfikân icra olunur.

B - Altı sene bilâfasıla gümrük kıt'alarında bulunmuş zabitler altışar ay müddetle ve münavebe ile Büyük Erkânı Harbiyece tayin edilecek kurslara tâbi tutulurlar.

C - Gümrük efradı, ilk altı aylık filî hizmetleri Büyük Erkânı Harbiyenin göstereceği kıt'alarda yapılmak suretile, talim ve terbiyei askeriyece tâbi tutulurlar. Ancak gümrük kıt'alarının teşekkülünde bir defaya mahsus olarak ordunun altı ay talim ve terbiye görmüş efradından istifade olunabilir.

D - Gümrük kıt'alarında vazifenin müsaadesi nisbetinde bunların askerî talim ve terbiyelerine devam ve dikkat olunur.

E - Umumiyetle piyade talimnameleri gümrük kıt'aları için de esastır.

F - Münhasıran talim ve terbiye noktai nazarından fırka ve kolordu kumandanları da mıntakaları dahilinde gümrük kıt'alarını teftiş edebilirler.

G - Gümrük muhafaza kıt'alarının meslekî talim ve terbiyesi Maliye Vekâletince tayin edilecek usullere göre yapılır.

Madde 16 — Küçük zabitan şu suretle temin ve tedarik edilir:

A - Altı ay filî hizmet yapmış olan gümrük efradından liyakat gösterenler gümrük alay kumandanları tarafından onbaşılığa nasbolunurlar.

B - Gümrük kıt'alar içinde küçük zabıtlığa terfi, ordudaki esaslara göre gümrük alayları dahilinde hazırlanır. Kü-

çük zabitlerin nasp ve terfi salâhiyeti gümrük kıt aları kumandanlığına aittir.

Madde 17 — Gümrük efrat ve küçük zabitanının tahsisatı berveçhi atidir:

A - Gümrük efradı ordudaki altı aylık talim ve terbiyeleri esnasında her türlü masrafları gümrük bütçesinden verilmek üzere efradı askeriye gibi maaş alırlar, ilbas ve iâşe edilirler.

B - Gümrük kıt'alarına verilecek zabıt, memur, san'atkâr ve efradın geliş ve gidiş harcırahları, maaşları ve her türlü masrafları Gümrükler Umum Müdürlüğü bütçesinden verilir.

C - Gümrük kıt'alarına dahil olduktan sonra iskân ve ilbas ile Askerî Tayinat ve yem Kanununa göre yapılacak iâşeden başka başçavuşlara 25, başçavuş muavinlerine 20, çavuşlara 15, onbaşılara 10, neferlere 5 lira maaş verilir. Mevcut asıl muhafaza memurlarının maaş hakları mahfuzdur.

D - Efrat ve küçük zabitandan iki buçuk senelik filî hizmetlerini bitirdikten sonra gümrük kıt'alarında kalmağa talip olanlar kadronun müsaadesine ve ehliyetlerine göre muhafaza memuru sınıfına geçirilir.

E - Gümrük efrat ve küçük zabitanının muhafaza memurluğu sınıfına geçme şartları Maliye Vekâletince tesbit olunur.

F - Gümrük kıt'alarındaki süvarilere hayvan yem bedeli verilir.

Süvarilerden zatî binekleri telef olanların hayvan paraları 1 haziran 1929 tarih ve 1471 numaralı kanun mucibince ödenir.

Madde 18 — Gümrük kıt alarının silâhları (tüfek h. m. t.) ve cephanesi ihtiyaca göre Millî Müdafaa Vekâletince ve diğer teslihat ve techizat Maliye Vekâletince temin olunur.

Millî Müdafaa Vekâletinden verilecek olan silâh, cephane ve hafif makineli tüfeklerin nakil masrafları Gümrükler Umum Müdürlüğü bütçesinden temin olunur.

Madde 19 — Gümrük kıt'aları zabitleri, küçük zabitleri ve neferleri ile muhafaza memurları hizmet ve vazifelerden münbais disiplin ve suçlardan dolayı Askerî Muhakeme Usulü Kanunile Askerî Ceza Kanununa tâbidirler.

Madde 20 — Gümrük kıt'alarının teşkilâtı bütçenin müsaadesine göre peyderpey yapılacaktır. Bunların teşkilâtına nereden ve ne zaman başlanacağı Maliye ve Millî Müdafaa Vekâletleri arasında tesbit ve tayin olunur.

Madde 21 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 22 — İşbu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye Vekilleri memurdur.

24/7/1931

**Diyanet işleri Reisliğinin 1683 numaralı
Tekaüt kanununun 3 üncü maddesinin
Mülkî memurlara ait olan kısmının
(A) fıkrası hükmünden istisnasına dair**

Kanun

Kanun No. 1842

Kabul tarihi:19/7/1931

Neşri tarihi : 26/7/1931

Madde 1 — Diyanet İşleri Reisliğini ifa edecek olan zatların 1683 numaralı Tekaüt Kanununun 3 üncü maddesinin mülkî memurlar hakkındaki (A) fıkrası hükmünden istisnaen istihdamına İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22/7/1931

Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 ve 1489 numaralı kanun- lara müzeyyel

Kanun

Kanun No. 1843

Kabul tarihi :19/7/1931

Neşri tarihi :26/7/1931

Madde 1 — Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 18/5/1929 tarih ve 1452 numaralı kanun ile buna müzeyyel 1/6/1929 tarih ve 1498 numaralı kanunda derecleri birbirinin aynı olan Hariciye Vekâleti Merkez, Elçilik ve Konsolosluk ve Matbuat Umum Müdürlüğü memurlarının unvanları, teadül derecleri ve temsil tahsisatları ile adetleri işbu kanuna merbut cetvel mucibince tesbit edilmiştir.

Madde 2 — Memaliki ecnebiyedeki memurlardan muvakkat bir vazife ile merkeze çağırılanlara, davet olundukları tarihi takip eden ay iptidasına kadar olan maaşları, dereceleri maaş emsali hasılı üzerinden Türk parası olarak tesviye olunur.

Daimî bir vazife ile memaliki ecnebiyeye gönderilenlere memuriyet mahallerine muvasalatlarından itibaren ve memaliki ecnebiyeden merkeze celbolunanlara tebliğ tarihine kadar maaşları İngiliz lirası olarak tesviye olunur.

Ancak haleflerinin vüruduna kadar intizar emri almaları dolayısıyla vazifelerinde kalanlara haleflerinin vüruduna kadar

ve intizar emri olmadıkları halde haleflerinin vürut etmemesi dolayısıyla vazifelerinde kalmış olanlar on beş günü geçmemek üzere kaldıkları müddet için İngiliz lirası üzerinden maaş tesviye olunur.

Madde 3 — Muvakkat veya daimî bir vazife ile merkeze çağırılanların yerlerinde kalacak veya görülecek lüzuma mebni azamî dördü geçmemek üzere her hangi bir mahalle gönderilecek vekil maslahatgüzarlara ikinci maddedeki esas dairesinde maaş tasarrufatından azamî yirmi liraya kadar vekâlet tahsisatı tesviye olunur.

Madde 4 — Muvakkat bir vazife ile merkeze çağırılan hariciye memurlarına vesaiti nakliye ücretile bagaj masrafları ve yalnız seyahat yevmiyeleri ve bu muvakkat vazife iki aydan fazla devam edecek olduğu takdirde aileleri efradının yalnız yol masrafları tesviye olunur.

Madde 3 — Bu kanuna merbut cetvelde yazılı hariciye memurlarından ecnebi memleketlerde istihdam olunanların maaş ve temsil tahsisatları ile elçilik, maslahatgüzarlık ve konsolosluklar müstahdemininin her sene bütçe kanunile tesbit edilecek ücret miktarı İngiliz lirası olarak tesviye olunur.

Madde 6 — Ecnebi memleketlere gönderilecek ataşemi- liter, ateşenaval ve ateşeaeryanlar, sefaret müsteşarları, ateşe muavinlerine, birinci sınıf konsoloslar; ateşe mülhaklarına sefaret ikinci kâtipleri için cetveli mahsusunda yazılı beher mahalle göre Hariciye Vekâleti tarafından tesbit edilmiş ve edilecek olan temsil tahsisatı miktarını geçmemek üzere temsil tahsisatı verilir.

Hariciye teşkilâtı bulunmıyan yerlere gönderilecek askerî ateşemiliterle bunların muavin ve mülhaklarının temsil tahsisatlarının miktarı muadil memleketlere verilmekte olan temsil tahsisatlarına kıyasen İcra Vekilleri Heyeti kararla tayin olunur.

Madde 7 — Ecnebi memleketlerdeki ticaret mümessillerine bulundukları memleketlerde sefaret müsteşarlarına verilmekte olan temsil tahsisatının azamî miktarını ve ayda yirmi iki lirayı geçmemek üzere temsil tahsisatı verilir.

Madde 8 — Bu kanuna merbut cetvelde yazılı hariciye memurlarından hariçte istihdam olunanların ve ateşemiliter; ateşenaval, ateşeaeriyenler ile muavinlerinin ve mülhaklarının ve haricî ticaret mümessillerinin maaş ve temsil tahsisatları ve talebe müfettişlerinin maaşları ve bunlara ait müstahdemlerin her sene bütçesile tayin olunacak ücretleri İngiliz lirası olarak işbu kanunun 2, 3, 6 ve 7 inci maddeleri hükümlerine göre tesviye olunur.

Madde 9 — Bu kanun 1 ağustos 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 10 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22/7/1931

Merbut Cetvel

Derece	Memuriyetin nev'i	Maaş	Temsil tahsisatı
1	Meslek; Büyük Elçi	1	100
		2	80
		2	60
		4	50
	Meslek; Birinci sınıf elçi	6	35
2	Meslek; Birinci sınıf elçi [1]	1	0
	İhtisas; Baş hukuk müşaviri	1	0
	Meslek; İkinci sınıf elçi	5	30
3	İhtisas; Hukuk müşaviri	2	0
	Meslek; Daimî maslahatgüzar	2	15
4	Meslek; Daimî maslahatgüzar	5	0
	İhtisas; Hukuk müşaviri	1	0
6	İdare; İdare müşaviri	1	
		2	35
	Meslek; Büyük elçilik müsteşarı ve baş konsolos	2	20
7	İdare; Birinci sınıf müdür	6	10
	İhtisas; Hukuk müşaviri baş muavini, muavini ve mütercim	36	0
		1	30
	Meslek; Orta elçilik müsteşarı ve birinci sınıf konsolos	4	20
8		5	15
	İdare; İkinci sınıf müdür [2]	7	10
	İhtisas;	2	0

[1] Vekâlet müsteşarlığını ifa eder.

[2] Biri ayniyat muhasipliği vazifesini de ilâveten yapacaktır.

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş	Temsil tahsisatı
9	Meslek; Elçilik başkâtibi ve ikinci sınıf konsolos İdare; Birinci sınıf muavin İhtisas; Hukuk müşaviri muavini	2	40	30
		1		25
		5		20
		10		10
		13		5
10	Meslek; Elçilik ikinci kâtibi ve muavin konsolos İdare; İkinci sınıf muavin İhtisas; mütercim	8	35	0
		1		25
		4		15
		6		8
		6		5
11	Meslek; Konsolos muavini İdare; Muavin	27	30	0
		21		0
		2		20
		2		17
		6		15
12	Meslek; Elçilik üçüncü kâtibi ve kançılarlar İhtisas; Evrak memuru İdare; Kâtip	11	25	12
		20		8
		31		5
		52		0
		30		0
	Meslek; Ateşe İdare; İdare kâtibi İdare; Kâtip	1	20	0
		1		0
			17,50	0

Jandarma sınıfına mensup sivil memurlarla Jandarma kadroları hakkında

Kanun

Kanun No. 1844

Kabul tarihi:19 /7 /1931

Neşri tarihi: 26 /7 /1931

Madde 1 — Zabitan ve askerî memurların maaşatı hakkındaki 1453 numaralı kanun ile askerî memurlar hakkındaki 1455 numaralı kanunun hükümleri jandarma sınıfına mensup sivil memurlar hakkında dahi tatbik olunur.

Madde 2 — Jandarma Umum Kumandanlığı kadroları ordu kadroları gibi Bütçe Encümenince her sene kabul ve tasdik edilerek tatbik olunur. Ücrtele müstahdem bulunanlar hakkında ahkâmı sabıka devam eder.

Madde 3 — Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun 2 inci maddesine merbut cetvelde gösterilen jandarma sivil memurları teşkilâtı kaldırılmıştır.

Madde 4 — Bu kanun 1 ağustos 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

22 /7 /1931

Nakliye vasıtaları hakkındaki kanuna merbut cetvelin tadiline dair

Kanun

Kanun No. 1845

Kabul tarihi :14/7/1931

Neşri tarihi : 26/ 7/1931

Madde 1 — Resmî devair ve müessesat ile devlete ait idare ve şirketlerde ve menafîi umumiyye hadim müessese- lerde bulundurulabilecek vesaiti nakliye hakkındaki 1296 numaralı kanunun birinci maddesine merbut (2) numaralı cetvele aşağıdaki makama ait nakliye vasıtası ilâve edilmiştir.

Madde 2 — 24 mart 1931 tarih ve 1772 numaralı kanun ilga edilmiştir.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22/7/1931

	Beherinin aza- mi mubayaa bedeli	Adet	Asgarî müddeti istimali
Umum Jandarma			
Kumandanlığı	4 500	1	3

15 Mayıs 1335 tarihli HarciraH kararnamesi ve müzeyyelatının tadili hakkında

Kanun

Kanun No. 1846

Kabul tarihi :19/7/1931

Neşri tarihi : 27/7/1931

Madde 1 — Yol masrafı, daimî veya muvakkat bir vazife ile bir yere gönderilen veya getirilenlere, muayyen tarifeli nakil vasıtaları ile seyahatlerinde, bu kanuna merbut (1) numaralı cetvelin birinci sütununda gösterilen makam ve maaşlara göre ikinci sütunda yazılı mevki bilet parasının ve muayyen tarifesi olmıyan mutat nakil vasıtaları ile vaki seyahatlerde kilometre veya deniz mili başına aynı cetvelin üçüncü sütununda gösterilen miktarda yol masrafı verilir. Ancak Van, Hakkâri, Bayazıt, Muş, Siirt, Erzurum, Erzincan, Kars Vilâyetleri dahilindeki seyahatlarda üçüncü sütunda yazılı yol masraflarına üçte biri ilâve olunur.

Madde 2 — Emniyet memurları merkezden aldıkları hususî vazifenin icabına göre her vasıttadan istifade edebilirler ve harcırahlarını istifade ettikleri vasıtaya göre hakikî masarîf üzerinden alırlar.

Madde 3 — Devlet ve devlete merbut müesseseler ile vilâyet ve belediyelere ve imtiyazlı şirketlere ait veya bunlar tarafından kiralanmış nakil vasıtaları ile bedava seyahat edenlere, muayyen tarifeli nakil vasıtalarında paso veya permi ile gidip gelenlere yol masarifi verilmez.

Madde 4 — Aile masarifi memurun tayin veya tahvili sırasında ailesi meyanında dahil ve iâşesi memura ait olanlardan her biri için yol masarifi memura verilen yevmiyenin üçte biridir. Ancak umum aile efradına verilecek yevmiye miktarı memura verilen yevmiyenin bir mislini geçemez.

Muayyen tarifeli nakil vasıtaları ile veya münhasıran hayvanla icrası zarurî seyahatte aile efradından her birine yol masarifi olarak memura verilen bilet esmanı verilir. Muayyen tarifesi olmıyan vasıtalarla seyahatte memurun beraberinde götürceği iki nüfus ailesi için yol masarifi verilmez. Bundan fazla olan veya sonradan getirilmesi zarurî bulunan aile efradının beher nüfusuna memura verilen yol masarifinin dörtte biri tesviye edilir.

Aile efradı her kaç a baliğ olursa olsun muayyen tarifeli vesaiti nakliye ücretlerini tamamen alırlar ve gayri muayyen vesaitte alacakları yol masarifi memura verilen miktarın bir mislini geçemez.

Madde 5 — Memur muvasalat ettiğı mahalde harcırah hesabının müfredatını havi bir beyanname tanzim ve dairesi âmirine tevdi etmek, daire âmiri de bu beyanname muhteviyatının tetkik ve doğruluğunu tasdik ile mahallinin en büyük malmemuruna vermekle mükelleftir.

Vali ve kaymakamlar hariç olmak üzere dairesi âmiri bulunmıyan memurların beyannameleri mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından tasdik olunur.

Madde 6 — Maddî hatalar hariç olmak üzere hakikî yol masraflarına ait tanzim edecekleri beyannamelerde yol masarifinin miktarını fazla kaydeden müfettişlerle ailesini getirmedikleri halde getirmiş gibi gösteren veya ailesi efradının ha-

kiki adedini fazla veya ailesi meyamnda dahil bulunmıyanları dahil gibi irae eyliyen memurlar haklarında, idareten yapılacak tahkikat neticesinde bu hareketleri sabit olduğu takdirde, inzibat komisyonlarınca Memurin Kanununun 26ıncı maddesinin (H) fıkrasındaki sınıf tenzili cezası tatbik olunur ve cürümlerinin tekerrürü halinde mezkûr komisyon kararı ile (V) fıkrası mucibince memuriyetten ihraç cezası verilir ve fazla alınan harcırahlar inzibat komisyonları kararıle ve Tahsili Emval Kanunu mucibince tahsil olunur, idareten ittihaz edilen kararlar cezaî takibata mâni olmayıp ayrıca haklarında hukuku âmme davası ikame ve takibatı kanuniye icra olunur ve cürmün temas ettiği cezadan başka fazla alınan mebalığın iki misli mahkemece cezayı nakdî olarak hükmolunur.

Madde 7 — Mülhak ve hususî bütçelerle idare olunan müessesat ile sermayesinin nısfından fazlası devlete ait olan müesseseler ve bankalar memur ve mensuplarının (müntahap olanlar da dahil) harcırahları umumî harcırah hükümlerine tâbidir. Bu idare ve müesseselerin harcıraha müteallik nizamnameleri bu hükümlerin tayin ve tesbit eyledikleri hat ve miktarları geçemez.

Madde 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 9 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

24 /7/ 1931

[1] numaralı Cetvel

Sıra numarası	Makam ve memuriyet unvanı	Muayyen tarifeli nakil vasıtaları ile seyahatte	Muayyen tarifesi olmayan nakil vasıtaları ile seyahatta kilometre veya deniz mil başına kabul edilen yol masrafı miktarı kuruş
1	Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, Vekiller, Büyük Erkânı Harbiye Reisi	Yataklı vagon masrafı dahil olduğu halde yemeksiz birinci mevki bileti	İhtiyar olunan hakikî yol masrafı
2	45 liradan yukarı aslı maaşlı memurlar	Yemeksiz birinci mevki bileti	30
3	25 liradan yukarı aslı maaşlı bilumum müfettişler ve müfettiş muavinleri	Yemeksiz birinci mevki bileti	30 kuruşu geçmemek üzere hakikî yol masrafı
4	45 liradan aşağı aslı maaşlı memurlar	Yemeksiz ikinci mevki bileti	30
5	Kolcu mübaşir, ve bu derecedeki memurlar	Üçüncü mevki bileti	15

**Umumî, mulhak ve hususî bütçelerden verilen
maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat,
yevmiye, ikramiye ve ihbariyelerinden
alınacak kazanç vergisi hakkında**

Kanun

Kanun No. 147

Kabul tarihi: 19/7/ 1931

Neşri tarihi: 26 /7/ 1931

Madde 1 — Umumî, hususî ve mülhak bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden fikrî ve bedenî hizmetler mukabilinde maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihbariye alanların istihkakları aşağıdaki nisbetler dairesinde kazanç vergisine tâbidir.

100 liraya kadar	% 5
101 - 200 liraya kadar kısmı için	% 6
201 - 300 liraya kadar kısmı için	% 7
301 - 400 liraya kadar kısmı için	%8
401 - liradan yukarısı için	% 9

Bir vezneden muhtelif namlarla yapılan kazanç vergisine tâbi tediyatın nisbeti, her tediye yekûnu üzerinden tayin olunur.

Madde 2 — Umumî, hususî ve mülhak bütçelerden yapılan aşağıdaki tediyat kazanç vergisinden müstesnadır.

A - Malûliyet, yetim, dul ve elli lira ve ondan aşağı tekaüt maaşları,

B - Harcırahla ve masarifi zaruriye ile ikamet ve seyahat yevmiyeleri, mesken bedelleri, tedavi ve ölüm masrafları,

C - Kanunu mahsuslarına ve bütçelerine istinaden ordu ve jandarma mensuplarıyla küçük sıhhiye memurlarına ve mübaşirlere verilen yemek ve hayvan yem bedelleri,

D - Vefat veya bedenî arızalar ve malûliyetler üzerine verilen tazminat ve ikramiyeler ve kanunu mahsuslan mucibince malûllere verilen terfih zamları,

E - Her nevi atış ikramiyeleri,

F - Umumî mülhak ve hususî bütçelerden yalnız ücret alıp bir ay içinde istihkakı yirmi lirayı geçmiyen kadro dahilindeki müstahdemin ücretleri,

G – İstihkak miktarı yüz lirayı geçmiyen maaşların yirmi lirası,

H - 7 mart 1931 tarih ve 1757 numaralı kanun ile aylıklarından tenzilât icra edilenler.

Madde 3 — Bu kanuna mugayir ahkâm mülğadır.

Madde 4 — Bu kanun 1 ağustos 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 5 ---Bu kanunun hükümlerinin icrasın İcra Ve killeri Heyeti memurdur.

22/7/1931

1931 Malî senesi

Bütçe Kanunu

Kanun No. 1848

Kabul tarihi:19/ 7/ 1931

Neşri tarihi: 25/ 7/ 1931

Madde 1 — Devlet bütçesine dahil dairelerin 1931 malî senesi masrafları için merbut (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 186 582 005 lira tahsisat verilmiştir.

Madde 2 — Devlet bütçesine dahil dairelerin 1931 malî senesi masraflarına karşılık olan varidat merbut (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 186 705 599 lira tahmin edilmiştir.

Madde 3 —1931 malî senesi zarfında vilâyetler hususî idareleri nam ve hesabına olarak umumî vergiler üzerinden hususî kanunlarla tayin olunanlardan maada munzam kesirler tarh ve tahsil edilmez.

Madde 4 — 1931 malî senesi zarfında Osmanlı Bankası ile olan hazine hesabı carisinden maada kısa vadeli avans ve hesabı cariler akit ve küşadına ve azamî altı ay vadeli hazine bonoları ihracına Maliye Vekili mezundur. Ancak tedavülde bulunacak hazine bonoları hiç bir zaman beş milyon lirayı tecavüz edemez.

Madde 5 — 1806 numaralı muvakkat bütçe kanununun 4 üncü maddesi mucibince 1931 malî senesinin haziran ve temmuz aylarında tatbik edilmiş olan 1930 kadrolarında yapılan tadilât ağustos 1931 iptidasından muteberdir.

Mezkûr kanunun mer'î olduğu müddet zarfında mevcut olup bilâhare tayyedilen hizmetlere ait sarfıyat hesabı kat ide numarasız fasılda gösterilir.

Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun mevzuu haricinde kalan memurlar ile dairelerin ücretli müstahdemleri ve vesaiti nakliye kadroları ve 1617 numaralı kanun mucibince bazı mekteplerin 1931 malî senesi zarfında tatbik edilecek muallim kadroları merbut (D) cetvelinde gösterilmiştir.

Madde 6 ----- (D) cetvelinde dahil bulunmadıkça ayrıca teşkilât icra ve daimî hizmetler için şehri ücretli veya yevmiyeli müstahdemler kullanılamaz. Muvakkat veya senenin muayyen bir mevsimine mahsus hizmetlerle müstesna ve zarurî ahval dolayısıyla kadro dahilindeki memur ve müstahdemlerle ifası mümkün olmıyan hizmetler için kadroya dahil olmaksızın şehri ücretli veya yevmiyeli müstahdemler kullanmak caizdir.

Bu kabil müstahdemlerin ücret ve yevmiyeleri münhasıran ait oldukları daire bütçesindeki muvakkat müstahdemler tertibinden verilir.

Fasıl numaraları ile unvanları merbut (E) cetvelinde münderiç masraf tertiplerinden idaresi zarurî görülen hizmetler için kezalik şehri ücretli veya yevmiyeli müstahdemler kullanılabilir.

Bunların kadroları İcra Vekilleri Heyeti karare ile tatbik ve müteakip sene bütçesine rapten Büyük Millet Meclisine takdim olunur.

Yevmiye alan amele bu hükümden müstesnadır. Masraf tertiplerinden idare olunacak hizmetler kadrolarının bütçede mevcut diğer bir hizmetin ifasına müteallik kadrolara ilâve mahiyetinde bulunması şarttır.

Madde 7 —1931 malî senesi Diyanet İşleri Riyaseti kadrosunda bulunan vaiz ve dersiam miktarı üç yüze tenezzül edinciye kadar bu sınıflarda vuku bulacak münhallerin mevmahiyetinde bulunmaması şarttır.

Madde 8 —19 mayıs 1930 tarih ve 1615 numaralı kanunun birinci maddesinde yazılı on sekiz lira on dört lira olarak tadil olunmuştur. Kıtaata mürettep binek ve mekârî hayvanları yem bedeli de bu miktar dahilinde tesviye olunur.

Madde 9 — Devlet memurları maaşatınm tevhit ve teadülüne dair olan kanun ile zabitan ve askerî memurlar maaşatı hakkındaki kanun mucibince ağustos 1931 nihayetine kadar verilecek hakkı mükteseppler hususî tertipleri olmıyan dairelerde maaş ve ücret tertipleri tasarruflarından tesviye olunur.

Madde 10 —1931 malî senesi Millî Müdafaa Vekâleti kara bütçesinin 702 inci faslına mevzu tahsisattan lüzum görülecek miktarının mezkûr malî sene Askerî Fabrikalar U- mum Müdürlüğü bütçesinin (fabrikalar masarifi umumiyesi) unvanlı 810 uncu faslına naklen sarfa Millî Müdafaa ve Maliye Vekilleri mezundur.

Madde 11 —Muhasebei Umumiye Kanununun 92 inci maddesinin (A) fıkrasındaki (ancak bu fasla mevzu tahsisat kifayet etmediği takdirde 48 inci madde mucibince mua-

mele ifa olunur) hükmü ile mezkûr kanunun gelecek seneye sari taahhüdat icrası salâhiyetine ait 50 inci maddesinde yazılı işlerden inşaat taahhüdatı 1931 malî senesi zarfında tatbik olunmaz.

Madde î 2 — Muhasebei Umumiye Kanununun 29 uncu maddesi mucibince:

1 - Varidat nevilerinden her birinin müstenit oldukları hükümleri gösteren (C) cetveli,

2 - Hidematı vataniye tertibinden kanunla muhassas maaşların müfredatını havi (Ç) cetveli,

3 - Gelecek senelere sari mukavelât aktine mezuniyet verilen hizmetlerin nevilerini gösteren (F) cetveli,

4 - Maliye bütçesine konulmuş ihtiyat tahsisatından nakli caiz tertipleri gösteren (F) cetveli,

5 - Gümrük tarife kanununun 14 üncü maddesi mucibince kabulü muvakkat usulünden istifade edecek eşyaya ait (İ) cetveli, bu kanuna raptolunmuştur.

Madde 13 — Yeni inşa edilen demiryollarından resmen işletilmeğe açılmayanlar üzerinde Nafia Vekâletince tanzim olunacak tarifelere tevfikân ücret alınmak şartile nakliyat icrasına mezuniyet verilmiştir.

Madde 14 — Maaşatın tevhit ve teadülüne dair olan 1452 numaralı kanun ile tadil ve zeyillerine merbut cetvellerde yazılı memuriyetlerden işbu kanuna merbut (L) cetvelinde derece, adet ve maaşları gösterilen memuriyetler 1931 malî senesi için mevkuf tutulmuştur. Bu memuriyetlerden gay-

ri her vekâlet veya idare kadrolarında kalan memuriyetlerin heyeti mecmuası o vekâlet veya idarenin 1931 senesi için filî kadrosunu teşkil eder.

Madde 15 — Maaş fasıllarındaki tahsisat miktarlarıyla filî kadroların tatbikini temin için aşağıda yazılı şekilde muamele yapılır :

A - Filî kadrolar tamamen tatbik edildikten sonra 1931 malî senesi zarfında bu kadrolarda tekaüt veya sair sebep dolayısıyla vaki olacak münhallere terfian veya naklen tayin edilenler tayinleri tarihinden itibaren bir sene müddetle sabık maaşlarını alırlar. Bunlardan mütevellit teselsüller aynı esasa tâbidir.

Teadül cetvelinin 14 üncü derecesine (14 dahil) tekabül eden miktarda ve bundan daha düşük maaş ve ücretle istihdam edilenlerden vuku bulacak inhilâllerde bu kayıt aranmaz.

B - 1931 malî senesi zarfında tatbik edilecek kadro dahilinde münhal vukuuna kadar elyevm namzet bulunanların vazifelerine nihayet verilir. Kadro dahilinde vuku bulacak münhallere evvelâ aynı silsile dahilinde açık maaşı alan memurlar tayin edilir.

Mecburî hizmeti olan veya kadro dahilinde kalan memur namzetler ile maiyet memurları ve polis namzetleri vazifelerinden çıkarılamaz.

C - Açıkta kalacak memurlara 788 numaralı memurun kanununun 85 inci maddesi- hükmüne tevfi kan açık maaşı verilir. Bunlardan fiilen otuz seneyi doldurmuş olanlar vekaletlerce tekaüde sevk olunur.

Açıkta kalmış memurların bulunduğı derecede veya bir derece dunundaki münhal memuriyetlere hariçten memur alınmaz. Bu münhallere ve bulunduğı derecelerin bir derece dunundaki münhallere en evvel açıkta kalan memurlar yerleştirilir. Derecesi dahilinde veya bir derece aşağısındaki vazifeleri kabul etmeyenlerin açık maaşları kesilir. Kabul edenlerin kendi derece ve silsilesi dahilindeki ilk münhallere tercihan tayin ve kendi derece maaşları üzerinden tekaüt hakları mahfuzdur.

Madde 16 — Umumî ve mülhak bütçelerden maaş veya ücret alanlardan bir dairenin her hangi bir işi için teşkil olunan komisyonlar ile muhtelif vekâlet veya idarelerin işleri için teşkil olunan komisyonlara memur edilenlere ve ücretli daimî müstahdemlere maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun 15 inci maddesinin son fıkrası hükmü tatbik olunmaz. Ancak bu komisyonların bulundukları mahallin gayri yerden celbedilecek olanlara harcırah ve icra Vekilleri Heyetince tayin olunacak miktarda masarifi zaruriye verilir.

Dil Heyeti bu hükümden müstesnadır.

Madde 17 — Maaşına muadil olarak ücretli kadrolarda

teklif olunan vazifeleri kabul etmiyen açıktaki memurların açık maaşları kesilir. Kabul edenlerin eskiden bulundukları derecedeki memuriyete tayin hakları mahfuzdur.

Madde 18 — Açık maaşı alanlardan sermayesinin ekseriyeti devlete ait bir şirket veya idareye intihap ve yahut hükümetçe her hangi ücretli bir vazifeye intihap veya tayin kılınıp eski memuriyet maaşına muadil ve yahut daha fazla bir ücret alanların açık maaşı kesilir.

Madde 19 — Bir vekâlet veya idarenin kadrosunda gösterilen her hangi bir memur ve müstahdem kadroda muhassas maaş veya ücretle o vekâlet veya idarenin her hangi bir kısmında istihdam olunabilir. Bu suretle istihdam edilenlere vekâlet maaşı ve ikamet yevmiyesi verilmez. Ancak 367 numaralı kanuna göre istihdam edilen hâkimler hakkında harcırah kararnamesi hükümleri tatbik olunur.

Yukarı derecelerdeki vazifeler maaşatı karşılık gösterilmek suretile daha aşağı derecelerden memur tayini caizdir.

Madde 20 — Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun 13 üncü maddesinin vekâlet maaşı müddetine ait hükmü ile 1108 numaralı maaş kanununun 8 inci maddesinin (B) fıkrası hükmü 1931 malî senesi zarfında tatbik olunmaz. Bununla beraber vekâlet ve asalet maaşlarının mecmuu balığı hiç bir suretle 1452 numaralı kanunun tayin eylediği birinci derece maaşının emsali hasılın geçemez.

Madde 21 — Ordu ve jandarma mensubini kendi hususî ahkâm ve kanunlarına tâbidir.

Madde 22 — Maaşatı zatiye düyunu muhasebei umumiye kanununun 47 inci maddesindeki esasa tevfikân cari sene bütçesine mevzu tahsisattan tesviye olunur.

Madde 23 — Muhtelif dairelerin 1928, 1929, 1930 senelerine ait borçlarının bu seneler bütçelerinde karşılığ olsun olmasın mezkûr dairelerin 1931 senesi bütçelerinin maaş ve masraf tertipleri tasarrufatmdan düyun fasıllarına naklen tediyesine Maliye Vekili mezundur.

Hariciye Vekâletinin eski senlerde tahakkuk eden fahrî konsoloslar aidatı dahi birinci fıkra hükmüne tevfikân mahsup olunur.

Madde 24 Meccanî talebenin adedi 8 haziran 1926 tarih ve 915 numaralı kanunun tayin ettiği miktara ininciye kadar liselere ve orta mekteplere leyli meccanî talebe alınmayacağı gibi yukarıda yazılı kanunun koyduğu esaslara binaen lise ve orta mekteplerin iptidaî kısımlarına da leyli meccanî talebe alınamaz.

Madde 25 — Varidat bütçesinde nazım varidat unvanı altında bir kısım açılmıştır. Bu kısma Maliye Vekâletince hususî kanunları mucibince diğer devlet daireleri nam ve hesabına cibayet edilip bu dairelere verilecek varidat kaydolunur.

Nazım varidat hesabında kayıtlı varidat, Maliye Vekâleti masraf bütçesinde açılmış olan hususî fasıldan alâkadar

dairelere tediye edilir. Bu fasıldan yapılacak sarfiyat 10 uncu maddenin takyidatına tâbi değildir.

Madde 26 — Vekil ve müsteşar odalarile kabul ve içtima salonlarından ve müstakil idarelerin riyaset odalarile müstakil umum müdür ve kumandanlıkların umum müdür ve kumandanlık odalarından ordu müfettişler ile kolordu kumandanlıkları odalarından ve vilâyet makam odalarile içtima salonlarından gayri devlet dairelerindeki elektrik tenviratı 6-8 metre murabbâi zemin sathına 100 vat hesabile direk veya difüzörlü lâmbalarla yapılır. Bu dairelerde ziya kudretinin ziyama sebep olan avizeler kullanılamaz.

Madde 27 — 1338 - 1929 seneleri Muvazenei Umumiye, Avans ve Muvakkat Bütçe Kanunları maddelerinden hükümleri 1931 malî senesi zarfında dahi devam edecek olanları merbut (H) cetvelinde gösterilmiştir.

Madde 28 — Bu kanunun hükümleri 1 haziran 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 29 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

22 /7 / 1931

(Cetveller Resmî Gazetenin 1856 sayılı nüshasında münderiçtir.)

**Ankara şehri İmar Müdürlüğünün
1931 malî senesi**

Bütçe Kanunu

Kanun No. 1849

Kabul tarihi:19 /7/1931

Madde 1 —Ankara Şehri İmar Müdürlüğünün 1931 malî senesi masrafları için merbut (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 250,000 lira tahsisat verilmiştir.

Madde 2 — Ankara Şehri İmar Müdürlüğünün 1931 malî senesi varidatı merbut (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 250,000 lira tahmin edilmiştir.

Madde 3 — Ankara Şehri İmar Müdürlüğünün 1931 malî senesi kadrosu merbut (C) cetvelinde gösterilmiştir.

Madde 4 — Bu kanun 1 haziran 1931 tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

(Cetveller Resmî Gazetenin 1857 sayılı nüshasında münderiçtir.)

İsyan muntakasında işlenen ef'alın suç sayılmayacağına dair

Kanun

Kanun No. 1850

Kabul tarihi: 20/7/1931

Neşri tarihi: 29 /7/1931

Madde 1 — Erciş, Zilân, Ağrıdağ havalisinde vuku bulan isyanla, bunu müteakip birinci umumî müfettişlik mmta- kası ve Erzincan Plümür kazası dahilinde yapılan takip ve tedip hareketleri münasebetlerde 20 haziran 1930 dan 1 kânunuevvel 1930 tarihine kadar askerî kuvvetler ve Devlet memurları ve bunlarla birlikte hareket eden bekçi, korucu, milis ve ahali tarafından isyanın ve bu isyanla alâkadar vak'aların tenkili emrinde gerek müstakillen ve gerek müştereken işlenmiş ef'al ve harekât suç sayılmaz.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

26 /7/ 1931

Vilâyet İdaresi Kanunun bazı maddelerini muaddiI Kanun

Kanun No. 1851

Kabul tarih : 20/7/1931

Neşri tarihi : 29/7/1931

Madde 1 — 1426 numaralı Vilâyet idaresi kanununun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Vilâyet idare şube reisleri; defterdar, mektupçu, maarif müdürü, nafia başmühendis veya mühendisi, hukuk işleri, sıhhat, ticaret, sanayi ve mesaî, orman, maadin, baytar, evkaf, tapu, nüfus, ziraat, iskân, posta, telgraf ve telefon, rûsumat başmüdürleri ve müdürleri ile polis müdürü veya bunun vazifesini ifa etmek için yerine kaim olandan ve jandarma kumandanlarından ibarettir.

Madde 2 — Mezkûr kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur.

Vali, 5 inci maddede zikrolunan Vilâyet İdare şube reisleri ve onların maiyetler ile 6 ıncı maddede zikrolunan kaza idare şube reisleri ve maiyetleri ve kaymakamlar hakkında ihtar, tevbih cezalarını resen tatbik edebilir ve taltifi mucip ahvalde takdirname verebilir.

İşbu tecziye ve takdirlerden şube idare reisleri ile nasbi ve tayini vekâletlere ait olan memurlar hakkındakilere dair Vali tarafından ait olduğu vekâletlere derhal malûmat verilir.

Madde 3 — Mezkûr kanunun 17 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur:

Valiler vilâyette devletin ve her vekâletin mümessili ve vekâletlerin idari ve siyasî icra vasıtası olup vilâyetin umumî idaresinden mes'uldürler ve bu itibarla vilâyette adli ve askerî daireler haricinde bilcümle umurda nezaret, murakabe ve teftiş hakkını haiz en büyük âmirdirler. Valilerin müddeiumumi ile münasebeti 1426 numaralı vilâyet idaresi kanununun 38 inci maddesine tâbidir.

Valiler her vekile karşı ayrı ayrı mes'uldür. Vekiller kendi vekâletlerine ait işler için resen valilere emir ve talimat verirler ve icabında takdir beyan ve ihtar cezasını resen tatbik ederler.

Takdirden veya ihtar cezasından derhal Başvekile malûmat verilir. Bundan maada her vekil vali hakkında icra Vekilleri Heyetine taltif ve tecziye teklifinde bulunabilir. Valiler icra Vekilleri Heyeti kararıle her zaman vekâlet emrine alınabilecekleri gibi tekaüde de sevkolunabilirler.

Madde 4 — Mezkûr kanunun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur.

Vekâletin rüesayi memurin ile ve memuriyetleri daireleri bir kaç vilâyetten mürekkep diğer teşkilât memurları ile resen muhaberele icraî bir hükmü ihtiva etmiyen yalnız teknik ve hesabata ait hususlara münhasırdır.

Şu kadar ki bu memurlar valilerin talep edecekleri her türlü malûmatı teknik ve hesaba ait de olsa vermeğe mecburdurlar.

Madde 5 — Mezkûr kanunun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur.

Adlî ve askerî daireler müstesna olmak üzere vilâyette mevcut bilûmum devlet daire ve müesseseleri valinin teftiş ve murakabesi altındadır.

Vali teftiş muamelesini bizzat yapabileceği gibi daire reisleri ve mensup olduğu vekâlet müfettişleri vasıtasile de icra edebilir. Vekâlet müfettişi ile teftiş ettirmek için vekile müracaat olunmak lâzımdır.

Vali bir vilâyete şâmil memuriyetlerin ancak kendi vilâyeti dahilindeki işlerini teftişe salâhiyettardır.

Teftiş neticesinde vazifesi başında kalmasında mahzur görülen memurlara, mes uliyeti üzerine alarak, idareten işten el çektirebilir ve keyfiyeti derhal ait olduğu vekâlete bildirir.

Madde 6 — Mezkûr kanunun 49 uncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur:

Adlî ve askerî daireler müstesna olmak üzere kaza dahilinde bulunan bilûmum devlet daire ve müesseseleri kaymakamın teftiş ve murakabesi altındadır. Teftiş neticesinde vazifesi başında kalmasında mahzur görülen memurlara valinin muvafakati alınmak şartile işten el çektirebilir.

Madde 7— Vali ve kaymakamlar, halkın askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikâyetlerini kabul ve askerlik şubelerine yazarlar, cevabı kâfi görmedikleri takdirde mıntakası fırka kumandanlıklarına ve Millî Müdafaa Vekâletine müracaat ederler.

Bu makamlar tarafından lâzım gelen tahkikat yapılarak icabı kanunisi ifa ve neticesinden Valiler veya kaymakamlar haberdar edilir.

Madde 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 9 — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil ve Adliye, Millî Müdafaa, Dahiliye, Hariciye, Maliye, Maarif, Nafia, İktisat, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekilleri memurdur.

26 /7 / 1931

1852 numaralı kanun ispiro ve ispirotlu içkiler inhisarı idaresinin 1931 malî senesi bütçesi hakkında olup Resmî gazetenin 1859 sayılı nüshasında münderiçtir.

1853 numaralı kanun Tuz İnhisarı Umum Müdürlüğü 1931 malî senesi bütçesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1859 sayılı nüshasında münderiçtir.

1854 numaralı kanun Tütün İnhisarı İdaresinin 1931 malî senesi bütçesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1859 sayılı nüshasında münderiçtir.

**26 Mayıs 1927 tarih ve 1050 numaralı Muhasebei
Umumiye Kanununun 83 üncü maddesine
bir fıkra ilâvesine dair**

Kanun

Kanun No. 1856

Kabul tarihi : 21 /7/1931

Neşri tarihi : 30 /7/ 1931

Madde 1 — Muhasebei Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) fıkrasındaki (askerî devair mutemetlerine) ibaresinden sonra (ve elçilerle konsoloslara) ibaresi ilâve edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

26 /7/1931

**Yeniden tam teşekküllü elli nahiye teşkiline
ve 1452 numaralı kanuna merbut
2 numaralı cetvelin tadiline dair
Kanun**

Kanun No. 1857

Kabul tarihi: 21/7/ 1931

Neşri tarihi : 30/7/1931

Madde 1 — Yeniden teşkil olunacak tam teşekküllü elli nahiye de istihdam edilecek olan ve merbut (A) cetvelinde derece, adet ve maaş miktarları gösterilen memurlara ait teşkilât kadrosu 1932 malî senesi iptidasından muteber olmak üzere 1452 numaralı kanunun 2 inci maddesine merbut (2) numaralı cetvele ilâve olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

26/7/1931

[A] Cetveli

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet Maaş	
12	Birinci sınıf nahiye müdürü	50	25
19	Nahiye tahrirat kâtibi	50	10
19	Nahiye nüfus memuru	50	10

1858 numaralı kanun distofajın tahsisatının mütedavil sermaye olarak kullanılması hakkında olup Resmî Gazetenin 1860 sayılı nüshasında münderiçtir.

Jandarma Efradı Kanun

Kanun No. 1861

Kabul tarihi :21/7/ 1931

Neşri tarihi : 30/7/1931

Madde 1 — Cümhuriyet jandarması; efrat ve küçük zabıt dereceleri şunlardır:

- A) Jandarma namzedi,
- B) Jandarma neferi,
- C) Onbaşı,
- Ç) Gedikli çavuş,
- D) Gedikli başçavuş muavini,
- E) Gedikli başçavuş,
- F) Başgedikli,

Madde 2 — Cümhuriyet jandarması efrat membaları şunlardır:

A) Askerlik mükellefiyeti kanunu mucibince 18 yaşını bitirmiş gönüllüler,

B) Askerlik mükellefiyeti kanunu mucibince Millî Müdafaa Vekâletince jandarmaya verilecek mükellefler,

C) Ordu ve jandarmadan ayrıldıkları müddet iki seneyi ve yaşları yirmi sekizi geçmiyen nefer ve onbaşılar,

Madde 3 — Jandarma gedikli küçük zabitlerinin membaları şunlardır:

A) Jandarma onbaşıları,

B) Gedikli küçük zabıt ihzarı ve gedikli küçük zabıt mekteplerinden jandarma hesabına çıkacak olanlar,

C) Ordu ve jandarmadan ayrıldıkları müddet en çok iki seneyi geçmiyen gedikli küçük zabitlerle orduda taahhüt ettiği müddet bitince temdidini jandarmada yapmak istiyen gedikli küçük zabitler,

Ç) Ordu ve jandarmadan ayrıldıkları müddet iki seneyi ve yaşları yirmi sekizi geçmiyen ve gedikli küçük zabıtlığe talip olan ordu ve jandarma sınıf küçük zabitleri,

Madde 4 — ikinci maddenin (A) ve (B) fıkralarındaki membalardan gelenler; jandarma efrat mekteplerinde bir talim ve terbiye devresi geçirdikten sonra, (C) membaından geleni erden evvelce jandarmada bulunmuş ve talim ve terbiye edilmiş olanlar; doğruca. Orduda talim ve terbiye edilmiş olanlar; jandarma meslek kursundan geçirildikten sonra jandarma kıt alarına verilirler.

Madde 5 — Ordu ve jandarma sınıf küçük zabitleri, jandarma onbaşıları ve gedikli küçük zabıt ihzarı mektebini bitirip kıt ada onbaşı nasbedilenler talimatında yazılı şartları haiz ve muvazzaflık hizmetinden başka ayrıca üç sene hizmeti taahhüt edip geldiki küçük zabıt mektebini ve meslek kursunu muvaffakiyetle bitirenler; gedikli çavuşluğa terfi edilirler.

Madde 6 — Evvelce orduda hizmet etmiş ve fakat ayrıldıkları müddet iki seneyi geçmemiş olan gedikli küçük zabıt-

lerle orduda taahhüt ettiği müddeti bitirip jandarmaya naklen temdidini istiyen gedikli küçük zabitler, talimatına göre lâzım gelen şartları haiz oldukları halde eski rütbe kıdem ve maaşlarile jandarma meslek mektebine alınabilirler.

Bu mektebi muvaffakiyetle takip ve ikmal ederlerse jandarma gedikli küçük zabitiğiîe jandarmaya kabul olunurlar. Temditleri işbu kabul tarihinden başlar.

Evvelce jandarmada hizmet etmiş ve fakat ayrıldıkları müddet iki seneyi geçmemiş olan gedikli küçük zabitler lâzım gelen şartları haiz oldukları halde, eski rütbe, kıdem ve maaşlarile jandarmaya kabul olunabilirler.

Madde 7 — Jandarmada hizmet müddetleri; arzu ve talep üzerine temdit olunur. Beher temdit müddeti; üç seneden ibaret devredir, ilk dört devreden sonra müteakip devreler; birer senedir.

İlk mükelleflğini veya gönüllü olarak taahhüt ettiği müddeti bitirip hizmette kalmağı istiyen talimatındaki şartları haiz olan neferlerin dört defaya kadar onbaşı ve daha yukarı rütbedekiîerin yaş haddine kadar temditleri; Jandarma Umum Kumandanlığınca kabul edilebilir.

Madde 8 — Ordudan terhis edilip jandarmaya yazılan neferler, onbaşılar ve sınıf çavuşları; birinci temdit devresine, evvelce jandarmada hizmet etmiş ve terhis edilmiş olanlardan tekrar girenler; bitirdikleri devreyi takip eden temdit devresine kabul olunur ve o devreye mahsus maaşı alırlar ve eski rütbelerini de muhafaza ederler.

Madde 9 — Gedikli küçük zabitlerden filî veya taahhüt ettikleri müddeti bitirip tekrar hizmette kalmağı istiyenlerden talimatında yazılı şartları haiz olanların hizmet müddetlerinin temdidi Jandarma Umum Kumandanlığınca kabul olunabilir.

Madde 10 — Temditli gedikli küçük zabitlerle onbaşı ve neferler; taahhüt ettikleri müddeti bitirmeden istifa edemiye cekleri gibi tayin edildikleri her mahalle gitmeğe mecburdurlar.

Madde 11 — Her sene umumî mürettebatının ne kadarının temditli olacağı ve ne kadar temditli kabul edileceği Jandarma Umum Kumandanlığınca tesbit olunur.

Madde 12 — Jandarma efrat ve gedikli küçük zabitlerine ayda maktuan aşağıdaki cetvelde yazılı maaşlar verilir:

Derecesi	Temditsiz	Birinci temdit	İkinci temdit	Üçüncü temdit	Dördüncü ! ve müteakip temdit
	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira
Jandarma namzedi	0,50	0	0	0	0
Nefer	1	8	14	21	26
Onbaşı	2	11	17	24	29
Gedikli çavuş	25	33	38	43	48
Gedikli başçavuş muavini	0	43	48	53	58
Gedikli başçavuş	0	53	58	63	68
Başgedikli	0	63	68	73	78

Gedikli küçük zabitlerin harcira ve tekaüt hesaplarında esas olan aslî maaş; gedikli çavuş 500 kuruş, gedikli başçavuş muavini 700 kuruş, gedikli başçavuş 900 kuruş, başgedikli 1200 kuruştur.

Madde 13 — Jandarma gedikli küçük zabitlerinin her rütbeye ait terfii asgarî müddetleri üçer senedir. Bu müddetin hitamında münhal olmadığından dolayı terfi edemiyenlerin

maalarına bir rütbe için ve bir defaya mahsus olmak üzere beş lira zammolunur.

Madde 14 — Seyyar ve sabit toplu kıt'alarda ve müesseselerde ve mekteplerde bulunan nefer, onbaşı ve küçük zabıtlar tayinat ve yem kanununa tevfikân istihkakları kazana konmak suretile iâşe edilirler.

Küçük zabıtlardan arzu edenlerin ve talimatla tayin edilen müteferrik hizmetlerde bulunan nefer ve onbaşılardan, muayyenatı aynen ve yahut mahallî rayiç üzerinden bedelen verilir. Kazandan iâşeleri mümkün olmıyan vilâyetlerin sabit jandarma kıt'aları karakollarındakilere maktûan ve peşin olarak ayda maaştan başka ayrıca 14 lira iâşe bedeli verilir. Bu gibilerin vefatı vukuunda iâşe bedeli bakiyesi geri alınmaz.

Madde 15 — Jandarma efrat, onbaşı ve küçük zabıtları; hükümetçe giydirilir ve teçhiz edilir.

Madde 16 — Gedikli küçük zabıtlara harcırah kanununa göre harcırah verilir. Başgediklilerden müteahhil olanların aile harcırahı da verilir.

Madde 17 — Gedikli küçük zabıtlar tekaüde istihkak kazanmak için 20 sene hizmete mecburdurlar.

Bunlardan arzu edenler 12 inci maddenin son fıkrasında yazılı aslî maaşlar üzerinden 1683 numaralı kanuna göre tekaüt edilirler. Tekâüt edilenlere hini tekaütlerinde ayrıca 500 lira mükâfat verilir.

Madde 18 — Yirmi sene hizmet eden onbaşılar terhislerinde üç yüz lira, dördüncü temditten sonra terhis edilen jandarma neferlerine terhislerinde yüz elli lira mükâfat verilir.

Madde 19 — Neferler için yaş haddi; otuz sekiz, onbaşı ve gedikli çavuşlar için kırk üç, gedikli başçavuş muavinleri ve başçavuşlar için kırk beş; başgedikliler için elli yaştır.

Madde 20 — Jandarmaya girmezden evvel haysiyet ve namusu bozan bir suçtan dolayı mahkûm olanlarla her hangi bir suçtan dolayı üç ay ve daha ziyade hapse mahkûm olanlar; jandarmaya kabul olunamazlar.

Askerî ceza kanununa göre tardı veya rütbenin geri alınmasını müstelzim ef'alden maada mezkûr kanunun 85, 87, 88, 89, 90, 91 ve 97 inci maddelerinde yazılı suçlardan dolayı mahkûm olanlarla gene bu kanunun 150, 151, 152 ve 153 üncü maddelerinde münderiç haysiyet ve şerefe dokunan suçlardan dolayı mahkûm olanlar ve âr ve hicabı mucip bir harekette bulundukları müteselsil âmirlerince yapılan tahkikatla sabit olanlar temditli efrattan iseler kayıtları talimatnamesine tevfiikan Jandarma Umum Kumandanlığınca silinir. Mükellef efrattan iseler muvazzaf müddetleri vilâyetlerin sabit jandarma teşkilleri haricinde tamamlattırılır.

Madde 21 — Jandarma efradının kayıt ve kabulleri, terfi ve temdidi müddet şartları ve terkinin kayıt muameleleri, onbaşı ve gedikli küçük zabıtların ne suretle yetiştirilecekleri Jandarma Umum Kumandanlığınca tesbit olunur.

Madde 22 — Jandarma efradının kayıt ve kabulleri ve muhassasatları hakkındaki 812 numaralı kanun ahkâmı ve jandarma ve hudut kıtatının küçük zabitan ve neferlerinin usulü işleri hakkındaki 947 ve 1762 numaralı kanunların jandarmaya ait hükümleri mülğadır.

Madde 23 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 24 — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

Birinci muvakkat madde — Halen jandarmada müstahdem çavuş ve başçavuşlardan ve bu kanunun 3 üncü maddesinin (Ç) fıkrası mucibince kabul edilecek sınıf küçük zabitlerinden gedikli sınıfına nakle talip olanlar; bütçe ve kadronun müsaadesine, kıdem ve ehliyet ve iktidarlarına nazaran peyderpey gedikli tahsiline sevkolunurlar. Bunlardan ordunun sınıf çavuşları gedikli çavuş olduktan sonra ayrıca meslek kursuna gönderilirler.

Tahsillerini muvaffakiyetle ikmal edenlerden çavuşlar; gedikli çavuşluğa, başçavuşlar ve muavinleri gedika başçavuş muavinliğine nakil ve tayin edilirler ve temdit devrelerine nazaran bu kanunun tayin ettiği gedikli muhassasatmı alırlar,

İkinci muvakkat madde — Halen jandarmada müstahdem çavuş ve başçavuşlardan gedikli tahsiline muvaffak olmıyanlarla bu kanunun neşrinden itibaren altı ay zarfında gedikli mektebinde tahsile talip olmıyanlar bir daha gedikliye nakle talip olamazlar.

Bunlar bulundukları rütbenin mafevki rütbeye terfi edemezler. Ancak usulüne tevfikan temditleri kabul edilebilir.

Gedikliye talip sınıf küçük zabitlerinden olup gedikli tahsiline gönderilmemiş ve fakat kıdemleri gelmiş ve ehliyetleri tasdik edilmiş olan çavuşlar, başçavuş muavinliğine, başçavuş muavinleri başçavuşluğa terfi edilirler.

Üçüncü muvakkat madde — Sınıf küçük zabitlerinin iaşeleri bu kanunun 14 üncü maddesi hükmüne tâbidir. Bunlara ayda maktuan aşağıdaki cetvelde yazılı maaşlar verilir.

Rütbesi	Temidsiz	Birinci temdit	İkinci temdit	Üçüncü temdit	Dördüncü ve müteakkip temdit
	Lira	Lira	Lira	Lira	Lira
Çavuş	3	19	31	36	42
Başçavuş muavini	4	20	32	37	43
Başçavuş	5	21	33	38	44

Dördüncü muvakkat madde Sınıf küçük zabıtlarından 20 sene hizmet edenlere; terhisleri zamanında 500 lira mükâfat verilir.

Bunların taahhüt ettikleri müddetçe hizmet mecburiyetleri 10 uncu maddede ve yaş hadleri; 19 uncu maddede olduğu gibidir.

26/7/1931

1862 numaralı kanun Seyrisefain idaresinin 1931 malî senesi bütçesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1860 sayılı nüshasında münderiştir.

1863 numaralı kanun 26 mayıs 1930 tarihli Türkiye - Almanya ticaret mukavelenamesine merbut (B) listesinin 136 (B) fıkrasının tadili hakkında olup Resmî Gazetenin 1860 sayılı nüshasında münderiştir.

**Mübadele ve tefviz işlerinin kat'î tasfiyesi
ve intacı hakkındaki 19/3/1931 tarih ve
1771 numaralı kanuna müzeyyel**

Kanun

Kanun No. 1860

Kabul tarihi: 21 /7/ 1931

Neşri tarihi : 30 /7/ 1931

Madde 1 — Mübadele ve tefviz işlerinin kat'î tasfiyesi ve intacı hakkındaki 19/3/1931 tarih ve 1771 numaralı kanunun 2 inci maddesi veçhile istihkaklarından fazla mal tefevvüz etmiş olup fazlasını borçlanan veya borçlanmak vaziyetinde bulunan mübadillerin ve harp işgal dolayısıyla dahile iltica eden veya her hangi bir sebeple naklolunanların yalnız meskene mahsus olmak üzere iskânı adî derecesine kadar olan borçları affolunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

26/7/1931

T. B.M.M. Kararları

643 numaralı karar Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan tetkik ve teftiş neticesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1838 sayılı nüshasında münderiçtir.

**İhtiyat Zabıt ve İhtiyat Askerî Memurları
Kanununun muvakkat maddesinin
(C) ve (D) fıkralarının tefsirine
mahal olmadığı hakkında**

Karar No. 644

ihtiyat zabıtları ve ihtiyat askerî memurları hakkındaki 1076 numaralı kanunun muvakkat maddesinin C ve D fıkralarına alâkadar olanlar, mezkûr kanunun mer'iyetinden evvel ihtiyat zabiti yetiştirmek için ittihaz edilmiş olan muhtelif usul ve şartlara tevfikân talim ve hizmet görmekte iken bir çok sebep ve icaplar dolayısıyla mezkûr şartları tamamlamadan evvel hizmetten terhis edilmiş ve ihtiyat zabıt namzetliği sıfat ve hakkını muhafaza ederek ihtiyat zabıt vekilleri neticelenmemiş olanlardır.

Bu gibilerin noksan kalan muamelelerinin ikmali ve vaziyetlerinin intaci için hizmete ve talime çağırılmaları, ihtiyat sınıfında bulunanların talim ve manevra gibi çağırılışları mahiyetinden başka bir mahiyettedir. Bu itibarla bunların, 1111 numaralı Askerlik Mükellefiyeti Kanunundaki talim müddeti olan 45 gün kaydına tâbi olmayıp C ve D fıkralarında yazılı müddetlere tâbi olmaları tabiidir.

Aynı mülâhaza veçhile hizmet ve talime çağırılan mezkûr ihtiyat zabıt namzetlerinin silâh altında bulundukları müddetçe maaş ve memuriyetleri hakkında da 2 7 kânunuevvel 1928 tarih ve 139 numaralı tefsiri kanunî hükmünün tatbiki lâzım gelir.

Yukarıda yazılı maksat için talim davetine icabet etmiyenlere tatbiki icap eden cezaların ihtiyat efradından olanlara tertip edilen cezaların aynı olması da kanun ica- bındandır.

Binaenaleyh mes'eleye taallûk eden kanun hükümleri sarih ve vazih olduğundan keyfiyetin tefsirine mahal olmadığına karar verilmiştir.

2/7/1931

Başvekil İsmet Paşa hazretlerine itimat beyan olunduğu hakkında

Karar No. 645

Bazı gazetelerin takip ettikleri neşriyat tarzı hakkındaki yapılan istizah neticesi Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine müttefikane itimat beyan edilmiştir.

5/7/1931

Matbuat hürriyeti hakkındaki müzakeratın gazetelerde aynen neşrine dair

Karar No. 646

Meclisi Âlinin 5/ VII /931 tarihli in'ikadmda matbuat hürriyeti hakkında cereyan eden müzakeratın, Türkiyede münteşir bütün yevmi gazetelerin ilk çıkacak nüshalarının ilk sahi-felerinden başlayarak aynen ve bilâmütalea neşri takarrür etmiştir.

(Müzakeratı ihtiva eden 22 inci in ikada ait 5 /7/1931 tarihli T. B. M. Meclisi Zabıt Ceridesi merbuttur.)

5/ VII/ 1931

Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin beyanatının neşir ve ilânı hakkında

Karar No.647

Neşri tarihi: 13/7/1931

Meclisi Âlinin 5/7/1931 tarihli in ikadında Başvekil İsmet Paşa Hazretleri tarafından vaki beyanatın memleketin her tarafında neşir ve ilânı takarrür etmiştir.

11 / 7/ 1931

**Başvekil İsmet Paşa Hazretlerinin
yukarıdaki Büyük Millet Meclisi Heyeti
Umumiye Kararında
zikrolunan**

Beyanatı

Muhterem Efendiler;

Hatıpler mevzuu bahsolan mes'eleden heyecan ve infialle bahsettiler. Memlekete zarar olmak üzere gösterdikleri misaller, teşrih ettikleri esaslar intibahı muciptir. Bütün bu tafsilatın içinde, hükümete teveccüh eden itabı takdir etmiyor değilim. Bu kadar şikâyetle mahal vermek için hükümetin bir çok tedbirlerde eksiklik etmiş olması lâzımdır.

Matbuat hürriyetinin sui istimaline karşı hükümetin elinde medarı tatbik olacak hem salâhiyet vardır, hem de memlekette mer i olan kanunlar vardır. Kanunların cereyanı tabiisini bilirsiniz. Şahsiyata taallûk eden matbuat ceraimi şahıslar tarafından mahkemelerde tahrir olunur. Hükümete taallûk eden ceraim mahkemelerde takip olunur. Idâkimlerin vereceği hükümler ile şikâyetler adlî neticeye raptolunurlar. Hükümetin bundan başka da salâhiyeti vardır. O da kendi takdirine göre her hangi bir gazeteyi intişardan menederek kapatmaktır. Eğer matbuat hürriyeti feyiz verecek bir tarzda devam etmi-

yorsa ve bir çok mahzurları davet ediyorsa bundan tevellüt eden şikâyetleri derece derece kısımlara ayırmak lâzımdır. Ya kanunî yolda takip ederken zabıta, müddeiumumilik, adliye ve saire tesirini göstermeğe kifayet etmiyor veya onların sahaları haricinde kalan mes elelerde hükümet kanunun kendisine verdiği salâhiyeti tatbikte ihmal ediyor ve yahut mevcut olan dört elde bulunan salâhiyet ve mer'î olan kanunların hükümleri haricine çıkacak kadar ciddiyet ve ehemmiyet peyda etmiştir. Bunun için hükümet hiç bir şey teklif etmiyor. Size bu üç istikamette cevap vereceğim.

Bu defa vaziyet nedir? Hatipler muhtelif cepheden bu mes eleyi izah ettiler. Ben burada geçen sözleri dikkatle dinledim. Zaten hatiplerin gösterdiği endişeyi yalnız burada, Büyük Millet Meclisinde vuku bulan müzakerattan değil, halktan ve bir çok vatandaştan da işitmişimdir. Mes'ele ehemmiyetle nazari dikkate alınacak, müstacelen düşünülecek bir mahiyet almıştır. Müsaade buyurursanız bugünkü vaziyetin manasını izah etmek için size biraz eski zamandan bahsetmeliyim. Matbuat hürriyeti amelî sahada vazih ve kısa bir ifade ile nasıl anlatıla- bilir? Bu memleketin ötedenberi istediği matbuat hürriyeti nedir?

Bu memlekette - tabî her memleketin istidadı da öyledir - bir matbuat hürriyeti diye ilk önce, mevkii iktidarda bulunan hükümete karşı ulu orta ve ölçsüz söylenebilmesi kastedilir. Milletlerde matbuat hürriyetinin ilk miyarı budur. Bu imkân, katolunacak ilk merhaledir. Memlekette her hangi bir gazete çıkabilsin doğruca hükümete karşı mevkii iktidarda bu-

lunan kimse aleyhine - meselâ İsmet Paşa - söz söylenebilsin bunun böyle olabilmesi matbuat hürriyetinin ilk miyarıdır. Söylenen sözlerin doğru veya yanlış olması münakaşası ondan sonra başlar. Milletler evvelâ bu neticeyi elde etmek için uğraşırlar ki biz de bunun için uğraşmışızdır. Hatta çocukluğumuzda böyle bir manzara görmek için müştak ve mütehasir günler geçirmişizdir. Hükümetler ise, bilhassa uzun müddet söz söyletmeden kapalı kalmış devirlerden sonra kendileri aleyhine söz söylenmesine tahammül edemezler. Her milletin hususî istidatları vardır. Kendi halkımızın da kuvvetli yerleri olduğu gibi zayıf yerlerini de bilmeliyiz. Meselâ yazı ile gösterilen her şeyi doğru zannetmeğe halkımız daha ziyade mütemayildir. Gazete veya kitap basmış bunu mutlaka doğru olarak alır. Saniyen halkımız aleyhine söz söyliyeni mevkii iktidar sahibi bir adamın muhakkak itibarından kaybettiğini zanneder.

Üçüncü nokta, kapalı devirlerden sonra matbuat hürriyeti ilk devrede daima bir inkılâp vasıtası olarak kullanılmıştır. Bundan da hükümetler çok korkarlar, iktidar ve nüfuzunun sarsıldığı bir zamanda, on beş günlük bir fırsattan istifade edebilen gazeteler mevkii iktidardaki hükümeti devirebilirler. Bu da bu memlekette ötedenberi heves edilmiş bir mevzu olmuştur. Bu sebeplerledir ki hükümetler matbuatta kendi mevcudiyetlerinin ve siyasetlerinin tenkit edilmesine daima az tahammül etmişlerdir. Bu tehaşinin aksülâmeli olarak matbuat istenildiği gibi yazı yazmak hevesi olmuştur. Bu safha matbuat hürriyetinin ilk ve siyasî kademesidir.

Bir millet siyâsî hayatta inkişaf ve tekâmül ettikçe ve onu idare edenler tecrübeli ve muktedir oldukça bu siyâsî safhayı atlatmak kolaydır. Büyük Millet Meclisi milletin mukadderatına hâkim olduğundanberi geçen safhalar ve geçirdiğimiz tecrübeler o kadar mühimdir ki matbuat hürriyetinin hallolunmaz zannolunan ilk sarsıntı safhası muvaffakiyetle hallolunmuştur. Mevkii iktidarda bulunan hükümete hatta haksız olarak ulu orta her şey söyleniliyor. Bu suretle çok zaman geçiyor. Ne rejimin kuvveti ne de mevkii iktidarda olanların nüfuzu derhal zail oluyor. Esas olarak bildiğimiz sınıfları mütemadiyen terbiye ve ıslah etmeğe vakit ve çare bulabiliyoruz. Büyük Meclise itimadı nefisle ve cesaretle söyliyebilirim ki bir muhalif cereyanın derakap vücade getireceği bir tehlike derpiş etmiyoruz. Böyle bir tehlikeyi tasavvur etmiyoruz.

Arkadaşlarım; şimdi bundan sonra geçirmeğe mecbur olduğumuz safhalar matbuat hürriyetinin daha güç olan, daha muğlak olan safhalarıdır. Asıl hallolunması lâzım gelen güç şeyler de bunlardır. Bilirsiniz ki propaganda bu asrın başlıca silâhlarından. Matbuat hürriyeti bugün, 100 sene evvel zannolunduğundan daha ziyade ehemmiyet peyda etmiştir. Kıymeti bundan 100 sene evvelinden daha ziyade artmış değil aynı kıymettir. Tehlikesi daha ziyade artmıştır. Propaganda eğer müsait saha bulursa bir memlekette, bir millette yıkılmıyacak zannolunan en kuvvetli bir binayı dahi yıkabilir.

Muntazam, şuurlu, muayyen bir hedef aleyhine tevcih edilen propagandanın zaman ile sarsamıyacağı hiç bir kuvvet yoktur. (Doğru sesleri)

Arkadaşlar; propaganda ile kastolunan hedefi yıkmak için hakikaten muhalif söz söylemek te lâzım gelmez. Hatta doğru söyliyerek bimaqsadın yapılan tertipli bir propaganda bir hakikati yere sermek için kâfi gelebilir.

Hiçbir memleket bütün mes elelerini halletmiş ve cemiyetin bütün ihtiyaçlarına kâfi gelecek vesaiti elinde tutar değildir. Her memleketin bin tane ihtiyacı vardır. Eğer bir cemiyetin hayatını mutlaka fena görmek ve göstermek isteniliyorsa onun her muvaffakiyetli işini ters tarafından veya eksik tarafından göstermek mümkündür. Ne kadar şuurlu ve anlayışlı olursa olsun, hiç bir millet muntazam, müstemir ve daimî bir propagandanın tesiratına tahammül edemez. Bundan 50 -100 sene evvelki nazariyeler nihayet fikir münakaşasından ibarettir. Siz söylersiniz, ben söylerim, dinliyenler, hangi tarafı doğru bulurlarsa onu kabul ederler denilirdi.

Halbuki bugün bir çok devletler hatta aralarında münasebet kurmak için yekdiğeri aleyhine propaganda yapılmamasını şart koyacak kadar ileri gitmişlerdir. Bu memleketler asırlık hürriyet memleketleridir ki, bugün milletler tarafından yekdiğeri aleyhine maksadı mahsus ile yapılacak propagandaların zararlı tesirlerine tahammül edilemeyeceğini iddia ve ilân etmektedirler.

Demek ki muayyen maksatla yapılan propagandaların tesiratına karşı milletin müdafaa edilmeksizin mukavemet edebileceğini zannetmek hatadır. Bir cemiyetin hayatını mütemadiyen fena gösteren bir neşriyat o memlekette hiç bir hayır vücade getirmez.

Gençler ve çocuklar mütemadiyen fena idare olunduklarını, her şeyin fena olduğunu milletin büyük diye, iyi diye tanıyacak hiç bir şeyi olmadığını duya duya, okuya okuya yalnız bedbin ve meysus adamlar olur; milletin istikbalini idare edecek çocuklar genç yaşlarında bu kadar zehirli hava teneffüs ederek istikbale çıkarlarsa milletin atisinden nevmi olmak lâzımdır (Bravo sesleri). Muttarit ve mütemadi fena neşriyat bir memlekette ahlâkı iskat eder. Matbuat hürriyetinde bilhassa sui istimalâta karşı beklenen bir faide vardır. Matbuat vazifelerini iyi ifa ederse mevkii iktidarda bulunanlar, sahibi nüfuz olanlar sui istimalden tevakki için ayrıca bir mürakabe içinde ve tayakkuza mecbur bulunurlar. Matbuat hürriyetinden beklenen başlıca faidelerden biri budur. Fakat şuurlu bir mürakabe ifa etmek değil de, münhasıran fena görmek ve göstermek maksat olursa bununla yapılan mürakabe sui istimalâtı tenkis etmez, bilâkis doğru yoldan sapmağa müsait olanları hırsız olmağa teşvik eder. Çünkü namuslu adamın kolayca hırsızlık ile itham edilebilmesi ve hırsız muamelesi görmesi asıl hırsızları herkesin kendileriyle beraber olduğu zannına düşürür ve hırsızlar utanacak bir mevzu kalmadığını iddia ederler (Bravo sesleri). (Alkışlar).

Ahlâkî mes'elelerde, hüküm âdil olmazsa hükümden beklenen netice berakis olur. Mademki matbuat dediğimiz mevcudiyet bir mürakabe salâhiyeti iddia ediyor, eğer aynı zamanda kendilerinde mes'uliyet hissini bulmazlarsa ahlâk üzerinde, fikir üzerinde, cemiyet üzerinde tesirâtı tamamen akim kalır. Hayır tamamen muzır ve makûsü olur. Arkadaşlarım bir çok müşahedelerinden bahsettiler. Müsaade buyu-

rursanız sizi teferrüata girerek yormıyayım. Bugün heyeti celilenizi ıztıraba sevkeden ve bir çok vatandaşlarda aynı ıztırabı ve endişeyi uyandıran dert şudur. Bir nevi çaresizlik vardır ki, halledilemiyor. Bu çaresizliğin nasıl bir neticeye varacağını kimse tahmin edemiyor. İktisadî ahval üzerinde ise menfî neşriyatın tesiri ahlâk üzerindeki tesiri gibi fazladır, onun kadar tahripkârdır. İktisadî mes eleler zaten tedbirinin bulunması, anlaşılması güç ve bir çok şeraite tâbi olan muğlâk mevzulardır. Eğer bu mevzular üzerinde dahi mes uliyet ve hakikat hissinden maada olan küçük hisler, ihtiraslar hâkim olursa, zaten anlayışı karışmış olan muhtaripler büsbütün yanlış istikamete sevk olunur. Bunun yakın bir misalini söyliyeyim:

Meselâ; bu sene bütçeyi muvazeneye getirmek için tasarruf yapmak mecburiyetinde kalıyor ve bir çok külfetler, zahmetler ihtiyar ediyorsunuz. Bunu efkârî umumîye nazarında şu istikamette teşrih etmek gayet kolaydır. Mademki; bu tasarruf yapılabiliyordu, niçin daha evvelki senelerde yapmadınız. Bu tasarrufları daha evvel yapsa idiniz bugün daha çok paranız bulunacaktı ve bugünkü sıkıntıyı çekmezdiniz. Halbuki bu tasarrufları yapıyorsunuz. Fakat hususî bir buhran içinde, vesaitini kifayetini temin edebilmek için, bir çok ihtiyacı arzu etmiyerek kasretmek mecburiyetile yapıyorsunuz tıpkı bu tasarruf şu seviyede maişeti olan zevatın varidatından bir miktarı azalır azalmaz, gıdasını yarı yarıya kesmeğe, kısmağa mecbur olması kabilindendir. Böyle tasarruflardan çok elem duyulur. Çünkü yarın bunların tatbikatı başladığı zaman bir çok ihtiyaçların kasrolunduğu anlaşılacaktır.

Daha fazlası lâzım olan mekteplerden talebelerden bir kısmının ihmal edildiği anlaşılabacaktır. Daha fazlası lâzım olan hastahanelerden bir kısmının tehir edildiği anlaşılabacaktır ve saire.

Bu tasarruf ancak ızdırarlı zamanlarda tevessül edilebi elecek zarurî bir tedbir mahiyetindedir. Böyle mes'elelerin anlaşılması tabî istikametinden şaşırtılıp da başka istikamete sevk edildiği vakit efkârî umumiye zehirlenecektir. Bunlardan memlekette faide değil, zarar hasıl olur. Öyle şeyler gördüm ki artık tashih denilen mefhum muhitten çıkmağa başlamıştır. Her hangi yanlış bir havadisın neşrolunduğunu görüyorum. Güzel, yanlış işitmiş olabilirler. Yahut farkında değildirler. Bunun çaresi, mutat olan, medenî olan, İnsanî olan çaresi bu işin doğrusu bundan ibarettir demektir. Tebliği yaparsınız, alırlar ya inanmadıklarını gösterirler, yahut tahrif ederek neşrederler. İnanmadığını göstermek daha iyi bir şeydir. Çünkü bir mukabeleyi davet eder fakat tahrif ederek neşrederler. Bu zihniyet odur ki hakikatlerin tağlit olunmasından hakikatlerin anlaşılmasından faide ve menfaat beklemek zihniyetidir. Hakikatlerin tağlit olunmasından ve hakikatlerin anlaşılmasından faide bekliyen zihniyet mahzû serdir. (Bravo sesleri, alkışlar).

Eleminizi tahrik etmemek için size başka misaller söylemiyeceğim. Arkadaşlarımız kâfi derecede misaller söylediler. Efendiler, dava başına tekrar geliyorum, matbuat hürriyetinde bir nevi çaresizlik kendini göstermektedir. Hakikat hilâfında hasıl olan bir kanaati tashih etmeğe imkân yoktur. Peki her hangi bir siyasî veya İktisadî mes'eleyi doğru bir istikamette münakaşa etmek imkânı yoktur. Peki tahsilde bulunan

talebe üzerinde, çiftinde çalışan köylü üzerinde, şehirde ya şıyan vatandaşlar arasında mütemadiyen zehirli hava ciğerleri zehirlemektedir. Bunun;neticesi nereye varacaktır? Çare olmak üzere derhal hatıra gelen elimizde bulunan bir salâhiyeti, yani kapatmak salâhiyetini tatbik etmektir. Bunu tatbik etmedik. Vaziyete çare değildir de onun için tatbik etmedik. Senelerdenberi ısrarla anlatmak istediğimiz bir prensip vardır. Matbuatın hürriyeti mes elesi artık bir hükümet mes'elesi değil, bir millet mes'elesidir. Hükümet mes'elesi zannolunan matbuat hürriyetinin bir millet mes'elesi olduğunu söyleyebilmek için bunları söyleyen adamın senelerce her türlü tenkide maruz olması ve bunlardan ürkmeyecek, kork- mıyacak kudrette olduğunu isbat etmesi lâzım gelmiştir. (Bravo sesleri, alkışlar). Eğer bundan üç beş sene evvel bu bir hükümet mes'elesi değil, millet mes'elesidir deseydim, evet, mevkii iktidarda olan adam efkârı asıl tevcih ettiğim hükümet mes elesinden çevirmek için mes eleyi böyle teşrih ediyor denilecekti.

Bugün vaziyeti cesaretle anlatmamın sebebi İsmet Paşanın bütün bunları millete alınının akile söyleyebilecek imtihanı geçirmiş olmasıdır (Şiddetli alkışlar). Matbuat hürriyeti denilen mes eleyi korkmaksızın milleti asrı idaresinde esaslı -bir vasıta olarak ele almak zamanı gelmiştir. (Bravo sesleri).

Birinci mes'ele şudur: Matbuat hürriyeti bu asrın en yeni en müessir millî vasıtalarından biridir. Memlekette matbuat olmaksızın halk idaresinin bulunduğunu farzetmek ihtimali yoktur. İkinci mes'ele şudur: Matbuat hürriyeti; iyi kullanılmayan yerde memleketi felâha sevketmez. Bilâkis o memle-

ketin batırılmasını tacil eder. Bu iki zıddı telif etmeğe mecbursunuz. Bugün Türkiye'nin mukadderatına hâkim olan Büyük Meclisi bu iki zıddı telif vazifesi karşısında bulunuyor. Matbuatın hürriyeti baki kalacak ve matbuat hürriyeti memlekete zarar vermiyecektir. Bu istikamet yalnız hükümetin elinde değildir. Bu, hükümetin eline en sonra geçecektir. Bunu bütün milletin müşterek vazifesi ve müşterek mes'elesi olarak zihinlere telkin etmek lâzımdır. Eğer hocalar kürsülerinde tahsil ettirdikleri çocuklara mütemadiyen zehirli havalar içinde yüzdüklerini görürler ve aldanmayınız dört beş şuarsuz kendini kaybetmiş, küçük tıraşlara mağlûp olmuşlar, bu marifetleri yapabilir diye mütemadiyen söylemezlerse, eğer bu memleketin hukukşinasları baştan başa zehirli olan bu havayı görürler, zerre kadar müteessir olmazlar ve lâkayit kalırlarsa ismet Paşa bu meseleyi nasıl halletsin (Alkışlar). Rast geldiğim gazeteyi kendi takdirime göre kapatacağım, ertesi günü tekrar kapatacağım, böyle bir hiyanetin halk idaresi ile münasebeti nedir? Bunu ben bugün böyle kullanacağım, yarın başkası bunu aynı isabetle yapabilir mi? Memleketin hukukçularının, hocalarının mes'eleyi münhasıran hükümete bırakması memleketi kapkara istibdada sevketmeleri demektir. (Sürekli alkışlar), (Bravo, yaşa sesleri). Diğer bir nokta da şudur. Matbuat hürriyeti denilen şey halk idaresini tanzim eden usullerde ve siyasî mücalede milletlerin evvelâ geçmeğe mecbur oldukları geçittir.

Büyük Millet Meclisi kürsüsünden bir çok vesilelerle matbuat hürriyetinin zararlarının karşı devanın yine matbuat hürriyetinden bahs olunmuştur. Bu nedir? Bu mes'ele mat-

buat faaliyetinde zâfa taallûk eden gizli ve dolaşık usulleri en iyi yine gazeteler bilirler, milletin hayatına zarar veren istikametlere karşı salim kanaatte bulunan matbuat cesaretle mücadeleye mecburdurlar. Matbuat hürriyetinin zararlarını evvelâ arkadaşları olan diğer matbuatı bertaraf etmek mecburiyetindedir. Evvelden matbuat yekdiğerini murakabe etmelidir. Fena sözler, fena neşriyat memleketin efkârını fena istikamete sevk ediyorsa buna iştirak etmiyen matbuat tek cephe alarak cesurane diğerlerinin üzerine atılmak, mütemadiyen efkârı umumiyeyi tenvir etmek, zehirden kurtarmak lâzımdır.

Halk idaresinde siyasî vaziyette bulunanlar memleketi idare eden Başvekilmiş gibi hususî mes'uliyet hissile mütehasşis olmak lâzımdır. Yedi yaşındaki çocuğa ders vermek için muallimi hususî bir çok takyidata tâbi tutuyoruz. Bir milletin efkârına hergün bir fikir telkin etmek iddiasında bulunan adamlar bir takım mürakabelere tâbi olmalıdır. Bu mürakabelerin başında kanunî mürakabe hükümsüz, bu mürakabelerin başında evvelen diğer matbuat gelir. Ondan sonra cemiyetin siyasî hayatında bulunanlar mürakabe ederler. Kanunî mürakabeler son çarelerdir.

Arkadaşlar; ben bir çok zamanlar gayretle ve endişe ile bu hayatı takip ettim. Erbabı namus haysiyetlerini tehlikede görerek memleketin mukadderatında fikir ve meşguliyet sahibi olmak endişesile yavaş yavaş kendilerini siliyorlar. Herkes her hangi bir vesile ile kendisini matbuat diline düşürüp te haysiyetinin örselenmesinden, insan yüzüne bakamıyacak hale gelmesinden korkuyor.

Arkadaşlar! Eğer bir memlekette erbabı namus lâakal eşirra kadar sabur olmazsa, o memleket behemehal batır (Sürekli alkışlar). Halk idaresi, hepimizin idaresi, millet idaresi diyoruz. Bu iddiada bulunan herkesin millete taallûk e- den mes'elelerde hissesi ve mes'uliyeti olmak lâzımdır. Eğer bir hükümet bütün mes'eleleri halledecekse onun kurunu vusta padişahından ne farkı vardır? (Bravo sesleri, alkışlar). Benim görüşüm matbuatın haklı veya haksız tarizlerde, tenkitlerde geçen zamandan istifade edilmiştir. Endişe veren yerlerini tebarüz ettirdiğimiz gibi istifadeli olan yerleri de tasdik etmeliyiz.

İstifadenin başı bence, bilhassa matbuatın çok faal bulunduğu İstanbul'da gördüğüm tekâmüldür. İstanbul çok neşriyat ve mücadelâta muhatap olduğu halde, efkârî umumiyesinde salim bir sükûnet hasıl olmuştur.

Bir de asıl gördüğüm terakki, matbuat mes'elelerinin bütün memlekette uyandırdığı heyecan ve infialdir ki Büyük Meclis ona bugün şahit olmakla milletin efkârî umumiyesine tamamen tercüman olmuştur. Böyle bir aksülâmel ve hassasiyetin uyanması bence matbuat hürriyetinin sui istimaline sahne olan bir memlekette büyük bir terakkidir. Eğer fikirlerimizde, siyasî hayatımızda müessir olmak iddiasında bulunan matbuata karşı bütün memleketin alâkasını ve heyecanını aynı dereceye vardırabilirsek mes'ele yoktur. Matbuat mürkabe altına girmiştir ve fazla söyledikleri aşgîn ve taşgîn gittikleri işler için milletin mürakabesi altına girmişlerdir. Halbuki, bugün demiyeim dün kadar vaziyet aksine idi. Tecavüz edenler devletin resmî kuvvetlerini dahi kendi tesirleri al-

tına almak iddiasında idiler. Hürriyet sui istimalâtma karşı eğer Büyük Meclisin alâkası, matbuatın mücadelesi, halkın intibahı, efkârî teyakkuz halinde bulundurabilirse ondan sonra kanunların iyi işlemesi ve doğru tanzim edilmesi için zemin ihzar edilmiş demektir.

Şimdi arkadaşlar, bu maruzatımla hükümetin elinde bulunan kapatma salâhiyetini niçin kullanmadığını izah etmiş oldum zannediyorum. Çünkü, cemiyet içinde matbuat hürriyetinin müsbet veya menfî kullanılmasının eşkâli tezahür etmedikçe hükümetin elinde bulunan salâhiyetin kullanılmasından ne bir mana çıkar, ne de bir faide hasıl olur. Bu yalnız bir şey ifade eder. Hükümet kendi takdirine göre tenkide maruz olmaktan korktuğu için... O salâhiyeti fevkalâde kullanmıştır. Bir hükümet böyle bir hükme maruz olmağı arzu etmez. Fakat bu nihayet şahsî bir mes'eledir. Hükümet kanunun kendisine verdiği salâhiyeti, kanunun gösterdiği lüzum ve zaruretler karşısında şahsî hislerden tecerriit ederek kullanmağa mecburdur. Bu noktai nazardan hakkınız vardır. Fakat millî hayatta matbuat hürriyetinin faideli ve mahzurlu tesirleri hakkında bir intiba ve muhakeme hasıl olmadıkça takdirî salâhiyetlerin kullanılmasından faide çıkmaz.

Bence bugün içinde bulunduğumuz devir, hukukşinasların devridir. Matbuat ne marifetler yapıyor. Bu hususta görmediğimiz tecrübe, görmediğimiz misal kalmamıştır. Mahkemeye giderler, daha dava yapılmadan efkârî umumiyede hâkimler üzerinde tesir yapmak için azamî şantaj yaparlar.

Matbuatın şu şirkete bu şirkete müracaat ederek şantaj yaptıklarını dahi iştmişimdir (Çok çok sesleri). Matbuat her

hangi bir mahkemeye verildiği zaman oradan kurtulmak için mutlaka kolayını bulurlar. Temditler, tevhitler, mazeretler ve zaruretler... Nihayet tecavüzler cezasız ve tecavüze uğrıyan- lar mahcup... Seneler ve seneler intibahı mucip olacak hiç bir ibret misali yoktur. Görüyorsunuz ki mes ele hükümet için şahsî bir mevzu değildir.

Eksik olan şey şudur: Adalet yerine gelmiyor. Bu evvel emirde münhasıran hukuşinasların vazifesidir. Eksik olan ve hata olan şeyimiz nedir. Hâkim buna karışmaz. Hâkim, kendisine verdiğimiz usul ve kanunu tatbik eder. Hukuşinaslar bu kadar tecrübeye göre eksiğin nerede olduğunu bilmezler mi? Kezalik gazeteciler rejimi müdafaa eden bu memlekette cümhuriyet terbiyesi vermek için mes'uliyet almış olan gazeteciler fena istikamette bulunan arkadaşlarının, ne oyunlar yaptıklarını hepimizden iyi bilirler. Sonra vatandaşlar, müteessir, muhtarip olan vatandaşlar neden ıztırap çektiklerini herkesten iyi bilirler. O kadar çok tecrübe yapılmıştır ki bu tecrübeler bir araya gelince bu memlekette matbuat hürriyetini rencide etmiyen onun faziletlerinden istifade eden her türlü sui istimalini bertaraf edecek olan bir kanun meydana çıkarmak mümkündür. Biz böyle bir kanun lâyihası hazırladık, fakat iddia edemeyiz ki bu lâyiha ile bütün ihtimalâtı derpiş ederek milletin hayatını teşevvüşten kurtaracak bütün tedbirleri temin edebildik. Bu hususta Büyük Millet Meclisinin müzaheretini isteriz. Burada çok tecrübeli olan her biri bir işte ihtisas kazanmış bir çok arkadaşlarımız vardır.

Çalışılan encümenlerde faal bulunurlarsa memlekette matbuat hayatının vatanın menafi ile vatandaşların menafit

ile telif edebilecek bir surette tanzim etmeğe imkân vardır. Sizden bu muaveneti rica ederim. Eğer bu da kâfi gelmezse endişe etmiyorum. Çünkü fena bir matbuat hayatının memlekete verebileceği zararları herkesten ziyade idrak ediyorsunuz ve herkesten ziyade kudret ve salâhiyetiniz vardır. Evet o da kâfi glmezse yeni bir tedbir düşünürsünüz. Bugün için alınacak başka bir tedbir yoktur. Bütün bu infialler alâkadarları intibaha sevk etmek için kâfi bir derstir.

Şimdi alacağımız ilk tedbir matbuat hayatında hürriyeti temin eden sui istimalin zararlarını mümkün olduğu kadar meneden iyi bir kanun vücade getirebilmektir. Bunun için bilhassa hukukşinasları vazifeye davet ederim. Memlekette bulunan mütehassıslardan da istifade edersiniz. Hukuk nihayet muayyen bir memleketin idaresini tanzim etmek içindir. Amelî bir şeydir. Hukuk mücerret bir şey değildir, idaresinden mes ul olduğumuz memleket halkının ihtiyacı ne ise esas prensibi muhafaza ederek onun istediği bir kanunu vücade getirmeliyiz. Biz bir kanun lâyihası teklif ettik, hal için gördüğüm başka bir tedbir yoktur. Eğer ümidimiz gibi matbuat hayatını memlekete zarar vermiyecek, bilâkis memlekete serbest münakaşanın feyzini temin edebilecek bir istikamet vermek müyesser olursa halk idaresinin geçmeğe mecbur olduğu ilk ve müşkül merhaleyi muvaffakiyetle atlatmış olacağız. Bu muvaffakiyet sizin olacaktır. (Şiddetli ve sürekli alkışlar)).

648 numaralı karar Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan tetkik ve teftiş neticesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1857 sayılı nüshasında münderiçtir.

649 numaralı karar Divanı Muhasebat ikinci reisliğine Seyfi ve azalıklarma da Mehmet İhsan, Emin Rifat, Halit ve Nazmi Beylerin intihap olundukları hakkında olup Resmî Gazetenin 1857 sayılı nüshasında münderiçtir.

650 numaralı karar hâkimlerin ayrı ayrı tasnife tâbi tutulmaları hakkında olup Resmî Gazetenin 1857 sayılı nüshasında münderiçtir.

651 numaralı karar Şûrayı Devlet mülkiye dairesi reisliğine Mithat, deavi dairesi reisliğine Saffet, Tanzimat dairesi reisliğine İsmail Hakkı ve umumî kâtipliğine de Edip Cemil Beylerin intihap olundukları hakkında olup Resmî Gazetenin 1858 sayılı nüshasında münderiçtir.

652 numaralı karar Büyük Millet Meclisinin tatili faaliyet etmesi hakkında olup Resmî Gazetenin 1858 sayılı nüshasında münderiçtir.

İcra Vekilleri Heyeti

Kararnamesi

Kararname No. 11216

Neşri tarihi: 20 Haziran 1931

Rehin üzerine ikrazatta bulunan müesseselerin teftiş ve mürakabesi hakkında iktisat Vekâletince tanzim ve Şûrayı Devletçe tetkik ve 26 /5/1931 tarih ve 4098 numaralı tezkere ile tevdi olunan merbut nizamnamenin mer'iyete vaz'ı; İcra Vekilleri Heyetinin 7/6/1931 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

7/ 6/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Adliye Vekili
Yusuf Kemal

Millî Müdafaa Vekili
Zekâi

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Hariciye Vekili
Dr. Tevfik Rüştü

Maliye Vekili
M. Abdülhalik

Maarif Vekili
Esat

Nafia Vekili
Hilmi

İktisat Vekili
Mustafa Şeref

Sıhhat ve İçtimaî M. V.
Dr. Refik

Rehin üzerine ödünç para verenler hakkında

Nizamname

Madde 1 — Rehin üzerine ödünç para vermek san'atı; menkul emval ile kıymetli evrak mukabilinde para vermektir. Banka muamelâtı bundan hariçtir. Emniyet Sandığı gibi hususî nizamnameleri olan müesseseler nizamnamelerine tabidirler.

Maaş cüzdanını teminat olarak kabul ile ödünç para verenler dahi bu nizamnamede gösterilen mürakabe hükümlerine tabidirler.

Madde 2 — İşbu nizamname hükümlerine mugayir olarak tarafeyn arasında yapılacak mukaveleler muteber değildir.

Madde 3 — Beş bin liradan aşağı sermaye ile rehin üzerine ödünç para vermek san atı yapılamaz.

Madde 4 — Hakikî ve hükmî şahıslar işbu nizamnameye yazılı usul dahilinde iktisat Vekâletinden mezuniyet vesikası almadıkça ödünç para vermek muamelerini yapamazlar.

Madde 5 — Rehin üzerine ödünç para verenlere üç sene için mezuniyet vesikası verilir. Müddet bitince yenilenmesi caizdir.

Madde 6 — Hakikî ve hükmî şahıslar mezuniyet vesikasını ticaret sicillerine kayıt ve ilân ettirerek ilân tarihinden itibaren muameleye başlar.

Madde 7 — Hırsızlık, kalpazanlık, dolandırıcılık, yağmacılık, yol kesmek, adam kaldırmak, eşyayı cürmiyeyi satın almak ve saklamak, emniyeti sui istimal, zimmete para geçirmek, sahtekârlık, ihtikâr, ve iflâs ile mahkûm ve hukuku âmmeden mahrum olanlara mezuniyet vesikası verilmez.

Madde 8 — Rehin edilen malların ödünç verene satılmış gibi muamele yapılması (faturalandırılması) memnudur.

Madde 9 — Rehin edilen mallar ödünç para alanın izni olmaksızın başkasına rehin edilemez.

2.— Mezuniyet talebi ve şartları

Madde 10 — Hakikî ve hükmî şahıslar birinci maddede gösterilen san'atı icra için bir arzuhal ile vilâyete müracaat ederler.

Bu arzuhalde:

- 1 - Müsted'inin adı, lâkabı
- 2 - Doğum tarihi, nereli olduğu, ikametgâhı
- 3 - Rehin işine koyabileceği sermayenin miktarı
- 4 - Hangi nevi mallar üzerine rehin muamelesi yapılacağı

yazılmalıdır ve arzuhale:

- 1 - Ehliyeti ticariye vesikaları
- 2 - Rehin işine konulabilen sermayenin beşte biri nisbetinde teminat akçesini havi malsandığı makbuzu ve yahut

Maliye Vekâletince kabul edilen bankalardan birinin teminat mektubu raptedilmelidir.

Madde 11— Merbutatile beraber işbu arzuhal üzerine Vilâyet iktisat ve Ticaret Müdürleri ve bu müdürlükler bulunmayan vilâyetlerde İktisat Vekâletine mensup müdür veya memurlar tarafından tetkikatı icra edilir, noksanı varsa ikmal ettirilir. Yedinci maddede muharrer suçlardan birile mahkûm olup olmadığı hakkında ait olduğu dairelerden verilen cevapları da raptedir. Vilâyet vasıtasile iktisat Vekâletine gönderilir. İktisat Vekâleti işbu evrakı tetkik edip muvafık görürse mezuniyet vesikasını tanzim ederek vilâyete gönderir. İktisat ve Ticaret Müdürlüklerinde ve bunların bulunmadığı vilâyetlerde iktisat Vekâletine mensup müdür veya memurlarca kaydedilerek müstediye verilir.

3.—Mükellefiyet ve teminat

Madde 12 — Ödünç para veren müesseselerce ödünç para vermek için konulan meblâğ sermaye sayılır ve mezuniyet devam ettiği müddetçe bu sermaye çoğaltılabilir. Fakat çoğaltılan sermayenin beşte biri nisbetinde olarak teminat akçesinin de çoğaltılması lâzımdır.

Madde 13 — Sermayenin çoğaltılması için malsandığı makbuzu veya banka teminat mektubu raptolunarak müracaat edilmek, müzeyyel bir mezuniyet vesikası daha almak icap eder.

Madde 14 — Teminat akçesi müessesesinin ödünç vermek işlerinden husule gelen zarar ve ziyan mahkûmiyetlerinin

veya rehin vermiş olanlar tarafından alınan hükümlerin tenfizine karşılıktır.

Madde 15 — Teminat akçesi bütün muamelelerin tasfiyesinden sonra - masrafları alâkadarlar tarafından verilmek üzere - birer hafta fasıla ile üç defa yapılacak ilândan üç ay sonra geri verilecektir.

Madde 16— iktisat Vekâletinin tayin edeceği esham ve tahvilât borsadaki kıymetlerinin yüzde ellisi nisbetinde teminat akçesi olarak kabul edilir.

Madde 17 — Teminat olarak gösterilecek gayri menkul malların kıymetleri tapu sicilleri nizamnamesinin dördüncü faslı hükümlerine göre tapu idaresince takdir olunur.

4.— Rehinin nasıl kabul edileceği

Madde 18 — Ödünç veren; alacağı rehinin aslını bozmadan saklıyabilmek için icap eden tesisat ve teşkilâtı yapmağa mecburdur. Mücevherler ile altın ve gümüş evani velhasıl rehin edilen mal her ne ise ödünç alanın gözü önünde çinko veya çinkoya benziyen madenlerden yapılmış zarflar içine konulur ve zarfın üzeri iki tarafın mühürle mühürlenir ve imzalanır. Bu zarflar yangından müteessir olmayacak kuvvetli kasalarda saklanılır.

Madde 19 — Ödünç para alan borcunu mukavelesine göre ödemediği zaman ödünç veren bu mühür ve imzayı yalnız icra memurunun gözü önünde açabilir.

Madde 20 —Ödünç para alanın zarf üzerine bastığı mühür 24 üncü maddenin tarifatına göre tanzim edilen deftere dahi ayrıca basılacaktır.

Madde 21— Rehin edilen mallar; halı, kanape, ev eşyası nevinden olursa asıllarını ve kıymetlerini bozmıyacak surette iki taraf ta mühürlerler.

Madde 22 — Ödünç para veren kendisine rehin edilen malları hırsızlığa veya yangına karşı sigorta ettirmeğe mecburdur. Sigorta ücreti ödünç para alana aittir.

Madde 23 —Rehin edilen eşya çalındığı ve yahut yangında yandığı vakit ödünç para veren rehin edilen eşyanın defterde ve ödünç senedinde mukayyet kıymetini ödünç para alana ödemeğe mecburdur. Faiz ve masraf ile beraber borçlar işbu paradan mahsup olunur.

5.— Tutulacak defterler

Madde 24 — Rehin üzerine ödünç para vermek muamelesi yapanlar Ticaret Kanununun 66 inci maddesinde gösterilen defterlerden başka yaptıkları muamele için sahifeleri numaralanmış ve Ticaret Kanununun 69 uncu maddesine göre noterlikçe tasdik olunmuş ayrıca bir ödünç para vermek defteri dahi tutmağa mecburdurlar. Noter bulunmayan yerlerde bu ödünç para vermek defteri Ticaret ve Sanayi Odaları Kanununun 9 uncu maddesine göre ticaret odalarınca tasdik olunur.

Ödünç para vermek defterine:

1 - Bir sıra numarası

- 2- Ödünç para alanın adı ve sanı ve oturduğu yer
- 3- Rehin edilen eşyanın vazıhan tarifi, altından veya gümüşten yapılmış ise vezninin, mücevher ise sins ve tekil ve kıratının, saat gibi fabrika mamulatından ise fabrikanın adı ve saatin numarası, kıymetli evrak ise numara ve nevi
- 4- Rehin edilen eşyanın muhammen kıymetleri
- 5- Ödünç verilen paranın miktarı
- 6- Aylık veya yıllık olduğuna göre faiz miktarı
- 7- Borcun vadesi
- 8- Ödünç paranın hangi tarihte verildiği
- 9- Rehinin satıldığı müzayede tarihi ile satılmış ise müzayede bedeli ve bundan tenzil edilen para
- 10 - Ambara konulması icap eden rehinlerin masrafları
- 11 - Senedin nama mı ve yahut hâmiline mi muharrer olarak tanzim edildiği
- 12 -Ödünç para alanın tatbik mührü veya imzası yazılacaktır ve yazıların hepsi sabit mürekkep ile yazılacaktır. Senet hamiline ait olarak tanzim edildiği halde ödünç para alanın adı sanı yazılmıyacaktır.

Madde 25 — Alâkadarlar istenilen kaydı işbu defterden her zaman çıkarmak hakkını haizdirler.

Madde 26 — Rehin verenlere ödünç para vermek imzasını havi ve 24 üncü maddenin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12 numaralarındaki tarifata muvafık bir senet verilecektir.

Madde 27 — Ödünç para alanın talebi takdirinde senedin nama muharrer olarak tanzimi mecburidir.

Madde 28 — Borç ödenmeyince rehin edilen mallar ödünç para verenin alacağı hakkında ne senede ne de mukaveleye şart konamaz, konsa dahi batıldır.

6.— Faiz ve masraf

Madde 29 — Ödünç para veren, malların nevine göre en çok alacağı faizin miktarını gösteren bir levhayı müşterilerinin görebileceği mahalle asacaktır.

Madde 30 — Teminat olarak verilen mallar havaleli olduğu veya sureti mahsusada muhafazaya muhtaç bulunduğu takdirde mezkûr malların muhafaza masrafı iki tarafça kararlaştırılarak ödünç senedine yazılır.

Madde 31 — Ödünç para veren ödünç verdiği paranın faizini peşin olarak kesemez.

Madde 32 — Borç verilen paranın ve kanunen ödenmesi lâzım gelen faizlerin ve masrafların ödenmesi üzerine rehin edilen mallar her vakit geri alınabilir.

7.— Satış usulü

Madde 33 — Ödünç para veren sekiz günde borcun Ödenmesini ve eğer borç ödenmezse icra marifetile merhunun satılacağını noter vasıtasile ödünç para alana resmen ihbar etmeğe mecburdur.

Madde 34 — İhbar müddeti bitmiş iken ödünç para alan borcunu ödememişse rehin edilen mallar İcra Kanununa tevfikan icra dairesince satılır.

8.— Teftiş

Madde 35 — Rehin üzerine ödünç para vermek muamelelerde meşgul olan müesseselerin işbu nizamnamenin umumî hükümleri dahilinde muamele ifa edip etmediklerini İktisat Vekâleti kendi teşkilâtı ile teftiş eder. Bu müesseseler her sene iki kere teftiş edilecektir. Lüzum hasıl olduğu zamanlarda İktisat Vekâleti işbu müesseseleri ayrıca teftişe salâhiyettardır.

Madde 36 — Rehin üzerine ödünç para veren müesseseler her üç ayda bir bilânçolarını İktisat ve ticaret müdürlüklerine göndermeğe mecburdurlar.

Madde 37 — Teftiş; rehin üzerine yapılan ödünç para vermek muamelelerinin nizamname hükümlerine uygun olarak yapılıp yapılmadığını anlamak için yapılır ve işbu nizamname hükümleri hilâfına yapılmış muamele varsa tesbit edilir.

Madde 38 — Şûrayı Devletçe görülmüş olan işbu nizamnamenin icrasına İktisat, Adliye, Dahiliye Vekilleri memurdurlar.

Muvakkat madde

İşbu nizamnamenin neşredildiği vakit menkul rehin üzerine ikraz muamelesi yapmakta olan müesseseler üç ay içinde mezuniyet vesikası almağa mecburdurlar.

**Teşkilât, Fek ve İlhak ve
isim tebdiline ait
kararnameler**

HÜLÂSA:

Soukçapınar köyünün
Gölpazarından alınarak
Osmaneli kazasına ilhak
edildiğine dair :

Kararname No. 7490

Madde 1 — Bilecik Vilâyetinin Gölpazarı kazası merkezine merbut Soukçapınar köyü Gölpazarı'ndan alınarak aynı vilâyetin Osmaneli kazası merkezine ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünün icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

30 /6 /1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Antalya vilâyetinin Serik kazasına
merbut Gebiz nahiyesinin Kandira
köyünün mezkûr kazadan alınarak
Antalya vilâyeti merkez kazasına
ilhak edildiğine dair :

Kararname No. 7491

Madde 1 — Antalya Vilâyetinin Serik kazasına tâbi
Gebiz nahiyesinin Kandira köyü bu kazadan alınarak Antalya
Vilâyeti merkez kazasına raptedilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye
Vekili memurdur.

30/6/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

İdare — 11

HÜLÂSA :

Eskişehir ve Bilecik
vilâyetleri arasında yapılan
fek ve ilhak muameleleri
hakkında:

Kararname No. 7492

Madde 1 — Eskişehir Vilâyeti merkez kazasının Yırımca nahiyesine merbut Lâçin, Demirciler, Bozaniç, Mayıslar, Ilıca köyleri mezkûr nahiyeden alınarak Bilecik Vilâyetinin Söğüt kazasına bağlı Mihalgazi nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünün icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

30/6/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Afyonkarahisar vilâyetine
merbut Aziziye kazası ismi-
nin Emirdağı'na tebdil
edildiğine dair :

Kararname No. 11387

Afyonkarahisar Vilâyetine merbut Aziziye kazası isminin
«Emirdağı» na tebdili; Dahiliye Vekâletinin teklifi ve Şûrayı
Devlet heyeti umumîyesinin tensibi üzerine İcra Vekilleri
Heyetinin 1 /7/1931 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

HÜLÂSA:

Konya vilâyeti dahilinde
yapılan fek ve ilhak muameleleri
hakkında :

Kararname No. 7509

Madde 1 — Konya Vilâyetinde Saideli kazasının Sarayönü
nahiyesine bağlı Meyan köyü, mezkûr nahiyeden alınarak aynı
vilâyetin merkez kazasına merbut Tömek nahiyesine ilhak
edilmişti.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

5/7/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Ankara vilâyeti merkez
kazasına merbut karalar nahiyesi
merkezinin Bitik köyüne
nakledildiğine dair :

Kararname No. 7510

Madde î— Ankara Vilâyeti merkez kazasına bağlı Karalar nahiyesinin merkezi nahiye mülhakatından Bitik köyüne nakledilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

5/7/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Erzurum vilâyeti dahilinde
yapılan fek ve ilhak mua-
meleleri hakkında :

Kararname No. 7556

Madde 1 — Erzurum Vilâyetinin Tortum kazasına bağlı Narman nahiyesinin Alabalık köyü mezkûr nahiyeden alınarak aynı vilâyete merbut Oltu kazasının Pitğir nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

14/7/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Balıkesir vilâyeti dahilinde
yapılan fek ve ilhak Mua-
meleleri hakkında:

Kararname No. 7571

Madde 1 — Balıkesir Vilâyetinin Bandırma kazasına tâbi Bayramiç, Sepetçi, Asmalıdere köyleri bu kazadan alınarak aynı vilâyetin Gönen kazasına ve Gönen kazasının Simavlı, Çepni, Orhaniye köyleri de mezkûr kazadan fakedilerek Bandırma kazasına merbut Edincik nahiyesine ilhak edilmiştir.

Madde 2 — Bu kararname hükmünü icraya Dahiliye Vekili memurdur.

22/7/1931

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Tamimler

Mahallî İdareler Ş. I

HÜLÂSA:

Belediye meclisleri tarafından
memuriyetleri tasdik edilme-
yen belediye memurlarının
şikâyet hakkı olup olmadığı
hakkında :

No. 130 / 136

Bazı vilâyetlerden alman tahriratlarda belediye meclisi tarafından memuriyetleri tasdik edilmeyen belediye memurlarının şikâyet hakkı olup olmadığı, bu hak kendilerine verilmişse hangi makama müracaat edecekleri sorulmaktadır.

Belediye memurlarının tayin ve azli belediye kanununun 96inci maddesinin A ve B fıkralarında ve mezkûr maddeye tevfikân belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinde tayin ve tasrih edilmiş ise de atideki noktaların tavzihi lüzumlu görülmüştür.

1 — Belediye meclislerinin tasdikına arz edilecek memurlar resen tayin olunan ve belediye kadrosuna sonradan dahil olanlardır.

2 — Evvelce belediye kadrolarında mevcut ve müstahdem memurların memuriyetlerinin tasdiki hususunun her sene belediye meclislerine arz edilmesine lüzum yoktur.

3 — Yeniden belediye reisleri tarafından tayin edilip te belediye meclisince memuriyetleri tasdik edilmeyen memurlar meclislerin bu kabil kararlarından dolayı bir gûna hak ve mütalebede bulunamayacakları tabiidir.

4 — Belediye meclisleri memurları hakkında azil veya memuriyetten ihraç kararı veremezler. Belediye memurları ancak kanun ve nizamnamelerle muayyen ahval dahilinde salâhiyettar makamlar tarafından işten çıkarılabilirler.

5 — Belediye memurlarından bazıları hakkında memuriyet vazifelerine müteallik hususata mütedair izahat istemek belediye azalarının salâhiyetleri dahilindedir. Ancak bu sual ve istizah belediye reisini istihdaf edip memurun azil veya taltife müteveccih bir karar mahiyetini iktisap edemez.

6 — Bütün vilâyetlere, birinci umumî müfettişliğe ve mülkiye müfettişliklerine ve cevaben Balıkesir Vilâyetine yazılmıştır.

HÜLÂSA:

Belediye gaz depolarında
zayi olan mevaddın sureti
tanzimi ve gazhanelerin tar-
zı muhafazası hakkında :

No. 130 / 142

Bazı müessesat ve eşhas tarafından, kanunî mecburiyet dolayısıyla belediye gaz depolarına konulan müşteil mevaddın muhtelif sebeplerle ziyaa uğratıldığı ve bedellerinin tazmini yüzünden lüzumsuz ihtilâflar çıktığı ihbar ve şikâyet olunmaktadır. Bugün dahi hükmü mer'î olan belediye idarelerince tesis olunacak gaz depolarına dair (24) teşrinievvel 322 tarihli nizamnamenin beşinci maddesinde açıkça yazılı olduğu veçhile gerek depolarda ve gerek depo memurları vasıtasıie esnayı nakilde dökülüp, kırılan gaz ve mevaddı sairenin tazmini belediye dairelerine müretteptir. Binaenaleyh gaz depolarının bu kabil mevaddı muhafaza edebilecek tarzda fennî Şeraiti haiz olması iktiza edeceği gibi gazhanelerin idaresi kendilerine tevdi edilen memurların kusur ve ihmalinden ve her suretle kendlerine isnadı kabil ziyadan mes ul edilecekleri tabii bulunduğundan bu memurlardan evvel emirde ve melhuz mes'uliyetlerini karşılıyacak şekilde teminat alınması lâzımdır.

Belediye gazhanelerinin tarzı muhafaza ve idaresi hakkında 15 eylül 340 tarihli ve 2331 numaralı tamimle de izah edildiği veçhile gaz depolarının şeraiti lâzimeyi haiz bulun-

masına çalışılmakla beraber mezkûr depolara konulan ve belediye idarelerinin tekeffülü altında bulunan müşteil mevaddın, depoların ve memurların kusuru olmaksızın her hangi bir sebeple, ziyaa maruz kalması mümkün ve muhtemel olduğundan bu kabil zararlar için de yine mezkûr nizamnamenin beşinci maddesinin ikinci fıkrasına tevfikân belediye gaz depolarının sigorta ettirilmesi lüzumu tamimen tebliğ olunur efendim.

HÜLÂSA:

Spor teşkilâtının idarei hususiye ve belediye bütçelerinden maddi muavenette bulunulması hakkında:

No. 130 / 157

Memlekette gürbüz nesil yetiştirilmesi gayesile faydalı faaliyetlerde bulunan viâj^etlerde mevcut spor kulüplerinin maksat ve gayelerine müteveccih teşebbüslerde muvaffak olmalarını temin için idarei hususiye ve belediye bütçelerinin müsaadesi nisbetinde mezkûr müesseselere maddî yardımlarda bulunulması gençlerimizin bu yoldaki çalışmalarının azamî şekilde himayesi esbabının istikmalî ve neticeden malûmat itası temenni olunur efendim.

19/7/1931

HÜLÂSA:

1931 senesi vilâyet hususiye
bütçesinin musaddak bir su-
retinin gönderilmesi hakkında:

No. 258/4

931 senesi vilâyet hususî bütçelerinin de geçen senelerde olduğu gibi bir cilt halinde tab î mukarrerdir. Ahiren yüksek tasdika iktiran eden Vilâyetiniz bütçesinin matbaaya verilecek bir şekilde tek sahifeler üzerine yazdırılarak tasdikli bir nüshasının ilk posta ile gönderilmesini rica ederim.

Bu nüshaya 1- Bütçe kararnamesi, 2- Bütçe tetkik komisyonunun kararı, 3- Bütçenin varidat kısmı, 4- Bütçenin tahsisat kısımları yazılacak ve fevkalâde bütçelerin de bu suretle bir nüshası gönderilecektir. Bütçelerin bundan maada olan cetvellerinin gönderilmesine lüzum yoktur efendim.

21/6/1931

—

HÜLÂSA:

Heykel hesabâtı hakkında
icra vekilleri heyetince müttahaz karar hakkında :

Ş. II

No. 449 / 99

Reisicumhur Hz. nin rezkolunacak heykelleri hesabâtı hakkında İcra Vekilleri Heyetince müttihaz karar sureti malûmat için leffen gönderilmiştir efendim.

29/6/1931

Karar sureti

Dahiliye Vekâletinden yazılan 17/5/931 tarih ve 407 numaralı tezkerede; Reisicumhur Hz. nin rezkolunacak heykelleri için on altı vilâyetten vaki müracaat üzerine toplanan 110,000 liranın bu işe kâfi gelmemesi hasebile Ankara'daki üç heykelin bütün memleket namına rekzedilmiş addile vilâyetler idarei hususiyeîlerinin imal masrafına iştirakleri ve fazla para gönderen vilâyetlerin irsalât fazlalarının iadesi ten-

siip edilmiş ise de bir taraftan borçlu vilâyetlerin bütçelerinin müsaadesizliği sebeble borçları tahsil ve diğler taraftan alacaklı vilâyetlerin irsalât fazlaları iade edilememekte olduğundan bu mes'ele etrafında bir kaç senedenberi devam etmekte olan muhabereye nihayet vermek ve bu hesabı kapatmak için mezkûr hesaptan bankada mevcut bulunduğı Maarif Vekâletince bildirilen 4263 liranın tensip olunacak hayırlı bir işe sarfı hakkında bir karar ittihazı teklif edilmiştir.

Keyfiyet İcra Vekilleri Heyetinin 7/6/931 tarihli içti-
maında görüşülerek bahsi geçen paranın Kubilây abidesine
verilmesi takarrür etmiştir.

7/6/1931

HÜLÂSA:

İdarei hususiyelere ait teadül
cetvellerin musaddak bir sur-
etinin gönderilmesine dair:

No. 440 /120

1452 numaralı teadül kanununun 17 inci maddesine
tevfikan vilâyet umumî meclislerince tanzim, alâkadar
vekâletlerin mütaleası inzimamile İcra Vekilleri Heyetince tadilen
veya aynen tasdik buyurulan idarei hususiyeden maaş alan
memurlara ait teadül cetvellerinin bir arada tab'ı
kararlaştırılmıştır.

Elyevm tatbik edilmekte bulunan mezkûr cetvellerin tasdikli birer suretlerinin matbaaya verilecek bir şekilde kâğıtların birer tarafına muntazaman yazılmış olarak en kısa bir zamanda gönderilmesi tamimen temenni olunur efendim.

27/7/1931

HÜLÂSA:

Belediyelerce kaymakamlar tarafından yapılan tadilata karşı yapılacak itirazatın Şûrayı Devlete vekalet vasıtasıyla gönderilmesi hakkında:

No. 513 / 10

Belediye bütçelerinde kaymakamlıklarca yapılan tadilâta belediye meclisleri tarafından vaki olan itirazların belediyelerce doğrudan doğruya Devlet Şûrasına gönderildiği cereyan eden muameleden anlaşılmakta ve bu usul vekâletçe muvafık görülmemekte olduğundan bu hususta belediyelerce vuku bulacak itiraza ait evrakın Şûrayı Devlete Vekâlet vasıtasıyla gönderilmesi lüzumunun belediye reisliklerine tekiden tavsiye olunur efendim.

30/6/1931

HÜLÂSA:

Belediye bütçesinden tediye
edilecek maaş ve ücretler
hakkında :

No. 513 / 11

Belediye kanununun 117 inci maddesinin son fıkrası belediye bütçesinden tediye edilecek olan maaş ve ücretler yekûnunun, senelik varidatın yüzde otuzunu geçmiyeceğini tes- bit etmiş ise de bu fıkra da mevzuu bahis ücretler, belediyenin daimî müstahdemlerine, yani adetleri ve ücretleri kadro ile muayyen olan müstahdemlere ve bu meyanda daimî olarak çalışan itfaiye efradı ve tanzifat amelesine şamil olup, fevkalâde vaziyetlerde muvakkaten istihdam edilen amele ücretinin yüzde otuzdan hariç olarak masraf tertibinden tesviyesi lâzım geleceği tamimen tebliğ olunur efendim.

7/7/1931

HÜLÂSA:

Belediye bütçelerinde mahallî en büyük mülkiye memurları tarafından yapılacak tadilât hakkında :

No. 513 / 12

Belediye kanununun 123 üncü maddesi mucibince mahallî en büyük mülkiye memurları tarafından bütçelerin tasdiki sırasında yapılacak tadilât ve bu tadilâta vaki olacak itirazlar hakkında aşağıdaki esaslara göre muamele ifası lâzımdır.

A — Mülkiye memurları tarafından yapılacak tadilât için rakamlı esbabı mucibe gösterilmesi.

B — Bu tadilâta belediye meclisleri tarafından kavaidi umumiyeye tevfikân iki ay zarfında itiraz edilebileceğinden, lüzumu takdirinde vaki olacak itirazların da icabına göre gerek masraf, gerek varidat cihetinden üç senelik tahsilât veya tahsisat yekûnlarını gösterir rakkamlara müstenit esbabı mucibeli itiraznameler tanzimi.

C — Bu gibi itiraz evrakının vilâyetler vasıtasile ve valilerin mütalealarının inzımamile Şûrayı Devlete tevdi olunmak üzere Vekâlete irsali hususunun usul ittihazı ve belediyelere bu veçhile tebligat ifası tamimen temenni olunur efendim.

7/7/1931

Nufus İşleri

Ş. I

No. 10278

10 haziran 1930 tarihli Ankara mukavelenamesinin 5 inci ve 7 inci maddeleri mucibince Yunanistan'daki mallarına 1 ağustos 929 tarihinde filen vaziülyet bulunmuş olan eşhasın hakkı tasarrufları müemmen bulunduğundan bu malları için kendilerine Muhtelit Mübadele Komisyonu tarafından verilmesi lâzım gelen vesikaları almak üzere alâkadarın 13 ağustos 1931 tarihine kadar müracaatları mezkûr komisyon kararı icabındandır.

Bu vaziyette bulunan vatandaşlarımızın vakit geçirmeden İstanbul'da Muhtelit Mübadele Komisyonu Türk heyeti murahhasası riyasetine müracaat etmeleri lüzumunun gazete ve sair suretlerle derhal ilânı tamimen tebliğ olunur efendim.

18/7/1931

HÜLÂSA:

Yugoslavyadan memleketimize
ze gelecek olanların vize
muamelelerinin tesrii
hakkında :

No. 10124

Üsküp konsolosluğumuzun muhacirler hakkında yazmış olduğu bir raporda Yugoslâvya'dan memleketimize hicret eden ırkdaşlarımızın ellerinde muhacir vizeli pasaportlar olduğu halde tescil ve telsiklerinde bir çok müşkülâta maruz kaldıkları ve aylarca mahalli müretteplerine sevkolunmıyarak iskelelerde, istasyonlarda bekletildikleri ve bir kısmının ellerinde muntazam pasaport olduğuna bakılmıyarak tahkikata girişildiği ve bu vaziyetlerin memleketimize müheyyayı hicret bulunan Türk'lerin şevk ve cesaretini kırdığı zikrolunmaktadır.

Memleketimizin nüfusa olan ihtiyacı ve İktisadî refahı temin edecek müstahsil ve faide yaratan uzuvların çoğalmasına çalışıldığı nazarı dikkate alınarak Türk ırkına mensup ve muhacir vizeli muntazam pasaportla gelecek muhacirlerin 13 /12 /1930 tarihli ve 4112/18 numaralı tamim ahkâmı da nazarı dikkate alınarak muamelelerinin derhal ifasile 885 numaralı iskân kanunundan istifade ettirilmesi ve mezkûr

raporda zikredilen arzu edilmeyen ahvale meydan verilmemesi rica olunur efendim.

14/7/1931

HÜLÂSA:

Tayyare Cemiyeti tarafından
tabettirilen nüfus defterleri
hakkında:

Ş. III

No. 2337 / 641

Devlet muamelâtında üssülesası teşkil eden nüfus sicillâtının bir ayni mahalle ve köy ihtiyar heyetleri nezdinde bulunması ve bu heyetler de köy ve mahallelerinde oturan halkın mükellefiyeti maliye ve askeriyelerinin ve sair işlerini bu defterlere istinaden görmesi iktiza ederken harp, isyan, harik ve sair esbap dolayısıyla bu defterlerin kısmı azami ziyaa uğradığı ve yerlerine yenileri konulmadığı ve bazı taraflarda da nümunesine gayri muvafık ve pek fahiş fiatlarla elde edilen bu defterlerden de istifade edilemediği cari muamele ve muhabereden ve bilhassa vilâyetlerde hali teftişte bulunan mülkiye müfettişlerinden alınan raporlardan anlaşılmıştır.

Köy ve mahalle ihtiyar heyetleri nezdinde bulunması lâzım gelen nüfus nüshai saniye defterleri halkın nüfus işlerinde ve bilhassa devlet muamelâtında pek mühim faideler temin edeceğini nazarı dikkate alan Tayyare Cemiyeti merkezi umumisi bu mühim boşluğu doldurmak ve her köyde ve mahallede ihtiyar heyetleri nezdinde yeknasak nüfus defterlerinin mevcudiyetini temin maksadile bu defa yeni harflerle tabettirmiş olduğu nüfus defterlerini vilâyetlere göndermeğe başlamıştır. Bu defterler bedeli mukassatan tesviye edilmek üzere 150 şer kuruş mukabilinde Tayyare Cemiyeti şubeleri tarafından satılacaktır.

Binaenaleyh muhtar ve ihtiyar heyetleri köy namına behemehal bu defterlerden lüzumu kadar mubayaa ederek köyün yeniden tanzim kılınacak nüfus defterinin köy kanununun 36 ıncı maddesinin 7 inci fıkrasına tevfikan mensup olduğu kaza veya nahiye nüfus idaresine müracaatla tasdik ettirmesi ve her ay nihayetinde köyde doğan, ölen, evlenen ve boşananların vukuatlarını yürüttürerek esas nüfus sicillâtile karşılaştırması ve bu defterlerin hüsnü suretle ihtiyar heyetlerinin içtima eyledikleri mahalde hıfzettirilmesi lüzumunun alaâkadarana tebliği rica olunur efendim.

27/7/1931

Vilâyetler İdaresi

Ş. II

HÜLÂSA :

Türk maarif cemiyetinin
28/7/931 günü iane toplama-
yacağı hakkında :

No. 704

C. 7 /7/ 931 tarih ve 1252 numaralı tezkereye.

Merkezi Ankara'da bulunan Türk Maarif Cemiyeti 28 temmuz 931 günü iane toplamak için müracatte bulunmuştur. Bugün 12 rabiülvveî hâkimiyeti milliye bayramı gününe müsadif olduğundan cemi ianat nizamnamesinin ikinci maddesinde dahil günlerdendir. Binaenaleyh müracaatleri halinde 28 temmuz 1931 tarihinde kutu gezdirmek suretile iane toplamak için müsaade verilir efendim. Cevaben Ankara vilâyetine ve resen bilûmum vnlâyetlere yazılmıştır.

7/7/1931

HÜLÂSA:

Yangın söndürücü aletler
hakkında :

No. 742

Sis neşrinde de kabili istimal yangın söndürme aletlerinin tecrübeleri ikmal edilerek Avrupa imali Fonika, Titan; yerli imali Hızır ve Emniyet markalı aletler bu işi muvaffakiyetle yapmış olduklarından bahisle fennî şartnamesinde yazılı nûmuneleri dahilinde alınacak aletlerin cins ve miktarı ile bulundukları yerlerin her sene nisan sonunda bildirilmesinin usul ittihazına dair Millî Müdafaa Vekâletinin 25 kânunusani 1931 tarih ve 34 numaralı tezkeresile merbutunun birer sureti leffen gönderildi. Mezkûr aletlerden mübayaa edildiği takdirde cins ve miktarile bulundukları mahaller hakkında her sene nisan 15 sinde ve Vekâlete malûmat itası tamimen tebliğ olunur efendim.

Vilâyetlere ve Birinci Umumî Müfettişliğe ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

8/7/1931

**Millî Müdafaa Vekâletinin 11 Kân. 1931
tarih ve VII 34 numaralı tezkeresinin**

Suretidir

I — 19/1.Teş. 30 tarih ve 9576 numaralı tekzekere ile arzedüen sis neşrinde de kabili istimal yangın söndürme aletlerinin tecrübeleri ikmal edilmiş ve Avrupa imalı Fonika, Titan; yerli imalı Hızır ve Emniyet markalı aletler bu işi muvaffakiyetle yapmışlardır. Yerli malı tercih olunması tabiidir.

II. — Sis neşrinde de kabili istimal olan yangın söndürme aletlerinin fennî şartnamesi bağlı olarak takdim kılınmıştır.

III.— Bu nümuneler dahilinde alınacak aletlerin cins ve miktarı ile bulundukları yerlerin her sene nisan sonunda bildirilmesinin usul ittihazına müsaadelerini arz ve rica ederim.

IV. — Başvekâleti Celileye, vekâletlere ve malûmat için B. E. Rs.e arzedilmiş Hv. Ve Dz. Ms. ; En. Sn., As. Fb. , Harita U. Md. Lv. İş. D. Rs. e yazılmıştır efendim.

Adresler:

Fonika	Ali Nuri Bey Ankara posta kutusu 22.
Titan	İtimat Kolektif şirketi Ankara posta kutusu 265
Hızır	Halis Bey; İs. Galata eski gümrük caddesi Savu Han 7/8/9
Emniyet	Cemal İbrahim Bey; Ankara posta kutusu 339

Yangın söndürme ve sis yapma aletlerine mahsus

Şartnamedir

- 1 — Yangın söndürme aletlerinin aynı zamanda sis yapmaları da meşruttur.
- 2 — Bunun için sis hamızlarına mukavemet edecek madenden «Çelik veya demirden» imlâ edilmiş olmaları.
- 3 — Cidar sihanlerinin maa tolerans «3» milimetrelik saçtan imlâ edilmiş bulunması.
- 4 — Bu aletlerin kolaylıkla devrilmiyecek bir şekilde imlâ edilmiş bulunmaları lâzım olup mahruti şekilde olanlar müraccahtır. Bir metre irtifaında yumuşak toprak ve yahut tahta üzerinde düşürüldüğü zaman aletin ezilip büzülmemesi akşamı sairesinin müteessir olmaması lâzımdır.
- 5 — Her alet «10» atmosferlik bir tazyik tecrübesine tâbi tutulacaktır. Bu tecrübeye vefa etmiyen aletler reddedilir. Her alet «7» atmosferde açılan bir emniyet supapile de teşhiz edilecektir.
- 6 — Aletler el ile nakledilebilecek veçhile demir kulplarla teşhiz edilecektir.
- 7 — Evrakların hacmi istiabileri «10 — L» ve yahut «1 5 — 1» litrelik olacaktır.
- 8 — Aletlerin mamayi, sikletleri azamî «25 — 2» kilo olup daha hafif olabilirlerse de bu siklet hiç bir zaman «2 7» kiloyu tecevüz etmiyecektir. Aynı şeraiti haiz olanlardan sikletçe hafif olanı tercih olunur.

9 — «Kırem» yeni «köpük» tertibatı ile benzin yangınları «tetra klorür dö karbon» ile «ahşap» yangınları üzerinde tecrübe edilecek ve sis için de «oleon» istimal edilecektir.

10 — Bu tecrübeler için teslim edilecek aletlerden «% 10» miktarında cihazlar muayeneye tâbi tutulur. Tecrübeye muvaffakiyet göstermiyen aletler reddedilir yalnız kusursuz işliyenler kabul olunur.

11 — Bütün aletler işçilik noktasına nazaran göz muayenesine tâbi tutulur ve aletlerin eb'at ve akşamı muhtelifesinin hüsnü intihabı olup olmadığı muayene edilir üzerinde tesirâtı hâriciyeye mukavemet edecek iyi cins lâstikli ve boyalarla boyanmış olacaktır.

12 — Bu aletlerde lüzumu olan tazyik fişekleri ile yapılabilecekleri gibi ayrıca yanlarında ilâve edilecek tazyik tüplerde de yapılabilir.

13 — Her alet beraber «Oleon» dan gayri lüzumu kadar yangın söndürme cezası verilecektir. Bu miktar mukavele ile tesbit olunur.

14 — Eczaların lâakal «3» sene hüsnü halde bulunacaklarını müteahhit garanti edecektir. Bu husus için tarafeyince mühürlenecek ve müteahhitçe muvafık görülecek bir mahalde saklanacaktır. Buna nazaran müteahhit bozulanla yenilerde bilâbedel tebdil etmeğe mecburdur:

15 — Her aletle beraber o aletin aksamını gösterir birer resim verilecek ve aletin üzerine sureti istimaline dair yapıştırılmış ve büyük hurufatla yazılmış bir tarifname bulunacaktır. Ecza mevzuatı üzerinde de sureti istimaline dair tarifnameyi havi bir etiket yapıştırılmış olacaktır.

HÜLÂSA:

1 Eylöl 931 den itibaren
İstiklal madalyası muamelâ-
tına nihayet verilceğine dair:

İzmir'in işgali olan 15/5/335 tarihini müteakip ve millî ordunun henüz taazzuv ve inkişaf etmediği anlarda millî cephelerde ve dahilî isyanlarda teşekköl etmiş ve efradı gönüllü ve milislerden mürekkep muhtelif millî kuvvetlerde çalışmış olanların 869 numaralı kanuna tevfikân İstiklâl madalyası ile taltifleri icra edilmiş ve bu kanunun neşrinden itibaren şimdiye kadar beş sene geçmiş olduğu cihetle madalya ile taltif muamelâtına 1 eylöl 1931 tarihinden itibaren nihayet verileceği Millî Müdafaa Vekâletinden bildirilmiştir. Keyfiyetin lâzım gelenlere tebliği tamimen temenni olunur efendim.

9/7/1931

HÜLÂSA:
Vilâyet dahilindeki köy
adedine dair :

No. 934

20 temmuz 1931 tarihinde vilâyetiniz dahilinde kaç adet köy bulunduğunun tetkikile bir kalem olarak iş'arı temenni olunur efendi.

Bütün vilâyetlere yazılmıştır.

20/7/1931

No. 431

Haraiciye Müsteşarı Menemen'li Maman Beyden maada birinci daire umum müdürü orta elçi Mehmet Esat Beyin re'mî mukarrerata vekil namına imza vaz'ına salâhiyettar olduğu Hariciye Vekâletinin 21-6-931 tarih ve 1205646 numaralı tamimde bildirilmiştir. Tebliğ olunur efendim.
Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

24/6/1931

HÜLÂSA:

Maliye vekili Abdülhalik beye
sıhhat ve İçtimaî muavenet
vekilinin vekâlet edeceğine
dair :

No. 1045

Tedavi ve istirahat için Maliye Vekili Abdülhalik Beyefendiye mezuniyet itası ve avdetlerine kadar Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili doktor Refik Beyefendinin müşarünileyhe vekâlet etmeleri Reiscümhur Hz. nin yüksek tasviplerine iktiran eylediği Başvekâleti Celileden iş'ar buyurulmuştur. Keyfiyet tebliğ olunur efendim.

Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

30/7/1931

HÜLÂSA:

Demir baş eşya cetvellerinin
irsali hakkında :

Ş. IIINo. 72

Devair dâhiliyenin 931 senesine ait demirbaş eşya icmal cetvellerinin ayniyat muhasipleri talimatnamesinin «14» üncü maddesine tamamen mutabık olmak üzere sür'ati irsali temenni olunur efendim.

6/7/931

HÜLÂSA:

Ayniyat talimatnamesinin
gönderildiğine dair :

No. 113

6/7/931 tarih ve 7/2 numaralı tamime zeyildir:
Ayniyat muhasipleri talimatnamesinden üç nüsha leffen gönderildi. Bu talimatnamenin «14» üncü maddesi mucibince matlup cetvellerin tesrii irsali temenni olunur efendim.

11/7/931

Gayrî Resmî Kısım

III. İdare mahkemelerinin salâhiyeti hakkında umumî kaideleri [*]

Mebdein iptidâî şerhü tefsiri — 1790 kanunlarile mebdede verilen formül, adliye mahkemelerini, hangi cinsten olursa olsun, İdarî davaları kabul etmekten meneylemek suretinde idi.

Bu kaide bir kaç sene harfîyyen kabul olundu; Direktuar idaresinin 2 jerminal, sene: 5 tarihli bir emirnamesi (İdarî tasarruf: actes administratifes) leri, 1790 kanunlarına göre, şu suretle izah ediyordu: «Hükümetin emrile doğrudan doğruya idare ve murakabesi altındaki memurlar tarafından ve hazinei umumiye canibinden verilen mebalîğ ile icra edilen bilcümle muamelât.»

Sonra bazı farkların nazari itibare alınması lâzım geldiği anlaşıldı; İdarî sulta mefhumu vuzuh ve sarahat kesbeyledi. Avakibi adli sultanın dairei tetkikinden hariç olmak iktiza e-

[1] Beş tarafı İdare Mecmuasının 38 inci sayısındadır.

den İdarî tasarrufların hükümetçe sanki (kuvvei âmme: puis- sace publique) ile muhat olarak yapılan muamelâtın ibaret olduğu kabul edildi.

Muhakeme usulünün tekâmülü — Filhakika hükümet iki suretle hareket eder; bazı şeyleri emir veya nehyeder; kanunlara tevfikân kendisine tevdi edilen bir kuvvete istinat ile tenbihlerini ve memnuiyetlerini ittihaz ve ilân eyler, işte adlî sultanın asla müdahale edememesi lâzım gelen kuvvet, bu kuvvettir. - Fakat hükümet, efrattan birinin yapabildiği gibi hareket ettiği, meselâ - menfaati âmme hasebile bizzat tetkik edeceği bir mukaveleyi act eylediği - zaman hükümetin tasarrufatına gösterilen hürmet aynı ehemmiyeti haiz değildir.

Hükümetin, haiz olduğu (sevkü idare: Commendement) kuvvetine binaen, yaptığı tasarrufat, onu hukuku âmme haricine çıkarır. İşte bunlara (kuvvei âmme: p. p.) muamelâtı, yahut (hâkimiyet tasarrufu: actes d'autorite) denilir. Bunlara mukabil de (temşiyet tasarrufu: Actes de gestions) vardır.

Temşiyet tasarrufları, eşhas tarafından yapılan mümasil tasarruflar gibi, aynı salâhiyet kaidelerine tâbi tutulabilir. Hâkimiyet tasarrufları hakkında aynı suretle muamele ifası kabil olamaz. Çünkü «eşhas (efrat) tarafından yapılmış mümasil tasarruflar yoktur». Eğer İdarî mahkemeler mevcut olmasaydı hâkimiyet tasarrufları hiç bir tetkiki kazaîye tâbi olmayacaktı. Sureti mahsusada teşkil kılınmış olan İdarî mahkemeler haricinde, bu neviden olan tasarrufları tetkik edebilecek bir hâkim yoktur.

Hulâsa: Hâkimiyet tasarrufları dolayısıyla tahaddüs eden ihtilâfları halletmek salâhiyeti bizzarure idare mahkemelerine racidir. Temşiyet tasarruflarının tetkiki salâhiyeti de, gayet tabîî olarak, adliye mahkemelerine ait olmak lâzım geliyor, işte nihayet ihraz eden ve on dokuzuncu asrın sonuna kadar tatbik olunan kaide budur.

Muhakeme usulünün son teveccüh noktası —

Maamafih adli muhakeme usulünde olduğu gibi Şûrayı Devlet muhakemesi usulünde de yavaş yavaş yeni bir istikamet پیدا olmuştur. İhtilâf encümeninin kararları öyle muzaaf bir hareket takip ve teshil etmiştir ki buna göre evvelce kaidei mutade olmuş olduğu anlaşılan şeye hemen tamamille avdet edilmiş bulunduğu görülmektedir. Bir taraftan İdarî muhakeme usulü gitgide dikkati ceîbedici bir mahiyette görünmüş; diğer taraftan mahkemeler, kendilerini, gûya icra esnasında hâkimiyet imtiyazlarını ifa etmedikleri bahanesiîle idare edenlerin, tasarruflarını murakabe ve belki muhalefet mecburiyetine düşüren davalardan kurtulmak fırsatlarını sarih bir memnuniyetle kabul etmişlerdir. Bugün bir hizmeti âmmenin ifası maksadile yapılan bütün tasarrufları İdarî kuvvetin salâhiyetine hami ve isnat etmeğe hemen umumiyetle ittifak olunmaktadır. Yalnız Devlet, Departman, Kommün ve müessesatı umumiyyeye ait hususî emlâk ve arazinin idaresinden ve hukuku hususiye dairesinde idare edenler tarafından akdoîunan mukavelelerden tahaddüs eden ihtilâflar, aksine hüküm olmadıkça, adliye mahkemelerine tabidir.

Bu tekâmülün safahatını mahkemelerin mukarreratında takip etmek merak edilecek şeydir.

Devlet aleyhine mes'uliyeti müstelzim bir takım davalar vuku bulması sebebiledir ki Şûrayı Devlette ilk esaslı tebeddül husule gelmiştir. İdarî dava, kanunu tarifatile (yani müsbet metinlerden bilistintaç) tabî ihtilâflardan tefrik olundu. İşte vaktile, umumî hizmetleri ifa eden memurların bilâihtiyar iias eyledikleri zararlardan dolayı devlet aleyhine ikame olunan davalar birinci kısma ithal edilmekte idi. Bu hususatta idarenin salâhiyeti 1790 ve 1793 tarihli kanunların tatbikile kabul olunuyordu: Bu kanunlara göre, devleti medyun göstermeğe yalnız İdarî mahkemeler salâhiyettar idi.

Fakat bir gün bu eski metinlere atfolunan mana hususunda şüpheler peyda oldu: Yukarıda bahsedilen (Blanko) mes elesinde artık onların ihticaca medar addine mahal olmadığı takarrür etti. Şu halde onların bizi isal ettikleri eski sureti hal terkedilecek mi? Departman ve Kommün idareleri tarafından ika olunan zarar ve ziyanlarda olduğu gibi, kuvvei adîyenin salâhiyeti mi kabul olunacak? İhtilâf encümeni teamülün muhafazası lehine karar vermiştir: Yalnız kuvvei idarenin salâhiyeti başka esbaba mebni muhik gösterilmek çaresi aranılmıştır. «Kuvvei idare ve kuvvei adîyenin tefriki» esasına müracaat edilmiş ve devletin mesuliyetinin ne umumî, ne mutlak olmadığı keyfiyeti ilâveten dermeyeran kılınmış ve bu mesulü yetin hukuku medeniye kaidelerine değil, hakkaniyet mebde îerine istinat ettiği ileri sürülmüştür.

(Biânko) kararı meşhurunun formülü, devlet mes'uli-yetinin bir hizmeti âmme icrası vesîfesile yapılan tasarruf ile istimal olunduğu her fırsatta tekrar edilmiştir.

Demek ki şöyle «hiîâfî kaide bir hal: Anomalie» karşısında bulunuyoruz: Departman ve Kommün memurları tarafından ika olunan zarar ve ziyanları rüyetle vazifedar olan, hukuk mahkemeleridir; mülkiye memurları tarafından ika edilen zarar ve ziyan davalarını rüyet eden de Şûrayı Devlettir, maahaza bu makule ihtilâflar artık tabîi ihtilâflar sınıfına ithal olunmaktadır.

6 şubat 1903 tarihli (Terrier) kararı, hal suretlerini vaziyetin icabı olan münasebete göre yekdiğerile tatbıkına çalışılan ilk karardır. Bir meclisi umumî yılanları tutanlara mükâfat vermek hususunda bir tahsisat kabul etmiştir. (Teriye) namında bir adam, kabul olunan tahsisatın tediyeye kifayet edemeyeceği miktardan fazla yılan öldürmüştür. Avcının kanunen haiz olduğu hukuka binaen mükâfata nail olmadığı surette düçar olacağı zarar ve ziyayı tazmine departmanın mecbur

olduğunu beyana Şûrayi Devlet kendini salâhiyettar addeylemiştir. (1).

Hepsi bundan mı ibarettir? Hayır, çünkü mukaddema adliye mahkemelerinin salâhiyeti dairesinde olduğu iddia edilen temşiyet tasarrufları bilâihtiyar iras olunan zararlardan dolayı yalnız idare öyle bir takım mukavelenamelerdir ki muayyen bir mahkeme nezdinde istinaflarına dair hiç bir kaydi kanunî yoktur. Meselâ, biliyoruz ki, hususî bazı kanunlar, Devlete ait erzak ve levazım mübayaatını ve umumiyetle na fiaya ait mübayaatı tetkik etmeği idare mahkemelerine havale ediyorlar. Plüviyoz sene: 8 kânununun ve 11 haziran 1806 tarihli kararnamenin ihtiva ettikleri hususî hükümleri umumî mebdelerin süveri tatbikiyesi addetmek icap eder mi ve o hükümlerle beyan olunan ihtilâflar bundan bir kaç sene evvel hüküm süren mülâhazat hilâfına, tabîî idare davaları sınıfına dahil olur mu?

4 mart 1910 tarihinde, Şûrayi Devletin bir kararı (Mon-peliye şehri aleyhine Teron), sıhhati umumiyeyi alâkadar e- den bir işin tertip ve teşkili için; bir kommün idaresi tarafından aktedilen bir san at icarını hükümeti mülkiyenin tetkik etmeğe salâhiyettar olduğunu kabul etmektedir. (2)

[1]Mamafi Teriye meselesinin sureti vukuundaki hususî şartlar tekâmülün husul bulduğunu beyana müsait değildir. İhtilâf encümeninin 29 Şubat 1908 tarihli kararları daha ziyade manidardır. Bu kararlarda gerek Departmanların ve gerek kommünlerin, memurları tarafından ika olunan zarar ve ziyandan dolayı, idare mahkemelerince takip olunmaları lâzım geldiği sarahaten kabul edilmiştir.

[2] Therond meselesi, başı boş köpekleri, yaptıkları ziyan tazmin olununcaya kadar, bir ahıra kapatmak ve ölmüş hayvanları toplamak hususunda bir pazarlıktı. Şurayı Devlet, bu mukaveleyi umuru nafiaya ait bir pazarlığa hiç bir şeyin benzedemeyeceğini tebyin etti. Bunun neticesi olarak departman meclisinin salâhiyetini ref ve fakat - bir hizmetli ammenin tertip ve teşkili mevzuubahs olmasından dolayı - bizzat kendisinin salâhiyettar olduğunu beyan etti.

Bu halde salâhiyet mes'elesi şuna irca kılınmış görünüyor. Bir hizmeti âmmenin icrasına müteallik her hangi bir tasarrufa göre, idare (administration), mahkemeye çağırılmış mıdır, çağırılmamış mıdır? Çağırılmış ise salâhiyet, idaridir; çağırılmamış ise salâhiyet adlidir.

Maamafih son netice bu şekilde değildir. Daha başka bir fark ta olmak icabeder. Bu da Mösyö Leon Blum tarafından 31 temmuz 912 tarihinde ittihaz olunan kararlarda zikrû ityan edilmiştir. İdarî salâhiyete tâbi olan mukaveleler, yalnız bir âmmenin teşkili veya hizmeti ifası doğrudan doğruya mevzularını teşkil eden mukavelelerdir. Adlî salâhiyete tâbi kalan mukaveleler, idare edenler tarafından, hukuku hususiye şeraitine tebean aktolunan mukavelelerdir. Meclisi âlinin tefsiri bir kararile pek açık bir izahat fırsat bahşeder ihtilâfta (Lil) yolunun mütemadi tamiratına dair bir kaldırım pazarlığı mevzuu bahis idi. Mösyö Blüm diyor ki: (Mukavelenin kommün tarafından aktedilmiş olması pek az ehemmiyete şayandır: Mukavelenin bir hizmeti âmme maksadile ve onun menfaatine dokunulmuş bulunması pek az ehemmiyete şayandır. Tetkiki lâzım gelen şey, bizzat mukavelenin mahiyetidir... Bu mukavele yalnız bir malzemenin teslimini müstelzimidir... Ne müteahhit, ne adamları hizmeti âmmenin temşiyetine asla ve kat'a iştirak etmiyorlar... Bu şerait dahilinde kornmün, eşhası adiyenin birbirinin tâbi olduğu şeraite göre hareket etmeğe mecburdur, kommün aynı muhakeme usulüne tâbidir.»

Aynı netice «Teslihat şirketi umumiyesi» mes elesinde 23 kânunuevvel 921 tarihinde de galebe çalmıştır. Meclis, harp esnasında (umumî sigorta şirketi) ile aktedilen deniz sigortaları mukavelelerinden mütehaddis ihtilâfları rüyete salâhiyettar olmadığını ilân etmiştir.

(Devamı var)

Ali Kemali
Erzinbau Valisi

IV. Mahalli İşler

Japonyada, Amerikada, Türkiyede Vilâyet İdareleri [*]

— 17 —

İngiliz hükümet merkezi olan Londranın
şekli idaresi

Bütün büyük hükümet merkezlerinde olduğu gibi, burada dahi, geçen makalede zikrolunan 61 İngiliz İdarî kont'üğundan hariç olmak ve hususî bir teşkilâta malik bulunmak üzere Londra şehri ayrı bir kontluk şeklini gösterir.

Büyük Londra yirmi sekiz şehir kazasına (Metropolim Boraughs) taksim edilmiştir. City denilen şehir merkezi bun dan başkadır. Bu taksimat dahilinde yirmi bir yaşından yuk rı erkek ve kadınlar tarafından ârayi umumiye ile intihap edilmiş 124 azadan mürekkep bir meclis bütün işleri idare eder. u meclisin müddeti üç senedir. Fakat ikinci derecede intihap şekline benzemek üzere bu 124 aza tarafından hariçten olmak şartile altı sene müddetle yirmi aza daha intihap olunur. Bu suretle 144 e baliğ olan azalar kendi aralarından bir sene bir reis ve bir reis vekili intihap ederler ve alélusul haftada bir içtima ederler.

[*]Baştarafı İdare Mecmuasının 39 uncu sayısındadır.

Bunların yanında aynı zamanda şehir kazalarının da intihapla teşekkül etmiş meclisleri vardır. Bunlar da üçer senelik intihap olunur ve aza adedi nüfusuna göre altmışa kadar değişir. Her meclisin adedi azasının altıda biri nisbetinde altı sene müddetle intihap edilmiş muvazzaf azası vardır. Bunlardan birisi bir sene müddetle reis intihap olunur.

Londra şehrinin kendisine mahsus teşekküllerinden olmak ve yalnız (City) kısmına şâmil bulunmak üzere: (City of london coporation) denilen heyet göze çarpar. Bu heyet 206 azayı muvakkate ile kaydı hayat şartile intihap edilmiş 26 azadan terekkün eder. Bu daimî azalar bir sene için: (Lord Mayor) denilen reis intihap ederler. Bu reis Londra şehremini vazifesini görür. Bu meclise belediye meclisi dediğimiz takdirde 144 azalı meclis ile vilâyet meclisine benzetebiliriz.

İngiliz sisteminin kendisine mahsus bir şekilde her hangi mühim bir iş için teşekkül eden bir taazzuvun diğerlerinin hududunu tecavüz ederek vazifesine devam etmesidir. Bu cümleden olarak yukarıda sayılan meclis ve heyetlerin vazife ve salâhiyet sahalarına da şâmil olmak üzere iş gören şehir suları idaresi (Metropolitan water board) vardır. Bu idare üç sene müddetle intihap edilmiş altmış altı aza tarafından tedvir olunur.

İskoçya ve İrlanda mahallî idare sistemleri ana hat olarak İngiliz usulünü muhafaza etmişler ve fakat kendilerine mahsus bazı farkları haiz bulunmuşlardır.

Bunlar ve İngiliz müstemlekâtı mahallî hükümet şekilleri daha ziyade şehir ve belediye vezâifine temas ettiğinden kommünler hakkında yapılacak tetkikatta bu cihetler nazarı dikkate alınacaktır.

Amerikada Vilâyet Mahallî İdareleri

Regional government - local government

Fransız usulündeki mahallî idare mukabili, İngiltere’de olduğu gibi, Amerika’da dahi aynı esaslar dahilinde, mahallî hükümet, mıntakavî hükümet idaresi şeklinde ifade edilebilir, gerekİngiliz, ve gerek Amerika usullerindeki mahallî hükümet tabiri, devlete ait ve hukukî hükümrânı ile daha çok alâkadar vezaiften bir çok mühim kısımlarının da mahallerince icra ve infaz edilmesinden mütevellit bir düşünceye ve kısmen de teamüle müstenit olması tahmin edilebilir.

Amerika Müttehit hükümetini teşkil eden 48 devletten her biri, diğer hususlarda olduğu gibi, mahallî işlerde de vâsi salâhiyetlerle teçhiz edilmiştir, her hükümet idarei dâhiliyesinde, kendi kanunlarına göre serbest ve müstakildir.

Bu istiklâl dolayısıyla, ittihada dahil hükümetlerin mahallî teşekküllerini bir cins ve bir nevi addederek tetkikat yapmağa imkân yoktur. Her birisi, mahallin icabatına ve halkın örfî adetlerine göre muhtelif şekiller kabul etmişlerdir. Bununla beraber, diğer devletlerde tesadüf edilmeyen şekiller ve meselâ vilâyetlerin asgarî mesahai sathiyesi ve yahut asgarî nüfusu kanun ile tesbit edilmek gibi usullere tâbi hükümetler vardır.

Müttehit hükümetlerin en küçüğünde 90 ve en büyüğünde 150 olmak üzere hepsinde üç bine yakın kontluk var-

dır. Bunlardan yarısından fazlasının nüfusu on bin ile otuz bin arasındadır. Yani bir çok yerlerde bizim kazalarımız kadardır.

Binaenaleyh Fransız usulündeki vilâyet taksimatını Amerika Müttehit hükümetinde arayıp bulmak müşküldür.

Yalnız Müttehit Amerika 48 hükümet yerine 48 büyücek vilâyete (İdarei dâhiliyede müstakıl) taksim edilmişti. Bunların da üç bine yakın ve kaza taksimatına müşabih kontlukları vardır, denilebilir. Bu kontlukların salâhiyetleri, Müttehit Amerika Cenup merkez hükümetlerinde daha vâsi olup buralarda kontluk dahilinde mevcut diğer mahallî teşekküllerin kontluk merkezlerine tâbi ve onun bir cüzü mahiyetindedir.

Daha Cenup kısımlarında kontluk başlıca teşekküldür. Bunun haricinde mahallî taazzuvların salâhiyetleri çok dardır. Yani İngiltere denilen sahada ise kontluk, yalnız idarî bir teşekküldür. Mahallî vezaif daha ziyade belediyeçilik mahiyetindedir. Dördüncü sınıf mahiyetinde addedilebilecek olan Şimal merkez hükümetlerinde ise, belediyeçilik noktai nazarından daha bariz teşekküller iş başındadır.

Kontluk taksimatının salâhiyet ve vezaifi mahdud olan son iki sınıf sahada city denilen orta ve büyük şehir merkez belediyeçilikleri ile (Towns) ve (Tonwships) denilen ve İsviçre'nin (Cantons) larile İngiltere'nin ziraî kazalarına benzeyen mahallî teşekküller ve bunların yanında Boraughs namındaki kasaba ve büyük köy idareleri daha geniş salâhiyetlerle mücehhezdirler.

(Bunlar, belediyeçilik noktai nazarından ayrıca tetkik olunacaktır.)

Kontluk meclisleri

Mahallî meclislerin intihabatı, teşriî intihabat gibi sinni rüşte vâsıl olanlar tarafından yapılır, 21 yaş esas olarak kabul edilmiştir. Fakat intihabata iştirak için bazı hükümetlerde emlâk sahibi olmak şartı olduğu gibi, yedi hükümet müstesna olmak üzere hemen hepsinde vatandaşlık hakkını haiz olmaları yani beş senedenberi bilâfâsıla Amerika'da oturmuş bulunmaları icap eder. Bundan başka 48 hükümetin üçte ikisinde intihaba iştirak için okur yazar olmak şarttır.

Bu şekilde rey hakkını haiz vatandaşlar, kontluk meclislerine aza seçerler. Kontluk meclisleri muhtelif hükümetlere göre ayrı ayrı teşekkül ederler, bir kısmı; doğrudan doğruya intihap suretile toplanır, bu takdirde aza adedi azdır, ekseriyetle üç ile yedi aza arasında değişir. Bir de iki dereceli intihaba müşabih olmak üzere kontluk dahilindeki mahallî teşekküllerin murahhaslarından terekkep eder. Bu takdirde murahhaslardan mürekkep olan kontluk meclislerinin 20-25 azası bulunur. Bu meclislerin müddetleri iki ile dört sene arasındadır.

Kontluk meclisleri kontluk dahilinde bütün vezaif ve hizmetlere ve memurların faaliyetlerine nezaret hakkına maliktirler. Fakat memurların azline salâhiyetten olmadıkları için, bu kontrol tamamile faideli olamamaktadır.

Kontluk meclisleri, mahallî vezaifinden bilhassa köprü ve yol işlerinde hükümetin müdahalesine maruzdur. Büyük yollar hemen bütün hükûmelerde devlet nezaretini ifa için çalışan büroların konturolu altında, kontluklar tarafından yapılır.

Bütün hükûmetlerde İçtimaî muavenet vazifesi kontluklar tarafından ifa edilir. Cenup hükûmetlerinde kontluklar maarif işleriyle daha çok meşgul olurlar.

Mali esaslar

Vergi esasını tanzim için her kontlukta, ahalinin umumî reyile intihap edilmiş bir vergi tarh ve tevzi komiseri vardır. Vergi matrahlarını kıymeti bu komiser tarafından tahmin olunur ve bu tahmin gerek devlet, gerek mahallî idare vergilerinde tahakkuka esas teşkil eder.

Bazı hükûmetlerin kontluklarında böyle bir tevzi ve tarh vazifesiyle müstakillen meşgul memur yoktur. Bilhassa yeni İngiltere denilen kısmı ile Nevyork ta bu vazife kontluğun diğer memurlarından birisi tarafından ifa edilir.

Bir çoklarında da kantonlar bu işi görürler. Bununla beraber bütün bu işler, kontluğun nezareti, altındadır.

Umumî varidatın üçte ikisine kadar olan kısmını, gayrimenkul malların kıymeti üzerinden alınan emlak vergisi teşkil eder, diğer üçte biri de umumî hizmetlere ait teşebbüsler hasılatı ile şahsî vergiler ve hususî taksiler ve ruhsat harçları ve yol imtiyaz harçlarından ve nihayet hükûmet muavenetinden terekküp eder. Hükûmet tarafından yapılan yardımın %87 si maarif işlerine tahsis edilmiştir.

Kontluk meclisleri vergi tarh ve tevzi komiserinin tahminlerine karşı yapılan itirazatı tetkik eder. Son senelerde müttehit hükûmetlerin hemen yarısında, devlet vergi komisyonları teşkil edilmiş ve mahallî vergilerin kontrolü da bu komisyona havale olunmuştur.

Evvelce, hükûmetin mahallî teşekküller üzerindeki mu-
rakabesi hiç bir veçhile irşat ve istişare mahiyetine geçme-
mekte idi, halen mahallî evsftaki işlerden mühim bir kısmı-
nın hükûmetleri alâkadar etmesi, bunların tarzı icrasını kon-
trolla sevketmiştir. Bununla beraber, yeni vergi ve resim tarhı ile
istikrazların haddi azamisinin ve itfa müddetlerinin kontrolü hariç
olmak üzere şiddetli bir mürakabe usulü yoktur. Mahallî
teşekküller, diğer memleketlere nazaran daha çok serbest ve daha
çok muhtardırlar.

* * *

Mahalli hizmetlerden bir kısmı

Kontluklar bazı hükûmetlerde sıhhî talimatlar yapmak
salâhiyetini haiz olmakla beraber esas sıhhiye vezaifi hükû-
mete ve hükûmet memurlarına aittir. Kontluklar, âciz ve ma-
lûllerle fakirlerin ve bir de muhtaç mevkufaların ve kendi
memurlarından tekaüt olanların tedavi masraflarını temin ederler.

Maarif işi tarzı idare itibarile mahallî vezaiften mahdud
olmakla beraber masraflarının dörtte üçü mahallî iratla kapanır
idare edenler ise azası müntehap müstakil meclislerdir.

Yol işleri, inşa ve tamir masrafının üçte birinden dörtte üçüne
kadar tezayüt etmek üzere hükûmet tarafından yapılan
muavenetlerle kontluklar tarafından ifa edilir. İçtimaî muavenet
kontlukların başlıca vazifelerindendir.

* * *

Kontluk ve City birlikleri

Burada birlik her hangi bir işin icrası için birleşmek şek-linde değildir, bu birlik, daha ziyade hudut ve sahai faaliyetler in birliğidir ve hukukan birinin, diğerinin yerine kaim olmaması mahiyetindedir. Meselâ bazı hükûmetlerde city memurları kontluk vezaifine ait bir kısmını üzerlerine alırlar. Bazılarında kontluk vezaifini tamamilde deruhte ederler, bu şekilde kanunen verilmiş salâhiyetlerle cityler kontluk idaresi gibi idare olunabilir. Mahiyet itibarile yekdiğerine kalp ve tevhit ve vezaifin telifi şeklindedir.

City denilen belediye idareleri de bu şekilde birleşebilir- ler. Buna consolidation diyebiliriz. Bunun kanunî şekilde üç tarzda yapılmaktadır. Ya bir kanunu mahsus ile mecburî olarak, yahut iltihak edecek olan saha dahilindeki intihapçıların reyine müracaat ederek, ve yahut ta hem iltihak edecek sahanın reyini alarak icra edilmektedir. Bizim yeni belediye kanununda da aynı esaslara benzeyen şekiller vardır. Bu birleşmeler belediyelere ait tetkikatta tavzih edilecektir.

* * *

Japonyada Vilâyet İdareleri

Japon mahallî idare sistemi 1871 de derebeğlik usulünün ilgasile başlamış ve sıkı bir hükümet kontrolü altında devam etmekte bulunmuştur. 46 vilâyet valisi Dahiliye Vekilinin emrindedir. Valilerin maiyetinde belediye reisleri ve köy kazaları idare âmirleri vardır. Köy idare âmirlerinin madunu olarak ta. kasaba ve köy şefleri teşkilâtı ifayı vazife eder. Bu teşkilât kademe kademe âmirlerin kontrolü altındadır.

Hem idarei umumiye hem de idarei mahalliye işlerde meşgul olan bu memurların yanında (Chi kwai) denilen şehir meclisleri (Tcho kwai) denilen kasaba meclisleri ve (Sonn kwi) namındaki köy meclisleri intihapla teşekkül ve ifayı vazife ederler. Adedi aza birincilerde otuzdan ve diğer ikisinde sekizden aşağı olamaz, intihaba iştirak için yirmi beş yaşını bitirmiş Japonya'lı erkek olmak şarttır. Bütçeler üzerinde valiler kanunen verilmesi lâzım olan masrafları koydurmağa Dahiliye Vekili de lüzumsuz gördüğü işleri tayyetmeğe salâhiyet- tardır. Mahallî teşekküllerin polis ve şimendifer işinden maada sihhat, maarif ve nafia işlerini yapabilirler. Bütçelerin yüzde on üçü devlet muavenetile kapanır.

* * *

Türkiyede Vilâyet İdareleri

Genç Cümhuriyetimizin teşkilâtı esasiye kanununa göre Cümhuriyet arazisi vilâyetlere ve vilâyetler kazalara, kazalar da nahiyelere ayrılmıştır. Vilâyetlerin umumî idaresi vilâyetler idaresi kanununa tâbi olup bu cihetin tetkiki mevzu haricidir.

Mahallî idareler — Türkiye mahallî idareleri 13 mart 1329 tarihli idarei umumiyei vilâyet kanununun halen hükmü mer'i olan idarei hususiyei vilâyet kısmı ahkâmına tâbidir. Bu kanunun ana hatlarına göre vilâyetlerimiz hükmî şahsiyeti haizdirler ve vilâyet emval ve emlâki masuniyet ve mahfuzi-yet itibarile devlet emvalinden maduttur. Vilâyet hususî idare işlerinde icra salâhiyeti münhasıran valiye aittir. Kanunun aslında, bütün idarei mahalliye memurlarının tayini valiye ait idisede bilâhare sıhhiye, maarif ve nafia memurlarının sureti

tayinleri muhtelif tarihlerde ait oldukları vekâletler emrine alınmıştır. Tayin hakkını mahallerine bırakmayan bütün memlurekterde olduğu gibi, mezkûr memurlar üzerindeki mürakaba keyfiyetinin zayıf düşmesini intica eden bu sistemin aslına iadesi için büyük bir temayül vardır, halen mevcut zarurette bunu icap ettirmektedir.

Hali hazırda valiler tayini vekâletlere ait olanlardan geri kalan ancak tâli memurlarla müstahdemleri tayin edebilirler. Idareihususiye sahasında valilerin tayin salâhiyeti, umumî memurun kanunile haiz oldukları tayin salâhiyetinden, mahiyet itibarile daha zayıftır; meselâ valirler bir nahiye müdürünü tayin ederler, fakat bir muallim vekilini yahut bir kondöktörü veya küçük sıhhiye memurunu yahut bir kabileyi tayin edemezler, hatta hastane hemşiresini bile tayine hakları yoktur.

Bütün dünya mahallî idare sistemlerinde olduğu gibi, bizim de kanunumuzun aslında idarei mahalliye vezaifi tatad edilmiş ve ondan sonra bu vazifelerin ne ile karşılanacağı tasrih olunarak mukabili varidat birer birer sayılmıştır.

Fakat memurların tayini hakkındaki esasın zamanla tebdili gibi varidatta umumî bir bütçe içinde mahallî ihtiyaç ile mütenasip olarak mahallî hizmetlere tahsis olunacak yerde her hizmetin mukabil tahsisatı ayrı kanunlarla tefrik olunmuş ve bu suretle bir bütçe sistemine tevafuk etmeyen tahsisi varidat esasına geçilmiştir. Nazarî olarak vilâyet umumî meclislerinin bütçe yapmak hakkı mutlak ise de bu hak muayyen hizmetlere mukabil muayyen varidatın tefriki suretile takayyüt edilmiştir.

Bununla beraber tahsisi varidat sisteminin lâğvına doğru düşünülmüş fikirler ve cereyanlar kuvvetlidir.

Umumî meclisler

Vilâyet umumî meclisleri, diğer devletlerde olduğu gibi, doğrudan doğruya intihap şeklinde teşekkül etmez, bu intihap iki dereceli mahiyetindedir. Meb'us intihabındaki ikinci müntehiplerle kaza merkezi belediye meclisleri azasının bir arada teşkil edecekleri heyetler tarafından her yedi bin beş yüz nüfusa bir aza olarak intihap olunur. İntihap olunacak azanın vilâyet halkından olması şarttır.

Müddetleri dört senedir. Bu meclislerin, belediye intihaplarında olduğu gibi, doğrudan doğruya halk tarafından intihabı hususuna temayül edilmektedir.

Umumî meclisler, senede alelâde olarak bir defa toplanır, içtima müddetleri on beş gün temdit hakkı olmak üzere kırk gündür.

Usulü dairesinde olmak üzere fevkalâde içtimaları da haizdir. Bu meclisler, fevkalâde içtimalarda, sebebi içtima olan iş haricinde mevat müzakere edemezler. Siyasete dair müzakere icrasından ve muayyen zaman ile mekân haricinde de içtimadan memnudurlar. Bu esaslar Fransız usulünün aynidir.

Umumî meclisled, bütçeyi tahsisı varidat esasına göre yaparlar, bütçeler, merkezde alkadar vekâletlerin murahhaslarından mürekkep bütçe tetkik komisyonu tarafından tetkik ve İcra Vekilleri Heyeti kararile tasdik olunur. Kanunla muayyen şerait haricinde bütçelerin tadili haiz olmadığı esası hususî bir madde ile tesbit olunmuştur. Yalnız bu muayyen şeraitin kanunla birer birer tasrihi daha muvafık olacağı teemmül edilmektedir.

Umumî meclisler vilâyet hesabı kat isini tasdik ederler. Bu hesapların devlet divanı muhasebatınca tetkik esası da mevcut ise de filiyatta tamamilen tatbik edilmemektedir.

Vilâyet meclisleri son içtimalarında vilâyet bütçesinin tatbikına nezaret için kendi aralarında birer daimî encümen seçerler bunun azası iki ile dört arasında ve bir sene müddetlidir. Bu azanın ayrı kazalar ahalisinden olması şarttır. Daimî encümenler bütçe vezaifinden maada, müstacel hallerde ilk içtimada umumî meclise arzedilmek üzere onların ittihaz edebilecekleri kararlarda ittihaza salâhiyettardırlar.

* * *

Komşu vilâyetler arasında müşterek işler için muhtelit bir encümen teşkili caiz olduğu gibi, yeni belediye kanununun 7 inci faslında birlikler hakkındaki ahkâma göre de vilâyet hususî idaresi, belediye ve köy idarelerde müşterek işler hakkında birlik tesis ve idare etmek salâhiyetini haizdirler.

Umumî meclisler, İcra Vekilleri Heyeti kararla kabili fesihdir, ancak fesihden sonra meclisi umuminin üç ay zarfında içtima edebilmek üzere intihabı yapılması meşruttur. Büyük Millet Meclisinin son kabul ettiği kanunlar arasında erkek san'at ve yatı mekteplerinin vilâyet hususî idarelerine devri hakkındaki kanunla yol vergisi tadilâtına dair kanun vardır. Birinci kanunda hususî bir madde ile idarei hususiye bütçelerindeki tahsisi varidat usulü lâğvedilmiş ve ikinci kanunla da şosa ve köprüler kanununun tahsisi varidat hakkındaki maddesi kaldırılmıştır. Binaenaleyh vilâyet meclisleri mutlak surette bütçe yapmak hakkına tekrar sahip olmuşlardır.

Türkiye idarei hususiyeleri hakkındaki ahkâm idareci arkadaşlarımızca malûm olduğundan yalnız beynelmilel tetkikatta seri usulü noktai nazarından hulasaten ana hatları arzedilmiştir. Bundan sonra beynelmilel belediyecilik hakkındaki hükümler tetkik olunacaktır.

Mahaîll İdareler Umum Müdür Muavini

K. Naci

— **SON** —